

Årsberetning 2009

STAVANGER KOMMUNE

Begivenheter i 2009

Best på samfunnssikkerhet og beredskap

12. januar ble Stavanger kommune tildelt pris for beste kommune innen samfunnssikkerhet og beredskap. Kommunen skilte seg ut som best blant annet på beredskapsforankring, krisehåndtering og langsiktig satsing på samfunnssikkerhet.

Stavanger kommune kjøper Tou scene

Ordføreren offentliggjorde kjøpet allerede i nyttårstalen, og i februar vedtok bystyret å kjøpe gamle Tou bryggeri. Stavanger kommune overtok eiendommen i juni.

Hva synes innbyggerne om byen sin?

Kommunen gjennomførte i mars en innbyggerundersøkelse. Undersøkelsen viste at innbyggerne trives i Stavanger og at brukerne av Stavanger kommunes tjenester gjennomgående er mer fornøyde enn ikke-brukerne.

Stavanger i 2025

I forbindelse med revisjon av kommuneplan 2010–2025 satte Stavanger kommune i gang et stort medvirkningsopplegg. Det ble i løpet av april gjennomført syv framtidsverksteder i de ulike bydelene.

Årets beste barnehagekommune

25. mai mottok Stavanger utmerkelsen som årets beste barnehagekommune. Prisen blir gitt til den kommunen som best har lyktes innen kriteriene økonomisk likebehandling, kvalitet i barnehagetilbudet, mangfold av barnehager samt godt opptakssystem.

Fem nye barnehager i 2009

Stavanger kommune oppnådde full barnehagedekning i 2009. I løpet av året ble det åpnet fem nye barnehager. I tillegg overtok kommunen driften av flere private barnehager.

Verdensmesterskap i sandvolleyball

I to uker med strålende sol og varmerekorder var Stavanger vertskapsby for VM i sandvolleyball. Mer enn 300 000 mennesker fulgte kampene på banene i Vågen, og 180 nasjoner hadde TV dekning fra arrangementet.

Ostindiefareren Göthenborg gjestet Stavanger

15.–17. juli lå det storslagne skipet til kai i Vågen. Kanskje vi får et gjensyn med skuta under Tall Ships' Race i 2011?

Svineinfluensa gjør sitt inntog

Fra våren og utover hele høsten var det høy beredskapsaktivitet i forbindelse med spredning av svineinfluensa A(H1N1). Cirka 68 000 personer ble vaksinert i Stavanger.

Foregangskommune på etisk handel

I august ble Stavanger kommune utpekt som en av tre foregangskommuner innen fairtrade og etisk handel i offentlig sektor. Framtiden i våre hender framhevet kommuner som går foran og etterspør miljøvennlige varer tilvirket etter høye etiske og sosiale standarder.

Samarbeidsavtale med Husbanken

Stavanger kommune signerte 24. september en avtale med Husbanken som skal bidra til et løft for vanskeligstilte på boligmarkedet.

Byparken årets park

Byparken i Stavanger sentrum ble av Norske anleggsgartnere – NAML kåret til årets grønne park 2009.

Klimaavtale med verdens energibyer

8. oktober signerte ordfører Leif John Sevland Calgary Climate Change Accord i Calgary. Gjennom avtalen forplikter Stavanger seg til å redusere sine utslipp med 80 prosent innen 2050.

Åpning av ny tursti

Åpning av den nye turveien langs dobbeltsporet og Gandsfjorden ble markert 29. november. Turstien kom i stand i samarbeid med Sandnes kommune og Jernbaneverket.

Snø i Stavanger

Uka før jul innvarslet den lengste snøperioden på mange år i byen. Natur og idrettsservice var ute med alt tilgjengelig mannskap for å rydde bort snøen til jul. Nyttig snøinfo ble lagt ut fortløpende på kommunens nye nettsider.

Innhold

Kapittel 1: Er til stede, vil gå foran, skaper framtiden	6
Kapittel 2: Økonomisk utvikling og resultat	9
Kapittel 3: Bærekraft og samfunn	45
Kapittel 4: Medarbeiderutvikling og organisasjon	51
Kapittel 5: Innbyggjerservice og brukernes opplevelse av tjenestene	65
Kapittel 6: Kommunale foretak og IUA	73

Er til stede, vil gå foran, skaper framtiden

Stavanger er fortsatt en by i vekst – og befolkningen økte i 2009 med 1,8 prosent. Året var samtidig preget av et kraftig fall i boligbyggingen. I 2009 ble det kun igangsatt 420 boliger mot 890 i 2008.

2009 har vært preget av usikkerhet og uro i forbindelse med konsekvenser av finanskrisen. Det har vært viktig å gjennomføre planlagte aktiviteter innenfor investeringsformålene som en motvekt til utviklingen i markedet generelt. Presset i markedet har i løpet av 2009 avtatt noe og synliggjøres ved flere tilbydere og en noe lettere rekrutteringssituasjon. Et ambisiøst investeringsnivå er gjennomført og det er samlet investert for kr 1,3 mrd.. i 2009.

Effekten av finanskrisen på arbeidsledighet og sosialhjelpsutbetalingen, samt skatteinntektene ble fulgt tett i løpet av året. Tidlig på året så vi en markant økning i unge med behov for hjelp. Effekten på skatteinntangen ble først synlig mot slutten av året og veksten ble kun 1,7 prosent mot budsjettet 10 prosent. Samlet ble frie inntekter (skatt og rammetilskudd) i underkant av 4 mrd.. 113 mill. lavere enn budsjettet.

Brutto driftsresultat ble kr –3,4 mill. i 2009 og viser at aktiviteten er høyere enn inntektene.

Isolert har virksomhetsområdene et merforbruk på kr 76 mill. I løpet av 2009 har det vært arbeidet med omstilling og tilpasning av aktivitetsnivået til netto driftsramme innenfor de fleste virksomhetsområdene. Ved helse- og sosialkontorene har analysene likevel gjennom året vist en sterk og vedvarende utgiftsvekst.

Netto driftsresultat er kr 270 mill. og 3,9 prosent av driftsinntektene. Merinntekter fra momsrefusjon, lavere pensjonsutgifter, ubrukte midler fra tiltakspakken og finansinntekter har medvirket til opprettholdelse av en bærekraftig økonomi.

Samlet viser Stavanger kommunes regnskap for 2009 et regnskapsmessig merforbruk på kr 74 mill. For å oppnå balanse er derfor egenfinansiering av investeringer redusert tilsvarende. Dette innebærer at investeringene er i større grad enn budsjettet finansiert med lånemidler.

Stavanger kommune skal preges av verdisetten "Er til stede – Vil gå foran – Skaper framtiden". Verdien bidrar til å skape identitet og utvikle organisasjonen, både internt og utad mot innbyggerne. Resultatene fra medarbeiderundersøkelsen viser at verdisetten er svært godt kjent blant medarbeiderne og i økende grad preger organisasjonen. Også i 2009 er det lagt vekt på en åpen dialog og nærhet, samarbeid og gode prosesser. Foruten god dialog i organisasjonen er det lagt vekt på tilbakemeldinger fra innbyggere og brukere. Undersøkelsene viser at innbyggerne trives i Stavanger og brukerne er i hovedsak fornøyd med tjenestene kommunen leverer. Å skape framtiden handler om å legge til rette for en bærekraftig tjenesteproduksjon og hvordan vi forvalter verdien våre i nåtid og i framtid. Flere store prosjekter for å utvikle digitale og fullelektroniske løsninger er etablert og vil gi økt effekt etterhvert som flere løsninger implementeres og tas i bruk. Innovasjon og nytenkning blir avgjørende i årene som kommer.

Revidering av kommuneplanen ble igangsatt i 2009 og vi bli lagt fram til førstegangsbehandling juni 2010. Transportutfordringene som regionen står overfor er store og utfordrende. Konseptvalgutredningen for transportsystemet på Jæren ble ferdigstilt i 2009 og oversendt Samferdselsdepartementet. Konklusjonen er

at bybane anbefales som kollektivkonsept i korridorene med mest trafikk. Videre konkretisering av bybanen, avklaring av rekkefølge, tidsfasing og finansiering av de enkelte prosjektene skal avklares ved revisjon av fylkesdelplanen for langsiktig byutvikling på Jæren og Jæren-pakke 2 i samarbeid mellom kommunene, fylkeskommunen og staten.

Stavanger kommune ble i 2009 stilt overfor mange utfordringer i forbindelse med planlegging, forberedelser og tiltak mot svineinfluensa. Planer for håndtering av pandemien ble utarbeidet i alle virksomheter, og plan for vaksinerings av hele befolkningen og beredskap for en situasjon med mange syke ble utarbeidet. Et stort apparat med ansatte gjennomførte vaksinerings av innbyggerne i kommunen. Nærmest

hele organisasjonen var involvert i en eller annen form, og har gitt oss svært god erfaring i håndtering av store, komplekse hendelser.

Årsberetningen er et fellesprodukt med bidrag fra alle avdelinger, seksjoner og virksomheter. Rådmannen vil samtidig takke alle engasjerte medarbeidere for innsatsen i 2009!

Inger Østensjø
rådmann

Kristine C. Hernes
direktør økonomi

Balansert styring

Kommunens overordnede styringssystem baserer seg på prinsipper hentet fra balansert målstyring. Dette innebærer at en i målutvikling og resultatoppfølging fokuserer på flere sider ved egen organisasjon og tjenesteleveranse, ut over økonomiske resultater. Fokus på sammenhenger mellom arbeidsmiljørelaterte forhold, økonomiske rammer og tjenesteproduksjon legger til rette for helhetlig styring og en optimalisering i utvikling av tjenester og organisasjon.

Følgende perspektiv inngår i kommunens styringssystem:

Økonomi – overholdelse av økonomiske rammer

Medarbeidere – ansattes vurdering av egen arbeidssituasjon (medarbeidertilfredshet) og tall for sykefravær m.m.

Bruker – brukernes vurderinger av kommunens tjenester, samt uttrykk for brukerresultater.

Arbeidsprosess – hva virksomhetene må være dyktige på for å yte gode tjenester

Samfunn – bidra til en bærekraftig samfunnsutvikling

Stavanger kommune har strukturert både handlings- og økonomiplan, årsberetning samt kommunens styringsverktøy BASIS i henhold til de ovennevnte perspektiver. De målsetninger som vedtas i handlings- og økonomiplanen skal gjenspeiles i BASIS, og utvikles til målepunkter som gir informasjon om grad av resultatoppnåelse og utviklingsretning. Gjennomførte tiltak og resultatoppnåelse rapporteres i årsberetningen, hvor hvert enkelt perspektiv utgjør et eget kapittel. I tillegg redegjøres det her for status og utvikling i et overordnet samfunnsperspektiv. Rådmannen ønsker slik å gi et balansert bilde av kommunens tjenester og innbyggjerservice.

For en nærmere presentasjon av resultatoppnåelse (status og utvikling) innenfor ulike virksomhetsområder som skole, barnehage, sykehjem m.v. vises det til eget hefte. Her presenteres de respektive virksomhetsområders styringskort pr 31.12.2008, slik disse fremkommer i BASIS. Styringskortene inneholder måltall og resultater innenfor hvert av perspektivene i kommunens styringssystem.

Økonomisk utvikling og resultat

Regnskapet for 2009 avlegges med netto driftsresultat på 3,9 prosent og gjeldsgrad ekskl. formidlingslån på 49,6 prosent. Resultatet er innenfor kommunens målsetting om bærekraftig økonomi. Samlet ble frie inntekter kr 113 mill. lavere enn budsjettet. Skatteveksten var 1,7 prosent fra 2008. Virksomhetsområdene viser et samlet merforbruk på kr 76 mill. i forhold til budsjett. Brutto investeringsutgifter var kr 1,3 mrd.. i 2009. Avkastning finansforvaltning viser et positivt resultat på kr 84 mill.

Hovedtall – finansielle målsettinger

For å opprettholde en bærekraftig økonomi over tid har Stavanger kommune i sin finansielle strategi innarbeidet to viktige målsettinger: netto driftsresultat og gjeldsgrad

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat regnes som en av de viktigste indikatorene for økonomisk handlefrihet. Netto driftsresultat framkommer når brutto driftsresultat (driftsinntekter minus driftsutgifter) reduseres for avdrag og netto renteutgifter samt korrigeres for motpost avskrivninger. Netto driftsresultat viser således overskuddet på årets drift før avsetninger.

Netto driftsresultat ble på kr 270 mill. i 2009 og utgjorde 3,9 prosent av kommunens driftsinntekter ekskl. finansinntekter. Netto driftsresultat for ASSS-kommunene var 2,8 prosent i 2009 mens gjennomsnitt alle kommuner var også på 2,8 prosent i 2009.

Målsettingen er at man over tid oppnår et netto driftsresultat på minimum 3 prosent av driftsinntektene, samt at investeringer bør være om lag 50 prosent egenfinansiert. Dette for å opprettholde en bærekraftig økonomi på lang sikt, ivareta handlefrihet samt unngå at en over tid avsetter et for lavt beløp til formuesbevaring.

I det kommunale regnskapet utgiftsføres avdrag, mens avskrivningene ikke har resultat effekt da disse har tilsvarende inntektspost. Avdragene er normalt lavere enn avskrivningene. Videre reflekterer avdragene anskaffelsesverdi, mens i forhold til formuesbevaringsprinsippet er det korrekt å benytte gjenanskaffelsesverdi på avskrivningene. Dette innebærer at driftsresultat gjennomgående viser for positive tall.

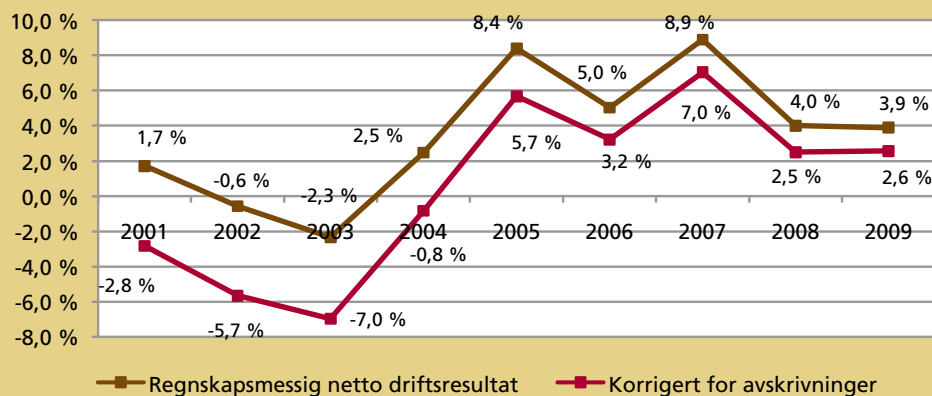
Figur 1 viser at netto driftsresultat i perioden 2001–2009 hadde vært betydelig lavere dersom avskrivningene, og ikke avdragene hadde vært utgiftsført med resultat effekt.

Tabell 1 og figur 1 viser utvikling i netto driftsresultat fra 2001 til 2009.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Netto driftsresultat	65	-23	-100	115	416	276	534	261	270
Netto resultatgrad m/avdrag	1,7 %	-0,6 %	-2,3 %	2,5 %	8,4 %	5,0 %	8,9 %	4,0 %	3,9 %
Netto resultatgrad m/avskrivninger	-2,8 %	-5,7 %	-7,0 %	-0,8 %	5,7 %	3,2 %	7,0 %	2,5 %	2,6 %

TABELL 1: Netto driftsresultat i mill. kroner og prosent

Netto driftsresultat

FIGUR 1: Netto driftsresultat i % av driftsinntekter ekskl. finansinntekter

Gjeldsgrad

Gjeldsgraden viser forholdet mellom brutto lånegjeld og driftsinntekter ekskl. finansinntekter og er et annet nøkkeltall som viser kommunens økonomiske handlingsfrihet.

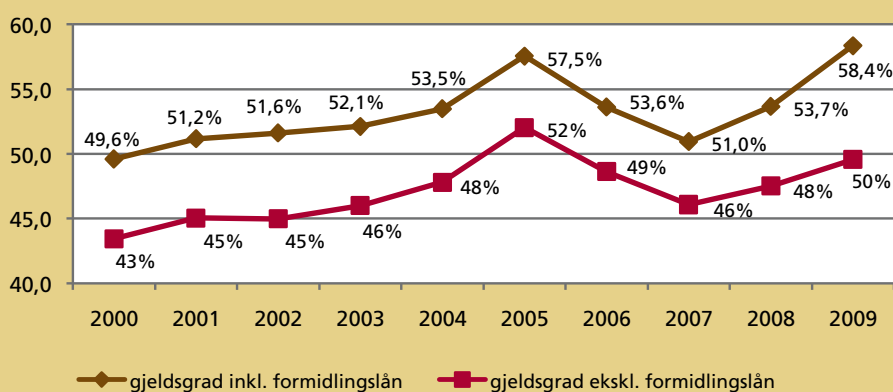
Stavanger kommune har som målsetning at gjeldsgrad ekskl. formidlingslån ikke skal ligge høyere enn 60 prosent. Høyere gjeldsgrad enn anbefalt målsetting medfører at større andel av driftsbudsjettet må avsettes til betaling av rente og avdrag, noe som svekker økonomisk handlingsfrihet og reduserer handlingsrom på lang sikt.

I sak 3161/09 den 11.06.2009 fattet formannskapet slikt vedtak:

I den videre planlegging holdes formidlingslån utenfor den rådgivende bestemmelse om at kommunens gjeldsgrad ikke skal overstige 60 %. Formannskapet forutsetter videre at det ved gjennomføring av kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og naturopplevelse 2010-2022 åpnes for at gjeldsgraden kan overstige den rådgivende bestemmelsen. Dette forutsatt at det synliggjøres at lånegjelden deretter reduseres til den vedtatte gjeldsgrad.

Gjeldsgraden inkl. formidlingslån var 58,4 prosent i 2009. Eksklusiv formidlingslån var gjeldsgrad 49,6 prosent i 2009. En fortsatt høy egenfinansiering vil bidra til et bærekraftig nivå på gjeldsgraden. Figur 2 viser utviklingen i gjeldsgraden fra 2000.

Gjeldsgrad

FIGUR 2: Gjeldsgraden

Fra år 2000 har gjeldsgraden i Stavanger kommune vært noe stigende, men relativt stabil. I Handlings- og økonomiplan 2009–2012 ble det beregnet en gjeldsgrad inkl. formidlingslån på 59 prosent i 2009 men høyere inntekter enn budsjettet (vises til videre kommentarer i avsnitt om driftsinntekter) har bidratt til at gjeldsgraden ble lavere. Låneopptak ekskl. startlån ble på kr 570 mill. i 2009. Startlån utgjorde kr 630 mill. i 2009.

Frie inntekter – historisk lav skattevekst på 1,7 prosent

Stavanger kommunes frie inntekter (skatt og ramme-

tilskudd) ble i 2009 på kr 3,996 mrd. Dette er kr 113 mill. lavere enn budsjettet. Samlet vekst i frie inntekter var på 5,8 prosent fra 2008.

Frie inntekter var opprinnelig budsjettet med kr 4.078 mill. i 2009. I forbindelse med tiltakspakken samt RNB 2009 ble kommunens frie inntekter styrket med henholdsvis kr 44,5 mill. og kr 20,4 mill. De økte rammeoverføringer ble fordelt etter kostnadsnøkklene i inntektssystemet. Som følge av dette ble rammetilskuddet (korrigert for tilhørende inntektsutjevning) justert tilsvarende ved behandling av tertialrapportering per 30.04.09. Tabell 2 viser avviket i frie inntekter i 2009.

Tall i 1000 kroner	Regnskap 2009	Justert budsjett 2009	Avvik	Vekst fra 2008 Stavanger	Vekst fra 2008 landet
Skatt	3 689 907	3 991 800	-301 893	1,7 %	5,90 %
Innbyggertilskudd inkl. utgiftsutjevning	875 667	873 722	1 945		
Inntektsutjevning	-569 484	-756 831	187 347		
Sum rammetilskudd	306 183	116 891	189 292		
Sum frie inntekter 2009	3 996 090	4 108 691	-112 601	5,8 %	

TABELL 2.: Sum frie inntekter 2009

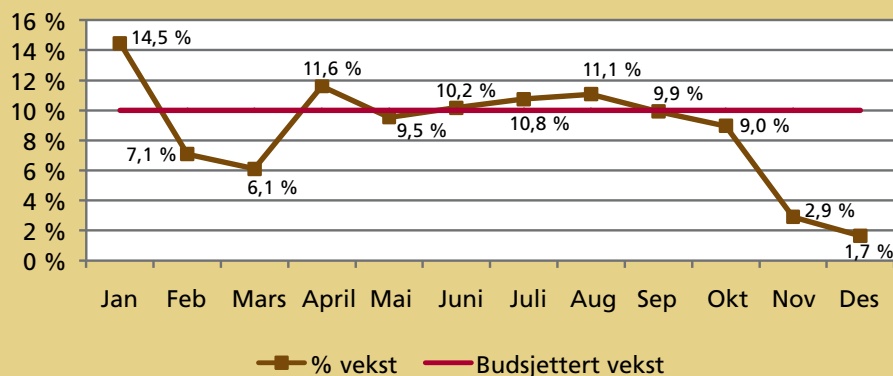
Isolert sett ble skatteinngang for Stavanger kr 3,689,9 mill. i 2009. Dette er kr 302 mill. lavere enn budsjettet for 2009 og tilsvarer en skattevekst på kun 1,7 prosent i forhold til skatteinngang 2008. Budsjettet vekst var på 10 prosent. På landbasis økte skatteinntektene for kommunene med 5,9 prosent.

Det har vært en generell usikkerhet rundt skatteanslaget i 2009. Finansdepartementet har i løpet av 2009 endret skatteanslaget tre ganger og siste oppdatering ble foretatt i forbindelse med Statsbudsjettet 2010, hvor skatteanslaget for 2009 ble oppjustert til 6,4 prosent.

Stavanger hadde skatteinntekter på kr 30.342 per innbygger i 2009. Dette utgjorde 134,2 prosent av landsgjennomsnittet. På landsbasis var skatteinntektene kr 22.603 per innbygger.

Hovedforklaring for skattesvikt i 2009 skyldes flere forhold, i hovedsak knyttet til avregning/ligning for 2008 samt en generelt mindre skattevekst. Figur 3 viser akkumulert skattevekst per mnd i 2009.

Akkumulert skattevekst per måned 2009

FIGUR 3: Akkumulert skattevekst per måned i 2009

I perioden fra januar til september var skatteinntang omtrent på budsjettert nivå. Akkumulert skattevekst etter september var på 9,9 prosent. Imidlertid viste september tallene at skatteinntekter ble kr 40 mill. lavere enn budsjettert som følge av reduksjon i restskatt samt lavere innbetalinger fra enkelte arbeidsgivere sammenlignet med samme periode i 2008.

Marginoppgjøret¹ i oktober måned resulterte med et underskudd i margin på kr 26 mill. Den store økningen av tilgodebeløpene medførte at marginavsetninger ikke ble tilstrekkelige til å dekke alle utbetalinger. Økningen i tilgodeutbetalingene skyldtes blant annet at flere fikk skattefradrag som følge av tap på aksjer. I tillegg viste oktober måned mindre innbetaling av forskuddstrekk som følge av reduksjon i aktivitetsnivå.

I november måned fastsatte Skattedirektoratet korrigerte fordelingstall² for 2008. Dette medførte at

1 Ved innbetaling av forskuddskatt og forskuddstrekk blir det avsatt en del av innbetalte beløp til dekning av tilgodebeløp ved skatteavregningen. For Stavanger kommune utgjør avholdt margin 8 prosent av betalt forsuddsskatt/forskuddstrekk.

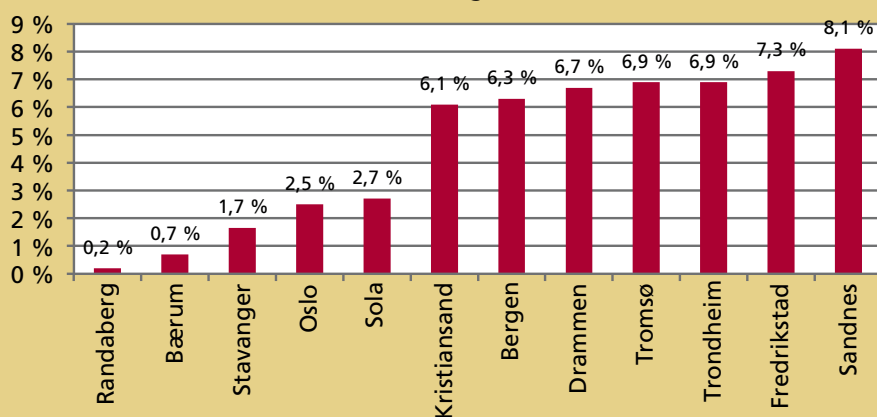
2 Innbetalt skatt fordeles mellom skattekreditorene. Skatte-

fordelingsprosent for Stavanger kommune ble redusert fra 31,3 prosent til 30,5 prosent, noe som utgjorde en reduksjon på kr 88 mill. Desember måned viste også lavere inngang enn budsjettert i forhold til månedlig prognose for 2009.

Skatteveksten for ASSS- kommunene og nabo-kommuner har variert sterkt i 2009 (figur 4). De såkalte "skattesterke" kommunene Bærum, Stavanger og Oslo har en svært lav skattevekst. Dette underbygger rådmannens tidligere erfaringer med at handel med verdipapirer er langt høyere i disse kommunene enn øvrige ASSS- kommuner. Andel av befolkningen som sparer i aksjefond er relativt større i disse kommunene. Dette medførte større negative konsekvenser for skatteinntangen som følge av børsfall i 2008.

direktoratet fastsetter en foreløpig fordelingsprosent i begynnelsen av inntektsåret. Fordelingsprosenten korrigeres etter at skatteoppgjøret om høsten er foretatt. Den endelige fordelingsprosenten kommer ett år senere. Den første korrigerte fordelingsprosenten kan utgjøre et betydelig beløp. Dette skyldes at foreløpige fordelingsoppgjør utarbeides på bakgrunn av prognose mens de andre oppgjørene representerer faktiske tall.

Skattevekst 2008–2009 ASSS kommuner og nabokommuner

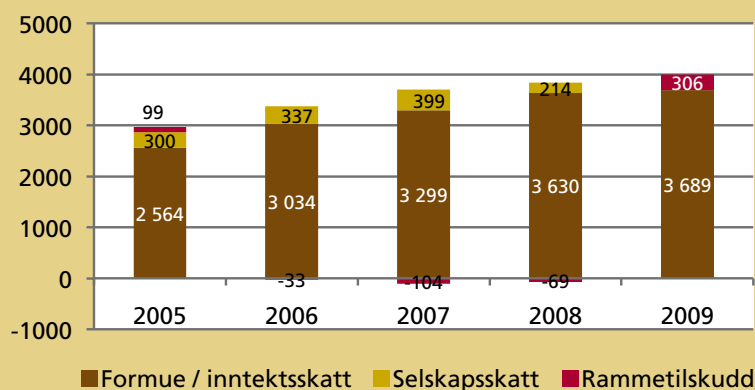

FIGUR 4: Skattevekst 2008-2009 ASSS kommuner og nabokommuner

Figur 5 viser utvikling i frie inntekter fra 2005. I perioden fra 2006 til 2008 hadde Stavanger en relativ høy skattevekst som medførte at inntektsutjevningen ble høyere enn innbyggertilskuddet. Dette medførte at Stavanger fikk et negativt ordinært rammetilskudd som ble gjennomført via trekk i selskapsskatt i den nevnte perioden.

For 2009 utgjorde rammetilskudd kr 306 mill. som følge av at inntektsutjevningen ble lavere enn beregnet grunnet mindre avvik mellom kommunen og landsgjennomsnittet. Dette har bidratt til å dempe den negative effekten av skattesvikt i 2009.

Frie inntekter

FIGUR 5: Utvikling i frie inntekter

Driftsregnskapet

Brutto driftsresultat ble kr –3,4 mill. i 2009. Brutto driftsresultat utgjør differansen mellom brutto driftsinntekter og brutto driftsutgifter. Et negativt brutto driftsresultat viser at driftsaktiviteten overstiger de ordinære driftsinntektene. Brutto driftsresultat korrigert for finanstransaksjoner gir netto driftsresultat.

Netto driftsresultat i 2009 ble kr 270 mill. Når netto driftsresultat korrigeres for overføringer til investeringsregnskap, avsetning og bruk av fond, samt bruk av tidligere års regnskapsmessig mindreforbruk får en et regnskapsmessig mer- eller mindreforbruk. Regnskapet 2009 viser et negativt resultat på kr 74 mill. etter avsetninger i driftsregnskapet dersom overføringer til investeringer skal opprettholdes som forutsatt i budsjettet. For å oppnå et driftsresultat i balanse reduseres overføringer til investering tilsvarende. Etter dette blir et regnskapsmessig resultat i driftsregnskapet lik 0.

Stavanger kommune har satt av totalt kr 280 mill. til kommunal oppreisningsordning, herav kr 5 mill. i 2009. Av dette er kr 233 mill. utbetalt i erstatninger samt kr 14 mill. til løpende drift av sekretariat og granskningsutvalg. Per 31.12.2009 gjenstår kr. 33

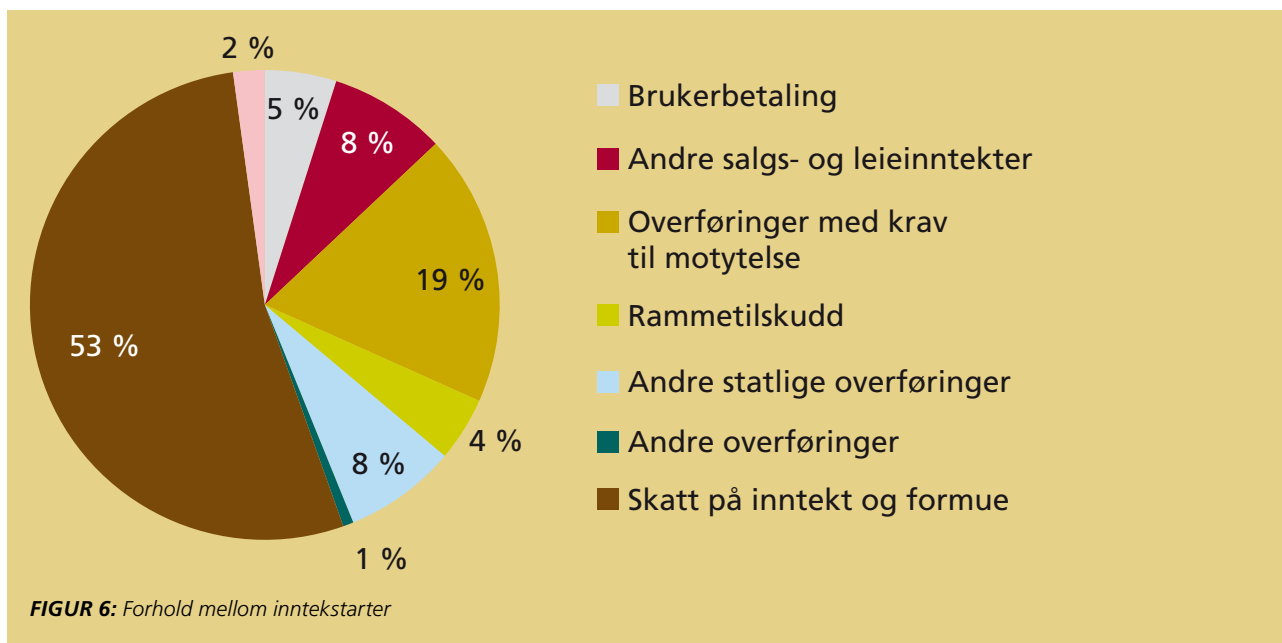
mill. av avsatte midler. Sekretariat for kommunal oppreisningsordning har mottatt totalt 780 søknader fordelt på alle deltakerkommuner. Per 31.12.2009 gjenstår det 102 saker som ikke er ferdigbehandlet, og basert på erfaringstall utgjør ca 72 prosent av disse søkere tilknyttet Stavanger kommune, dvs ca 74 søkere. Erfaringen tilsier at flere søkere nå får avslag eller redusert erstatning. Resterende avsetning anses tilstrekkelig.

I det følgende presenteres driftsregnskapet for 2009 i form av utdrag fra hovedoversiktene. Vesentlige avvik mellom regnskap og budsjett kommenteres. Hovedoversiktene framkommer mer detaljert i årsregnskapet 2009 som er trykket i eget hefte.

Avviket som relateres til virksomhetsområdene kommenteres i hovedsak under avsnitt Hovedtall per virksomhetsområde, samt i kommentarene til styringskort i vedlegget til årsberetning.

Driftsinntekter

Figur 6 viser hvor mye de ulike inntektsartene utgjør av de totale inntektene ekskl. finansinntektene. Inntekts- og formueskatt er den største inntektskilden og utgjør 53 prosent av de totale driftsinntektene i 2009.

I tabell 3 er bykassens hovedinntektskilder satt opp. Avvik mellom budsjett og regnskap er ført opp som tall i hele tusen kroner samt som prosent regnskap av budsjett.

Linje	Alle tall i hele 1000 kr. Driftsinntekter	Regnskap 2008	Regnskap 2009	Justert budsjett 2009	Avvik	Prosent avvik
1	Brukerbetalinger	316 401	341 010	313 410	-27 600	109 %
2	Andre salgs- og leieinntekter	568 973	557 728	546 971	-10 757	102 %
3	Overføringer med krav til motytelse	1 175 974	1 297 533	1 056 477	-241 056	123 %
4	Rammetilskudd	145 200	306 184	116 891	-189 293	262 %
5	Andre statlige overføringer	541 845	536 405	511 351	-25 054	105 %
6	Andre overføringer	60 740	50 044	73 095	23 051	68 %
7	Skatt på inntekt og formue	3 630 046	3 689 908	3 991 800	301 892	92 %
8	Eiendomsskatt	149 370	150 372	148 000	-2 372	102 %
9	Sum driftsinntekter	6 588 549	6 929 184	6 757 995	-171 189	103 %

TABELL 3: Sum driftsinntekter

Frie inntekter (linje 4 og 7) ble kommentert i tidligere avsnitt. De øvrige driftsinntektene som egenbetaling, gebyrer og refusjoner er i hovedsak knyttet til tjeneste-produksjon og vil bli analysert grundigere i påfølgende avsnitt om virksomhetsområdene. Det er til dels store avvik mellom regnskap og budsjett innenfor de enkelte inntektsartene. Merinntekter har i hovedsak motpost på utgiftssiden og avviket framkommer da det ikke er foretatt tilsvarende balanserte budsjettendringer. I dette avsnittet vil kun hovedavvikene bli kommentert.

Samlede driftinntekter ekskl. finansinntekter i 2009 ble på kr 6929 mrd. Dette er en økning på kr 341 mill. eller 5,2 prosent fra 2008. I forhold til justert budsjett 2009 viser regnskapet merinntekter på kr 171 mill. Avviket skyldes manglende gjennomføring av balanserte budsjettendringer, noe som vil være et fokusområde i 2010.

Brukerbetalingene (linje 1) hadde en vekst på 7,8 prosent i forhold til regnskapet 2008. I forhold til justert budsjett 2009 viser brukerbetalinger en merinntekt på kr 27,6 mill. Dette skyldes i hovedsak merinntekter på langtids- og korttidsopphold sykehjem, samt dagsenteropphold kr 12 mill.

Matpenger SFO/barnehager ble kr 11 mill. høyere enn justert budsjett 2009. Disse inntektene hadde også tilvarende motpost på utgiftssiden. Foreldrebetaling barnehage er kr 3,8 mill. høyere enn justert budsjett 2009. Dette skyldes flere barnehageplasser i 2009. Betaling for hjelp i hjemmet er kr 0,9 mill. høyere enn justert budsjett 2009 grunnet færre brukere i lavinntektsgruppen.

Andre salgs- og leieinntekter (linje 2) viser merinntekt på kr 10,7 mill. i forhold til justert budsjett 2009. Dette skyldes i hovedsak merinntekter på kurs/arrangementer i regi av Johannes læringssenter kr 3,3 mill. mer billettinntekter kr 1 mill. samt mer husleieinntekter kr 5,2 mill. Disse inntektene har tilsvarende motpost på utgiftssiden.

I tillegg er det andre avgiftsfrie inntekter spredt over alle virksomhetsområdene på kr 1,2 mill.

Overføringene (linje 3,5 og 6) består av blant annet refusjon sykepenger og svangerskapspermisjon, momskompensasjon, tilskudd til ressurskrevende brukere, stats- og skjønnstilskudd barnehage. Samlet ble disse inntektene totalt på kr 1884 mrd. i 2009. I forhold til justert budsjett 2009 er dette en merinntekt på kr 243 mill. Dette skyldes i hovedsak økte merverdiavgiftsrefusjoner for drift og investeringer med henholdsvis kr 7 mill. og kr 20 mill. Mer refusjoner knyttet til investeringer skyldes i all hovedsak høyere investeringsnivå enn budsjettert som følge av at forsinkelser i byggeprosjekter fra tidligere år ble innhentet i 2009. I tillegg viser stats-tilskudd kommunale barnehage, driftstilskudd private barnehage og skjønnstilskudd merinntekt i forhold til justert budsjett 2009 på kr 17 mill. Dette er som følge av opprettelse av flere barnehageplasser. Disse inntektene har tilvarende motpost på utgiftssiden.

Refusjon fra andre kommuner vedrørende oppreisningsordning var på kr 98 mill. i 2009. Disse inntektene er avsatt i regnskap tidligere år og har motpost på

utgiftssiden. Refusjon svangerskapspermisjon og sykepenger ble kr 40 mill. høyere enn justert budsjett. Disse merinntekter ble brukt til innleie av vikarer.

Refusjoner fra NAV knyttet til kvalifiseringsprogrammet var kr 16 mill. høyere i forhold til justert budsjett 2009 med en tilvarende post på utgiftssiden.

Refusjon i forbindelse med ressurskrevende tjenester viser mindreinntekt på kr 11 mill. i forhold til justert budsjett 2009 som følge av endringer vedtatt i Statsbudsjettet 2010 (økt kommunal egenandel og redusert refusjonsandel fra 85 prosent til 80 prosent).

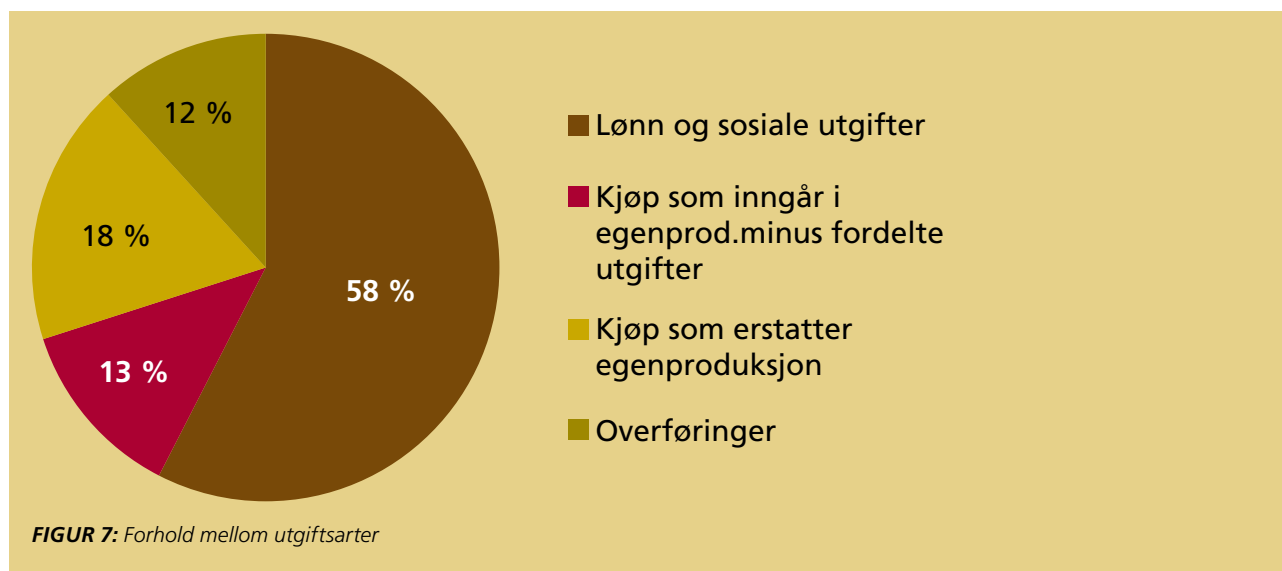
Av andre refusjoner og statstilskudd ble det registrert merinntekt knyttet til blant annet klient sosial og barnevern (kr 14 mill.), økte refusjoner i forbindelse

med norskopplæring for voksne innvandrere (kr 7,6 mill.), øremerkede midler i forbindelse med overtakelse av private barnehage (kr 14 mill.) samt diverse statlige refusjoner og andre overføringer knyttet til forskjellige tiltak og tjenester som ikke er opprinnelig budsjettet (kr 20 mill.) spredt over alle virksomhetsområder. I hovedsak har disse inntektene motpost på utgiftssiden.

Eiendomsskatt i linje 8 er brutto eiendomsskatt. Fratrasket eiendommer med fritak utgjorde netto eiendomsskatt i 2009 kr 125,6 mill. omtrent som budsjettet.

Driftsutgifter

Figur 7 viser forholdet mellom de ulike utgiftsarter og de totale driftsutgifter ekskl. finansutgifter.

I tabell 4 under er kommunens hovedutgiftsarter i driftsregnskapet satt opp. Avvik mellom budsjett og regnskap er ført opp som tall i hele tusen kroner samt som prosent regnskap av budsjett.

Linje	Alle tall i hele 1000 kr. Driftsutgifter	Regnskap 2008	Regnskap 2009	Justert budsjett 2009	Avvik	Prosent avvik
10	Lønn og sosialeutgifter,	3 503 078	3 787 841	3 630 565	-157 276	104 %
11	Kjøp som inngår i egenprod. minus fordelte utgifter	760 362	822 988	792 236	-30 752	104 %
12	Kjøp som erstatter egenproduksjon	1 116 441	1 198 209	1 109 610	-88 599	108 %
13	Overføringer	770 653	773 505	833 175	59 670	93 %
14	Sum driftsutgifter	6 150 534	6 582 543	6 365 586	-216 957	103 %

TABELL 4: Sum driftsutgifter

Lønn og sosiale utgifter (linje 10) har økt med 8,1 prosent fra regnskap 2008. Avviket i forhold til justert budsjett 2009 er på kr 157 mill. hvor av kr 100 mill. skyldes oppreisningsordningen hvor utgifter knyttet til dette formålet er avsatt i regnskapet og ikke budsjettet.

Lønn og sosiale utgifter utgjorde 58 prosent av de totale driftsutgiftene i 2009 eksklusiv finansutgiftene. I tillegg har kommunen indirekte lønnsutgifter gjennom blant annet kjøp fra kommunale foretak, IKS og private aktører som private barnehager og sykehjem med driftsavtale. Disse kostnadene utgjorde en relativ stor andel av utgiftene knyttet til kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon.

Isolert sett viser pensjonsutgifter kr 62 mill. i mindreforbruk i forhold til justert budsjett 2009. Dette skyldes i hovedsak høyere premieavvik³ enn beregnet (kr 32 mill. inntektsføres i driftsregnskap) samt for mye avsatt premie gjennom året tilbakeført premiefondet⁴

3 Premieavviket er differansen mellom innbetalt premie og netto pensjonskostnad. Positivt premieavvik betyr at premieinnbetalinger er høyere enn netto pensjonskostnader. Differansen inntektsføres i driftsregnskapet.

4 Overskudd i KLP tilbakeføres premiefondet for å redusere premieinnbetalinger. Det er kun tillatt å bruke premiefondet til å dekke premieinnbetalinger

(kr 30 mill.). Det vises ellers til noter i årsregnskapet 2009.

Kjøp av varer og tjenester som inngår i egen produksjon (linje 11), kjøp av varer og tjenester som erstatter egenproduksjon (linje 12) samt overføringer (linje 13) har økt 5,6 prosent i forhold til regnskap 2008 og har et merforbruk på kr 59 mill. i forhold til justert budsjett 2009.

Samlet viser brutto driftsutgifter eksklusiv finansutgifter (linje 14) et avvik på kr 217 mill. i forhold til justert budsjett 2009. Disse merutgiftene har i hovedsak budsjettdekning på inntektssiden da det ikke er foretatt balansert budsjettendring gjennom året.

Eksterne finanstransaksjoner

Tabell 5 viser oversikt over kommunens finansutgifter og inntekter som består av rente- og avdragsutgifter, renteinntekter, utbytte fra Lyse og avkastning finansforvaltning.

Linje	Alle tall i hele 1000 kr. Eksterne finanstransaksjoner	Regnskap 2008	Regnskap 2009	Justert budsjett 2009	Avvik	Prosent avvik
15	Renteinntekter, utbytte og mottatte avdrag	363 630	364 292	283 534	-80 758	128 %
16	Rente- og avdragsutgifter og andre finansutgifter	539 761	440 699	446 599	5 900	99 %
17	Sum eksterne finanstransaksjoner	-176 131	-76 407	-163 065	-86 658	0

TABELL 5: Eksterne finanstransaksjoner

Finansinntekter i linje 15 er renteinntekter, avkastning på finansplasseringer, utbytte fra Lyse og mottatte avdrag på utlån. Finansinntektene viser en merinntekt i forhold til justert budsjett på kr 80,7 mill. Avviket er i hovedsak relatert til mer renteinntekter knyttet til finansforvaltning samt urealiserte og realiserte kursgevinster.

Renteinntekter bankinnskudd og formidlingslån var omtrent på budsjetterte nivå.

Samlet utbytte fra Lyse ble kr 358 mill. i 2009. Stavangers andel av utbyttet er 43,68 prosent, altså kr 156,4 mill. i 2009. Opprinnelig ble det budsjettert med et utbytte på kr 141,9 mill. som ble oppjustert etter at faktisk størrelse på utbytte ble kjent.

Rente- og avdragsutgifter samt andre finansutgifter (linje 16) var kr 5,9 mill. lavere enn budsjettert. Avdragsutgifter på kommunens innlån var omtrent på budsjettert nivå mens renteutgifter var kr 7 mill. lavere som følge av flere rentenedsettelse i siste tertial 2009. Utgifter på sosiale utlån var kr 1,1 mill. høyere enn budsjettert.

Isolert sett viser netto avkastning finansforvaltning (renteinntekter finansforvaltning og kursgevinst fratrukket renteutgifter finansforvaltning) et positivt resultat på kr 84 mill. hvor av kr 64 mill. er urealisert gevinst per 31.12.09, avsatt til bufferfond. Det positive resultatet på finansforvaltning har bidratt til bedre netto driftsresultat enn budsjettert.

Regnskapsmessig årsresultat kr 0

Regnskapet viser et negativt resultat på kr 74 mill. etter interne finanstransaksjoner (avsetninger og bruk av avsetninger) dersom overføringer til investeringer

skal opprettholdes. For å oppnå et resultat i balanse reduseres overføring til investering med tilsvarende beløp. Årsresultat framkommer som vist i tabell 6:

Linje	Alle tall i hele 1000 kr.	Regnskap 2008	Regnskap 2009	Justert budsjett 2009	Avvik	Prosent avvik
17	Netto driftsresultat	261 884	270 232	229 672	-40 560	118 %
18	Bruk av tidl.års regnsk.messig mindreforbruk	206 432	77 341	77 340	-1	100 %
19	Bruk av disposisjonsfond	66 670	48 001	21 020	-26 981	228 %
20	Bruk av bundne fond	119 521	58 012	56 907	-1 105	102 %
21	Bruk av likviditetsreserve	17 594		0	0	
22	Sum bruk av avsetninger	410 217	183 354	155 267	-28 087	
23	Overført til investeringsregnskapet	297 438	196 657	270 296	73 639	73 %
24	Avsetning til disposisjonsfond	242 783	190 992	114 493	-76 499	167 %
25	Avsetninger til bundne fond	54 540	65 937	150	-65 787	43958 %
26	Sum avsetninger	594 760	453 586	384 939	-68 648	
27	Årsresultat	77 341	0	0	0	

TABELL 6: Årsresultat 2009

Sum bruk av avsetninger (linje 22) var på kr 183,3 mill. i 2009, fordelt mellom tidligere års regnskapsmessig mindreforbruk samt bruk av disposisjonsfond og bundne fond. Bruk av disposisjonsfond (linje 19) inneholder føringer i forbindelse med effektivering av virksomhetenes merforbruk for 2008 (kr 10 mill.), bruk av disposisjonsfond knyttet til politisk vedtatte disposisjoner i 2009 (kr 11 mill.) samt beregning av virksomhetenes merforbruk for 2009 (kr 27 mill.). Linje 20 – bruk av bundne fond er i hovedsak knyttet til overføring av øremerkede midler fra 2008 til 2009 samt bruk av selvkostfondet.

Det ble overført kr 196,6 mill. til investeringsregnskapet. Dette er kr 73,6 mill. mindre enn budsjettet. Videre ble det avsatt kr 191 mill. til disposisjonsfond og kr 66

mill. til bundne fond. Avsetninger til disposisjonsfond gjelder blant annet føring av fjorårets regnskapsmessig mindreforbruk (kr 77,3 mill.), effektivering av virksomhetenes mindreforbruk for 2008 (kr 34,7 mill.), beregning av virksomhetenes mindreforbruk for 2009 (kr 12,2 mill.), ekstra utbytte fra Byggdrift (kr 2,4 mill.) samt avsetning til kursreguleringsfond (kr 64,3 mill.). Avviket i forhold til justert budsjett 2009 er relatert til avsetning til kursreguleringsfond og virksomhetenes mindreforbruk for 2009 som ikke er budsjettjustert.

Avsetninger til bundne fond gjelder i hovedsak ubrukte overførte øremerkede midler fra 2009 til 2010.

Tabell 7 viser saldoen 31.12.2009 på disposisjonsfond. Fondet kan benyttes til drifts- og investeringsformål.

Disposisjonsfond Tall i 1000 kroner	2009	2008
Inngående balanse 0101	127 354	21 323
Avsetninger driftsregnskapet	190 992	242 783
Bruk av avsetninger driftsregnskapet	-48 000	-66 670
Bruk av avsetninger investerings-regnskapet	-179 900	-70 082
Utgående balanse 31.12	90 446	127 354

TABELL 7: Disposisjonsfond

Som tabellen over viser er saldoen på disposisjonsfondet per 31.12.2009 på kr 90,4 mill. Av dette utgjør kr 64,3 mill. kursreguleringsfond samt nær kr 18 mill. kulturbyfondet.

Tabell 8 viser saldoen på bundet driftsfond. Bruk av fondets midler er bundet til bestemte formål, og kan ikke benyttes til andre formål.

Tiltakspakken

Regjeringen la den 26.01.09 frem en tiltakspakke til kommunesektoren for å motvirke finanskrisen, hvor det blant annet ble bevilget et øremerket tilskudd til kommunesektoren på kr 4 mrd.. til vedlikehold, rehabilitering og oppgradering av kommunal infrastruktur. For Stavanger kommune utgjorde vedlikeholdstilskuddet kr 81 mill. Tilskuddet ble benyttet for diverse prosjekter innenfor drift og investering og midlene ble fordelt i henhold til rådmannens forslag til disponering. Per 31.12.09 er det benyttet kr 26,1 mill. i driftsregnskapet og kr 31,2 mill. i

investeringsregnskapet. Ubrukte midler er overført til bundne drifts- og investeringsfond i 2010, henholdsvis kr 19,1 mill. og kr 4,6 mill.

Bundet driftsfond	2009	2008
Inngående balanse 0101	131 172	196 153
Avsetninger driftsregnskap	65 937	54 540
Bruk av avsetninger driftsregnskap	-58 012	-119 521
Utgående balanse 31.12	139 097	131 172

TABELL 8: Bundet driftsfond

Hovedtall per virksomhetsområde

I 2009 viser regnskapsresultatet at virksomhetsområdene har et merforbruk på kr 76 mill. Virksomhetene har også i 2009 hatt utfordringer med å få rekruttert kvalifisert personell. Sosialhjelpsutgiftene har økt med kr 15,4 mill. fra 2008 til 2009. I løpet av 2009

har det vært arbeidet med omstilling og tilpasning av aktivitetsnivået til nettdriftsramme innenfor de fleste virksomhetsområdene. Ved helse- og sosialkontorene har analysene likevel vist en sterk og vedvarende utgiftsvekst på bestillertjenester gjennom året. I det følgende kommenteres resultatet innenfor virksomhetsområdene. For ytterligere detaljer henvises til "Vedlegg til Årsberetning 2009".

Rådmannen

Alle tall i hele 1000 kr Nettodriftsutgifter	Regnskap 2008	Regnskap 2009	Justert budsjett 2009	Avvik	Prosent avvik
Rådmann	275 396	308 198	310 636	2 437	99,2
SUM rådmann	275 396	308 198	310 636	2 437	99,2

TABELL: Hovedtall Rådmann

Rådmannen med direktører, staber og avdelinger har et nettoforbruk på 99,21 %. Dette utgjør et mindreforbruk på kr 2,5 mill. Dette skyldes hovedsakelig ubesatte stillinger i administrasjonen og færre lærlinger enn forutsatt.

Oppvekst

Alle tall i hele 1000 kr Nettodriftsutgifter	Regnskap 2008	Regnskap 2009	Justert bud.2009	Avvik	Prosent avvik
Barnehage	28 170	90 323	71 646	-18 677	126,1
Grunnskole	1 106 520	1 152 161	1 130 922	-21 240	101,9
Johannes læringscenter	63 307	76 602	75 586	-1 016	101,3
Stavanger kulturskole	27 311	28 613	28 453	-160	100,6
PPT	24 828	25 276	25 238	-38	100,2
Ungdom og fritid	58 859	65 971	62 694	-3 277	105,2
Helsestasjon og skolehelsetjeneste	40 483	44 218	44 029	-189	100,4
SUM oppvekst	1 349 478	1 483 164	1 438 568	-44 597	103,1

TABELL: Hovedtall oppvekst

Barnehageområdet har et nettoforbruk på 126 prosent og utgjør et merforbruk på kr 18,6 mill. Merforbruket fordeler seg på virksomhetene med kr 10,6 mill. og kr 8 mill. som følge av tilskuddsnivået er økt fra 2008 til 2009 til de private barnehagene, samt økning i antall plasser i de private barnehagene. Forutsetning om statlig full-finansiering av barnehagesektoren har ikke vært gjeldende i 2009. Ressurssenter for styrket barnehagetilbud har et nettoforbruk på 93,88 prosent og utgjør et mindreforbruk på kr 0,8 mill.

Grunnskoleområdet har et nettoforbruk på 101,9 prosent og utgjør et merforbruk på kr 21,2 mill. Merforbruket er knyttet til netto lønn og særlig relatert til barn med behov for spesialundervisning, som i noen grad henger sammen med statlige pålegg, elevrettigheter og dokumentasjonskrav. Flere skoler har ikke gjennomført de nødvendige tilpasninger for å oppnå økonomisk balanse.

Johannes Læringscenter har et nettoforbruk på 101,3 prosent og utgjør et merforbruk på kr 1,0 mill. som hovedsakelig skyldes merforbruk på netto lønn.

Kulturskolen og PPT er i tilnærmet økonomisk balanse.

Ungdom og Fritid har et nettoforbruk på 105,23 prosent og utgjør et merforbruk på kr 3,2 mill.. Merforbruket

skyldes i all hovedsak ekstraordinære utgifter relatert til flytting til Nytorget 1 og istandsettelse av bygget til virksomhetens formål.

Helsestasjon og skolehelsetjenesten har et nettoforbruk på 100,4 prosent . Dette utgjør et merforbruk på kr 0,19 mill. som innbefatter ekstraordinære utgifter pga pandemi.

Levekår

Alle tall i hele 1000 kr Nettodriftsutgifter	Regnskap 2008	Regnskap 2009	Justert budsjett 2009	Avvik	Prosent avvik
Helse og sosialkontor	1 243 272	1 409 163	1 376 905	-32 258	102,3
Fysio-/ergoterapitjenesten	40 142	42 180	40 069	-2 111	105,3
Barnevernstjenesten	150 084	145 801	151 317	5 516	96,3
Hjemmebaserte tjenester	142 361	106 522	101 486	-5 036	104,9
Alders- og sykehjem	88 281	61 941	55 461	-6 480	111,7
Akuttjenesten	20 768	23 553	20 633	-2 920	114,2
Rehabiliteringsseksjonen	25 939	28 855	31 772	2 917	90,8
Arbeidstreningssesksjonen	10 825	9 206	12 501	3 295	73,6
Flyktningseksjonen	9 279	10 209	15 495	5 286	65,9
Dagsenter og avlastningsseksjonen	83 102	84 206	81 534	-2 672	103,3
Tekniske hjemmetjenester	1 586	1 065	1 543	478	69,1
Sentrale midler	-150 827	-40 725	-49 321	-8 596	121,1
SUM levekår	1 664 812	1 881 976	1 839 395	-42 581	102,3

TABELL: Hovedtall levekår

Helse og sosialkontorene samlet har et nettoforbruk på 102,34 prosent. og utgjør et merforbruk på kr 32,2 mill. Ved helse- og sosialkontorene har analysene gjennom året vist en sterk og vedvarende utgiftsvekst på bestillertjenesten, helse- og omsorgsområdet. Merforbruket omfatter alle tjenestene, tradisjonelle hjemmetjenester, sykehjemmene, avlastningsboligene og bofellesskap for eldre og psykisk utviklingshemmede utgjør kr 29,9 mill. Resultatet viser en tydelig økning i registrert pleietyngde blant brukerne. Samtidig har det vært en økning i kjøp av tjenester der kommunen selv ikke har kapasitet eller nødvendig kompetanse. Økonomisk sosialhjelp hadde et nettoforbruk på 101,7 prosent som utgjorde kr 1,9 mill. i merutgift.

Fysio- og ergoterapitjenesten har et nettoforbruk på 105,3 prosent og utgjør et merforbruk på kr 2,1 mill. Virksomheten har hatt et for høyt aktivitetsnivå både når det gjelder antall ansatte og drift i forhold til vedtatt ramme.

Barnevernstjenesten har et samlet nettoforbruk på 96,37 prosent og utgjør et mindreforbruk på kr 5,5 mill. Mindreforbruket relateres hovedsakelig til barnevernstiltak i familien.

Hjemmebaserte tjenester har et samlet nettoforbruk på 105 prosent. Dette utgjør et merforbruk på kr 5,0 mill. Virksomhetene har isolert sett et merforbruk på kr 8 mill. hvorav kr 7,8 mill. er overført merforbruk fra 2008. Dette tilsier at virksomhetene har greid å tilpasse aktivitetsnivået til opprinnelig vedtatt ramme på tross av et økende antall brukere med omfattende hjelpebehov og utfordringene knyttet til rekruttering av fagpersonell. Sykehjemsområdet har et samlet nettoforbruk på 111 prosent og merforbruket utgjør kr 6,5 mill. Virksomhetene har isolert sett et merforbruk på kr 9 mill. Merforbruket er knyttet til netto lønn samt økte utgifter til bl.a. medisiner, medisinsk forbruksmateriell og mat. Samtidig viser resultatet at flere av sykehjemmene har generert mer ABI-inntekter enn tidligere år som følge av endret pleietyngde.

Akuttjenesten har et nettoforbruk på 114,2 prosent. Dette utgjør et merforbruk på kr 2,9 mill. Merforbruket skyldes blant annet økning i antall leger, etablering av Våland legekantor, pandemi og svikt i pasientbetaling ved vaksinasjonskontoret.

Rehabiliteringsseksjonen har et nettoforbruk på 90,8 prosent. Mindreforbruket tilsvarer kr 2,9 mill.

Mindreforbruket skyldes i hovedsak en forsinket oppstart av botilbudet ved tidligere Heimly pensjonat og Annekset ved Ungkarshjemmet.

Arbeidstreningssesksjonen har et nettoforbruk på 73,6 prosent. Dette utgjør et mindreforbruk på kr 3,3 mill.

Mindreforbruket skyldes i hovedsak lavere etterspørsel etter tiltaksplasser og innføring av Kvalifiseringsprogrammet.

Flyktningseksjonen har et nettoforbruk er på 65,9 prosent. Dette utgjør et mindreforbruk på kr 5,3 mill. Av mindreforbruket skyldes udisponert midler til økt mottak av flyktninger og da spesielt enslige mindreårige flyktninger, mindreutgifter til barnevernstjenesten, samt økte refusjonsinntekter knyttet til etablerte kollektiv

Dagsenter- og avlastingsseksjonen har et nettoforbruk på 103 prosent som tilsvarer et merforbruk på kr 2,8 mill. Merforbruket er i hovedsak generert ved barne-

og ungdomsboligene som leverer pleie og omsorgstjenester til sterkt pleietrengende beboere.

Tekniske hjemmetjenester har et nettoforbruk på 69,0 prosent som utgjør et mindreforbruk på kr 0,5 mill. I hovedsak skyldes dette økte inntekter da antall abonnementer knyttet til leie av trygghetsalarmer er økt.

Sentrale midler levekår har et merforbruk på kr 8,5 mill. Omlegging av statlige overføringer i forhold til ressurskrevende tjenester førte til lavere refusjonsinntekter enn budsjettert. Innslagspunktet er økt og refusjonsgraden senket. Nye beregninger viser at inntektssvikten kan bli i størrelsesorden kr 43 mill. hvorav kr 11,5 mill. er hensyntatt i regnskapet for 2009. Legetjenesten i Stavanger kommune regnskapsføres under sentrale midler levekår. Denne tjenesten viser et merforbruk i 2009 på kr 4,5 mill. Det totale resultatet viser likevel ikke et høyere merforbruk enn kr 8,5 mill. da det har vært et tilsvarende mindreforbruk på bostøtte til pensjonister og andre kommunale prosjekter.

Bymiljø og utbygging

Alle tall i hele 1000 kr Nettodriftsutgifter	Regnskap 2008	Regnskap 2009	Justert budsjett 2009	Avvik	Prosent avvik
Administrasjon	631	824	1 096	272	75,2
Miljø og utbyggingsprosjekter	4 561	8 548	8 057	-491	106,1
Stavanger eiendom	-154 869	165 276	-150 789	14 487	90,4
Vei, park og idrett	170 941	171 044	173 162	2 118	98,8
SUM BMU	21 264	15 140	31 526	16 386	63,4

TABELL: Hovedtall bymiljø og utbygging

Miljø og utbyggingsprosjekter har et nettoforbruk på 106,1 prosent. Dette utgjør et merforbruk på kr 0,5 mill. Merforbruket skyldes hovedsakelig merutgifter til Answer prosjektet knyttet til miljøavdeling.

Stavanger eiendom har et nettoforbruk på 90,99 prosent som utgjør et avvik på kr 14,5 mill.

Mindreforbruket skyldes i hovedsak ubesatte stillinger og merinntekter fra moms knyttet til tiltakspakken 2010.

Vei, park og idrett har et netto forbruk på 98,74 prosent som utgjør et mindreforbruk på kr 2,1 mill. herav er kr 1,5 mill. overført netto mindreforbruk fra 2008. Mindreforbruket i 2009 er hovedsakelig relatert til lavere utgifter ved internkjøp enn budsjettet.

Skillet hva som føres i henholdsvis drift- og investeringsregnskap har ofte vært vanskelig å trekke. Dette har medført utfordringer med hensyn til riktig regnskapsføring. I tiden framover vil dette være et fokusområde.

Vann- og avløpsverket vurderes løpende over en fire-års periode og finansieres av gebyrinntekter. Årets finansielle dekningsgrad på vannsektoren på 97 prosent tyder på at kommunens gebyrinntekter i året er

3 prosent lavere enn kommunens gebyrgrunnlag for året. For å finansiere mellomlegget ble selvkostfondet redusert med kr 2,7 mill. jf. KRD rundskriv H-2140. Saldo på selvkostfondet for vannverket per 31.12.2009 er kr 36,3 mill.

Årets finansielle dekningsgrad på avløpssektoren er 100 prosent og saldo på selvkostfondet per 31.12.2009 er kr 21,1 mill. Det har vært relativt lav rente de siste årene, og som følge av dette har gebyrnivået vært uendret siden 2002. Dette for å unngå for store variasjoner i gebyrnivået. Resultatet til vann og avløpsverket er sterkt avhengig av rentenivået.

Renovasjon vurderes over en fire-års periode og finansieres av gebyrinntekter. Renovasjonen har en finansiell dekningsgrad på 98,1 prosent, som tyder på at kommunens gebyrinntekter i året er 1,9 prosent lavere enn kommunens gebyrgrunnlag for året. Saldo på selvkostfondet ble redusert med kr 1,7 mill. og per 31.12.2009 utgjør det kr 0,6 mill.

Plan og anlegg sin ramme ligger i sin helhet i investeringsbudsjettet.

Kultur og byutvikling

Alle tall i hele 1000 kr Nettodriftsutgifter	Regnskap 2008	Regnskap 2009	Justert budsjett 2009	Avvik	Prosent avvik
Kultur og byutvikling	145 790	160 207	159 295	-912	100,6
SUM KBU	145 790	160 207	159 295	-912	100,6

TABELL: Hovedtall kultur og byutvikling

Kultur og byutvikling har et nettoforbruk på 100,6 prosent. Merforbruket utgjør kr 0,9 mill. Årsaken til merforbruket er mindre aktivitet i markedet, og

dermed sviktende inntekter. Saldo på selvkostfondet ble redusert med kr 5,9 mill. og per 31.12.2009 utgjør det kr 10,2 mill.

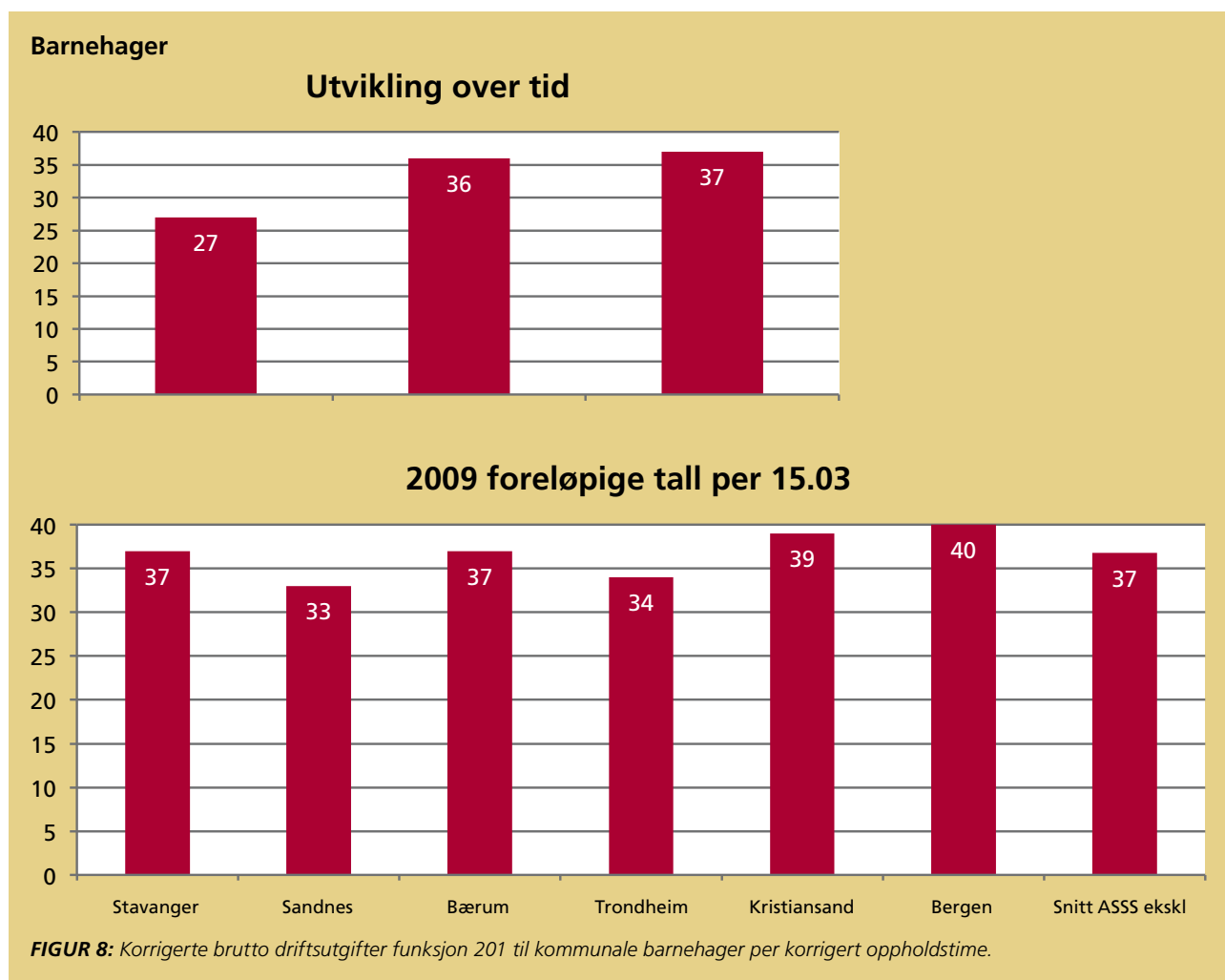
KOSTRA Sammenligning av økonomiske nøkkeltall

Stavanger kommune har i mange år deltatt i ASSS-samarbeidet. ASSS er forkortelse for Aggregerte Styringsdata for Samarbeidende Storkommuner. Dette samarbeidet består av de ti største kommunene: Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger, Bærum, Kristiansand, Tromsø, Sandnes, Drammen og Fredrikstad. Hensikten med ASSS-samarbeidet er å finne frem til styringsdata, blant annet fra KOSTRA-rapporteringen, som er egnet for sammenligning av ressursbruken og videreutvikling av tjenesteproduksjonen i de ti kommunene. For to år fremover er det Stavanger kommune som leder styringsgruppen og programkomiteen i ASSS-samarbeidet.

Her presenteres utvalgte KOSTRA-tall for Stavanger kommune for 2007, 2008 og foreløpige tall per 15.03.10 for 2009. Den 15.06 publiseres reviderte tall. I tillegg er det tatt med foreløpige KOSTRA-tall for 2009 per 15.03 for de fem kommunene i ASSS-samarbeidet, som det er mest relevant å sammenligne oss med samt snitt for alle ti ASSS-kommunene i 2009.

Barnehager

Drammen er utelatt fra snittet for alle ASSS-kommunene for 2009, fordi det ikke foreligger foreløpige KOSTRA-tall for Drammen kommune for 2009.

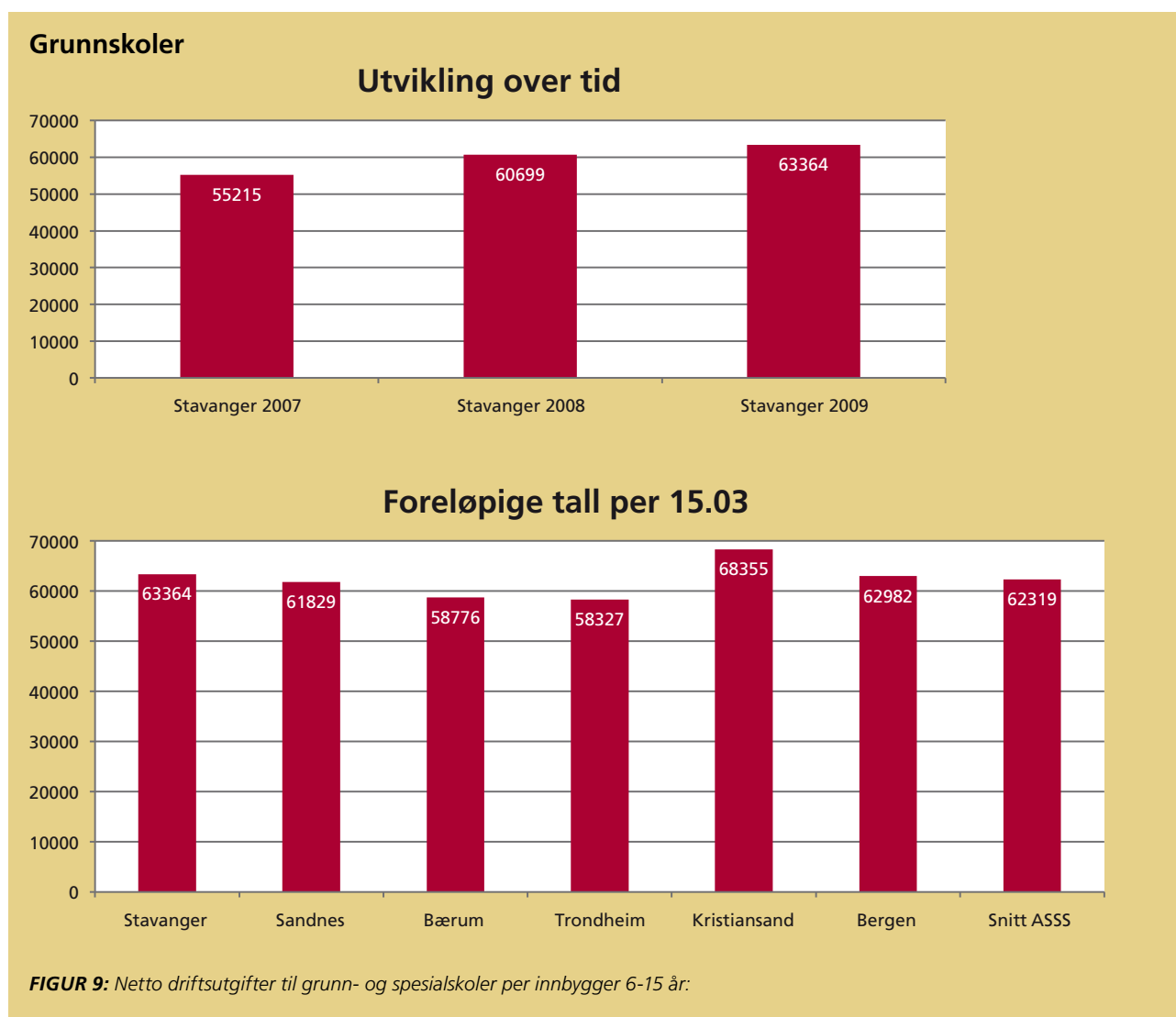

Korrigerte oppholdstimer innebærer vektning av antall barn i barnehage i forhold til alder og oppholdstid. Korrigerte brutto driftsutgifter er de direkte utgiftene knyttet til drift av barnehageplasser.

Fra 2008 til 2009 har Stavanger kommunes brutto utgifter per korrigerte oppholdstime økt marginalt. Årsaken til dette er oppstart av nye barnehageplasser i løpet av 2009. Når oppholdstimene telles blir det ikke tatt hensyn til at nye plasser bare har vært i drift deler av året. Driftsutgiftene tar derimot hensyn til hvor lenge barnehageplassene har vært i drift. Det betyr at kostnader for deler av året blir sett i forhold til oppholdstimer for hele året. I år med mange nye

barnehageplasser vil dette gjøre at forholdstallet blir for lavt. Stavanger kommune har hatt stor utbygging av nye barnehageplasser i 2007 og 2009, derfor blir forholdstallet for lavt i disse to årene. Denne effekten har størst betydning i 2007. Korrigert for dette ville kostnadene vært høyere i 2009 enn tidligere år.

Når man ser på tallene til de øvrige fem ASSS-kommunene, er det vanskelig å foreta en reell analyse uten å kjenne til utbyggingstakten i disse kommunene. Det er rimelig å anta at tallene for de andre ASSS-kommunene også er for lavt, på grunn av utbygging. Ved full barnehagedekning vil dette forholdet ikke lenger ha betydning.

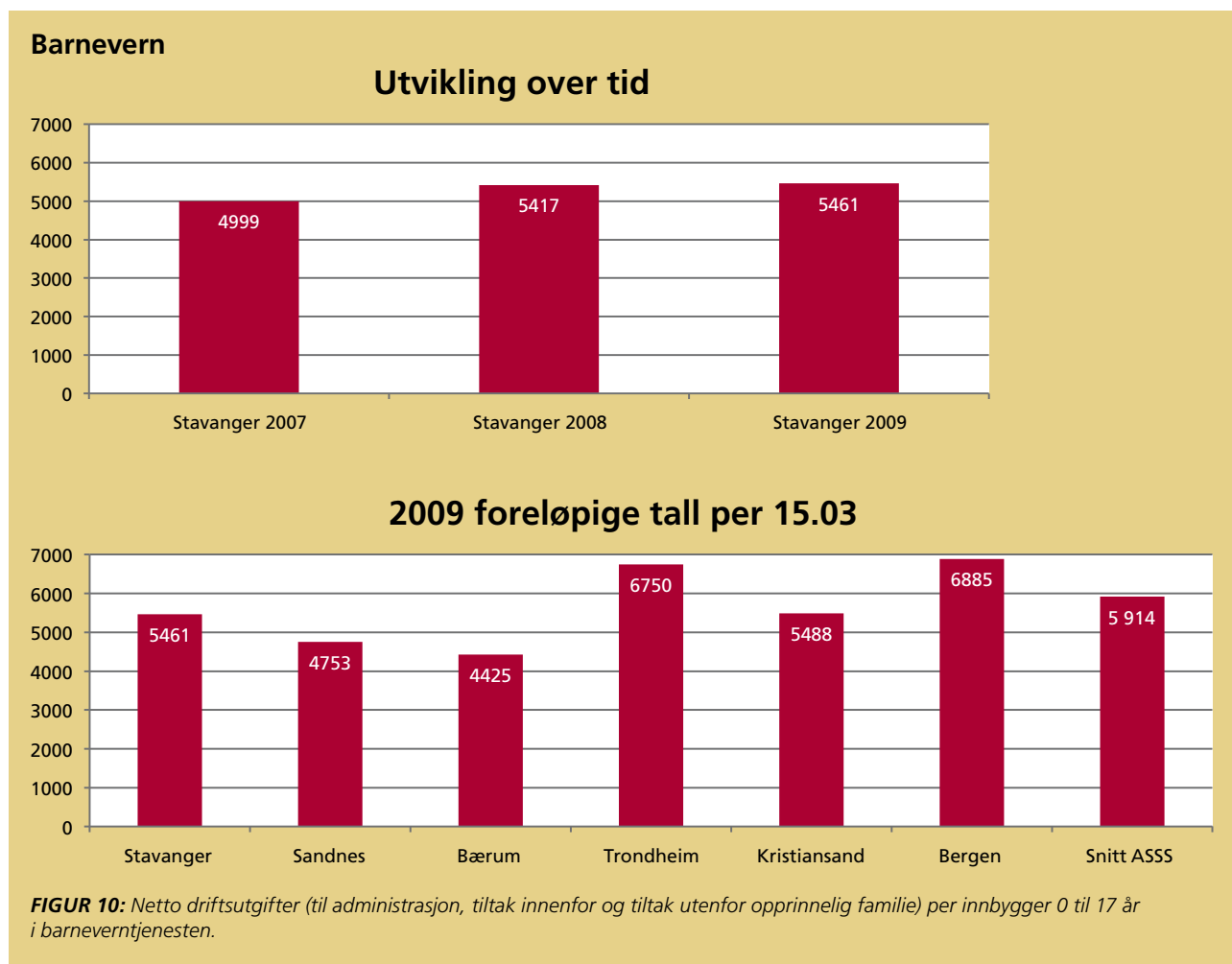

Grunnskoler

Kostnadsveksten i 2008 og 2009 henger hovedsakelig sammen med økte statlige overføringer til nye tiltak i grunnskolen. Blant annet er timetallet økt med 5 t/u på barnetrinnet og det er iverksatt tiltak for tidlig innsats. Elevene har fått økt fysisk aktivitet og gratis frukt og grønt. I tillegg var årslønnsveksten fra 2007 til 2008 for lærerne på 5 %. Denne lønnsveksten er litt lavere enn

i de andre store ASSS-kommunene. Flere skoler med synkende elevtall har ikke klart å tilpasse driftsnivået til budsjetrammen.

Figur 9 viser at Stavangers netto driftsutgifter til grunn- og spesialskoler per innbygger 6-15 år ligger noe over snittet for ASSS-kommunene i 2009.

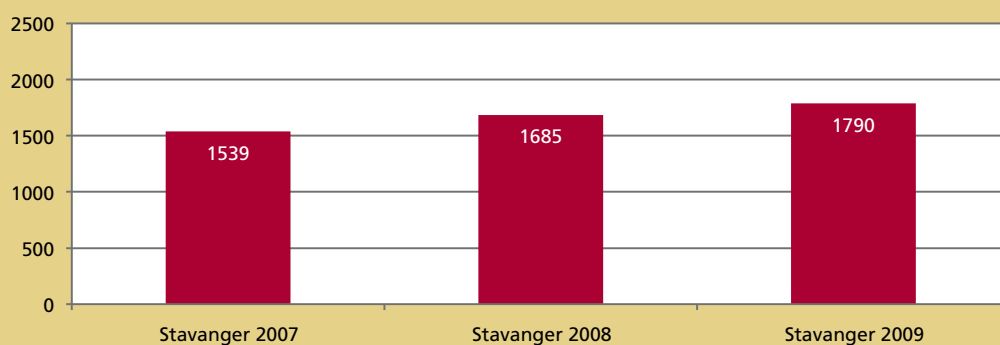
Barnevern

Netto driftsutgifter til barnevern pr innbygger 0-17 år for 2009 viser en svak vekst sammenliknet med de foregående år. Det er en vekst i fosterhjemutgifter per barn under omsorg og økte utgifter til ettervern,

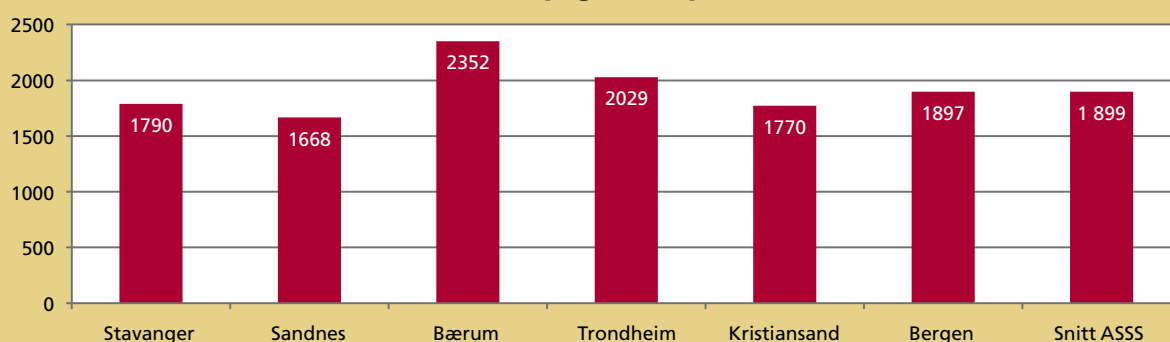
samtidig som antall barn med tiltak er noe redusert. Forskjellen i utgifter mellom de største byene gjenspeiler både ulik befolkningssammensetning, ulik grad av levekårsproblematikk og ulik kommunestørrelse der de største byene har de største utfordringene.

Kommnehelse

Utvikling over tid

2009 foreløpige tall per 15.03

FIGUR 11: Brutto driftsutgifter (forebygging, skole- og helsestasjonstjeneste, forebyggende arbeid, helse og sosial og diagnose, behandling, rehabilitering) per innbygger.

Kommnehelsetjenesten

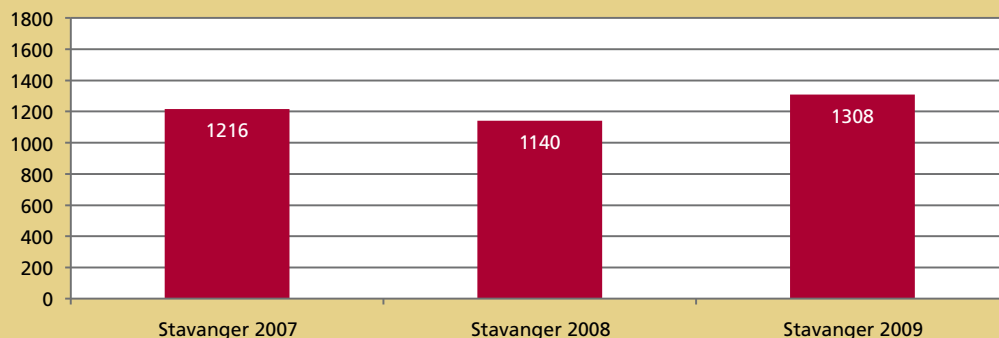
Figur 11 viser brutto driftsutgifter per innbygger til kommnehelsetjenesten som her inkluderer både forebygging, helsestasjons- og skolehelsetjeneste, annet forebyggende helsearbeid og diagnose, behandling og re-/habilitering, har økt fra 2007

til 2008 og øker ytterligere i 2009. Fremdeles har Stavanger kommune lavere kostnader enn snittet for ASSS- kommunene i 2009. Kostnadsveksten fra 2008 til 2009 kommer innenfor funksjon 241 diagnose, behandling og re-/habilitering.

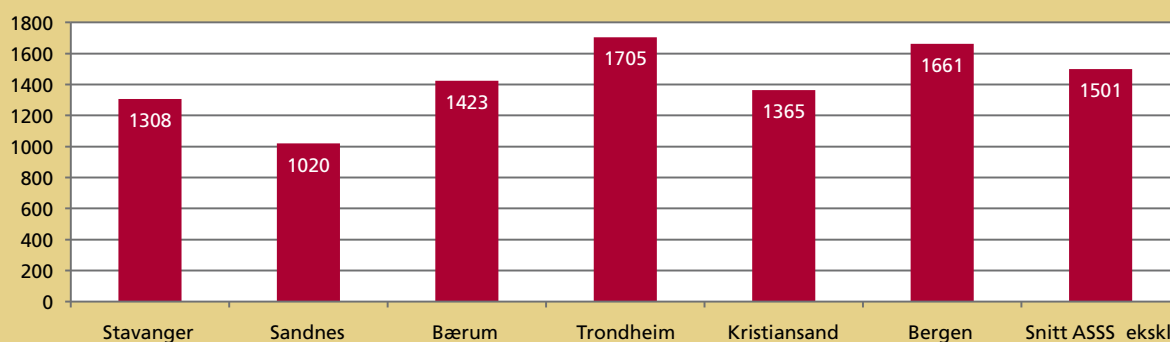
Sosialtjenesten

Oslo og Tromsø sine foreløpige KOSTRA-tall for 2009 er utelatt fra snittet for ASSS-kommunene for 2009, fordi disse tallene ikke ser ut til å være korrekte.

Utvikling over tid

2009 foreløpige tall per 15.03

FIGUR 12: Netto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp per innbygger 20 til 66 år.

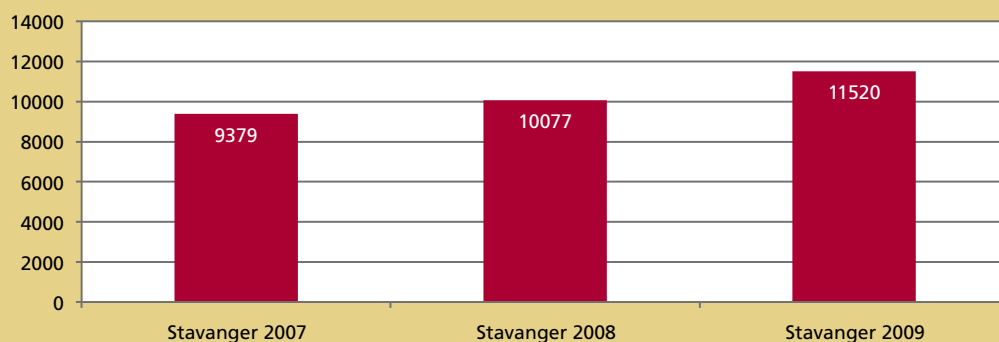
Sosialtjenesten

Nedgangen i netto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp fra 2007 til 2008 var et resultat av målrettet arbeid mot klienter for å gi dem rett ytelse i forhold til behov og kvalifikasjoner. I tillegg hadde høy sysselsetting med gode muligheter på arbeidsmarkedet positiv

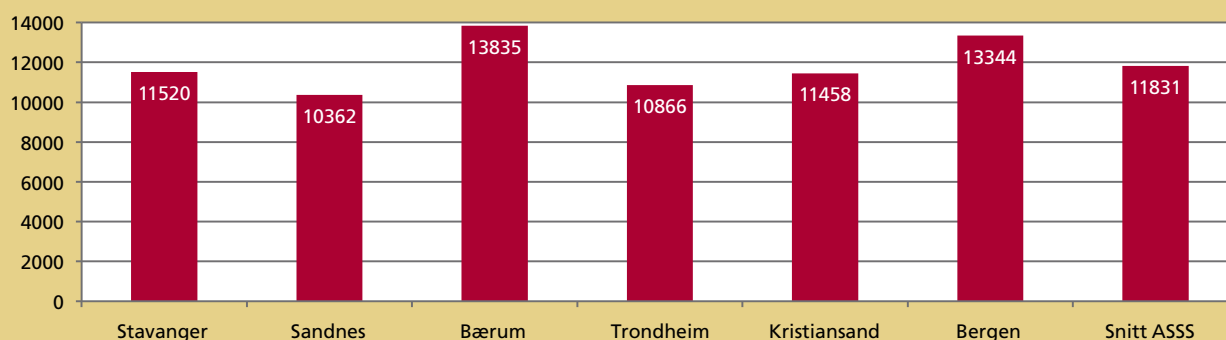
effekt. Videre i 2008 har det vært enkelt for ufaglært ungdom å få strøjobber til god betaling, men dette markedet er nå tilnærmet borte. I 2009 får dette stor betydning for ungdommene, som gjerne også har droppet ut av videregående skole. Brutto utgifter til sosialhjelp steg med 15,4 mill. fra 2008 til 2009.

Pleie og omsorg

Utvikling over tid

2009 foreløpige tall per 15.03

FIGUR 13: Netto driftsutgifter per innbygger i kroner, pleie- og omsorgstjenesten.

Pleie og omsorg

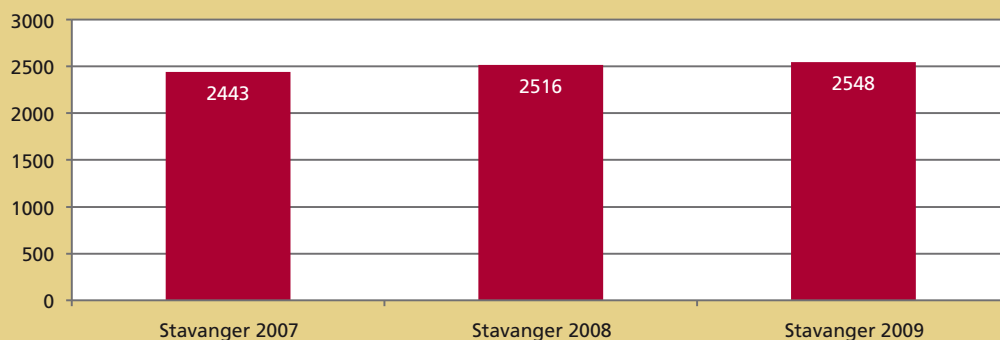
Figur 13 viser netto driftsutgifter per innbygger i kroner, pleie og omsorgstjenesten inkludert aktiviserings- og servicetjenester overfor eldre og funksjonshemmede, bistand, pleie og omsorg i institusjoner for eldre og funksjonshemmede, bistand, pleie og omsorg til hjemmeboende og institusjonslokaler.

Kostra-tall for 2009 viser at Stavanger har netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, pleie og omsorgstjenesten på kr. 11 520. Dette er omtrent som snittet av ASSS-kommunene.

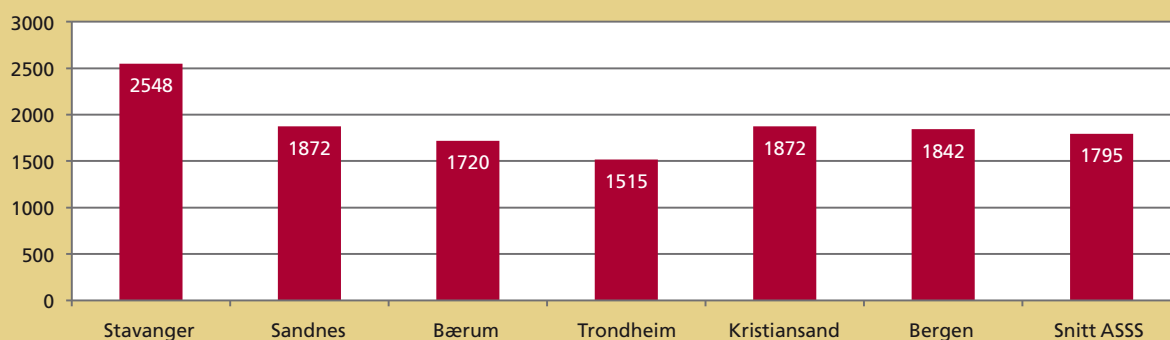
En betydelig del av økningen gjelder lønnsoppgjør, særlig lønnsoppgjørene i 2008. Lønnsveksten er omtrent som i de andre store ASSS-kommunene. Det er økt pleiebehov, bofellesskap og kjøpte pleie- og omsorgstjenester som har ført til kostnadsøkning innenfor pleie- og omsorgstjenesten. Utfordringer med rekruttering som har medført økt innleie fra vikarbyrå, har også gitt økte driftsutgifter.

Kultur

Utvikling over tid

2009 foreløpige tall per 15.03

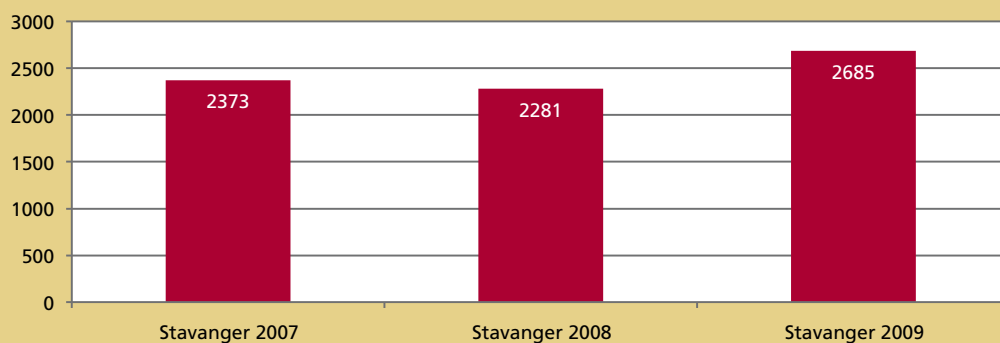
FIGUR 14: Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger

Kultur

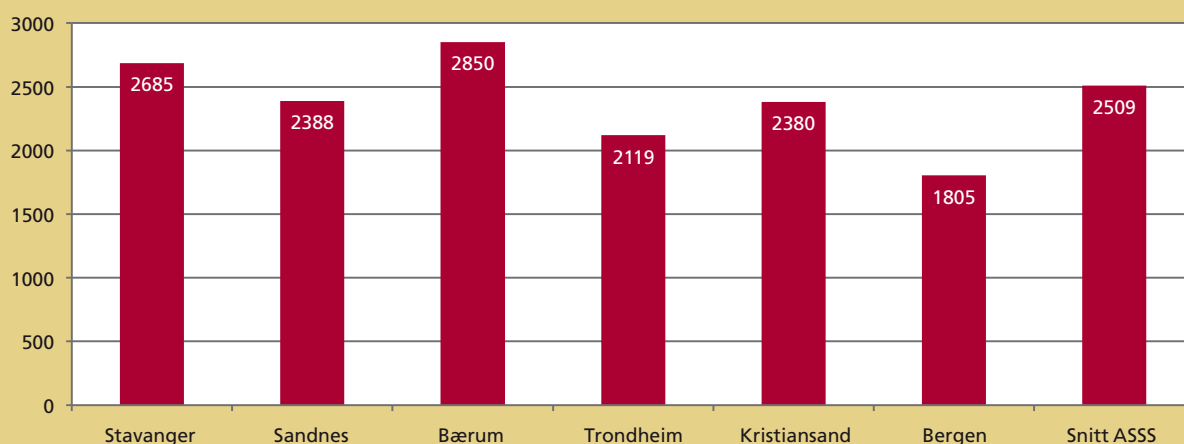
Figur 14 viser netto driftsutgifter til kultursektoren, som her inkluderer både kultur, idrett, tiltak barn og unge og kulturskolen. Det er en liten vekst fra 2008 til 2009. Netto vekst skyldes økning innenfor idrett. Kultur isolert sett viser en reduksjon, som skyldes at Stavanger 2008 er avsluttet. Stavanger ligger fremdeles markert høyest sammenlignet med ASSS- kommunene.

Administrasjon, styring og fellestjenester

Utvikling over tid

2009 foreløpige tall per 15.03

FIGUR 15: Netto driftsutgifter til administrasjon, styring og fellesutgifter per innbygger i kroner

Administrasjon, styring og fellesutgifter

I tillegg til nøkkeltall for tjenestoområdene er også netto driftsutgifter til administrasjon, styring og fellesutgifter per innbygger i kroner tatt med her.

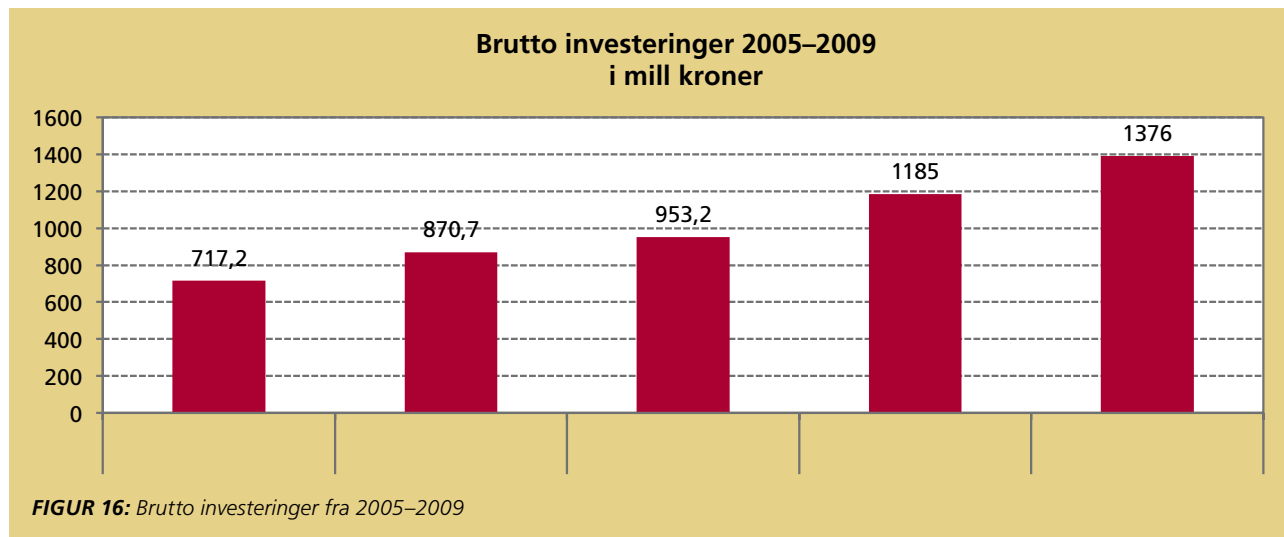
Dette nøkkeltallet inkluderer funksjonene politisk styring, kontroll og revisjon, administrasjon, forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen, administrasjonslokaler, årets premieavvik, amortisering av tidligere års premieavvik, diverse fellesutgifter og interne servisenheter. Det har vært noe forskyvning i beløpene

mellom disse funksjonene på grunn av tekniske regnskapsføringer i Stavanger kommune i 2009. Betydelige variasjoner i størrelsen på premieavviket maskerer endringer i de andre tallene for Stavanger kommune. Nettovæksten i disse kostnadene fra 2008 til 2009 skyldes lavere inntektsført premieavvik i 2008 enn i 2009, og volumøkning ved at vakante stillinger fra 2008 er besatt i 2009 samt lønnsvekst. Reduksjonen fra 2007 til 2008 henger sammen med betydelig høyere inntektsført premieavvik i 2008 enn i 2007.

Investeringsregnskapet

Brutto investeringsutgifter i 2009 ble kr 1376 mill. (eksklusiv finanstransaksjoner og interne kjøp/salg). Dette er høyere enn gjennomsnittlig investeringsnivå de siste fem år.

Brutto investeringer de siste 5 år framgår av figur 16. Som figuren viser, har det vært en sterk økning i investeringene i perioden 2005–2009, og investeringene i 2009 var nær dobbelt så høye som i 2005.

Følgende byggeprosjekter ble ferdigstilt i 2009:

Ferdigstilte byggeprosjekter (hele 1000)	Prosjektkategori	Regnskap pr. 31.12.09	Samlet budsjettert projektkostnad
Gosen skole	ombygging	118,4	128,4
Solvang barnehage – 4 avdelinger	ombygging	40,8	40,5
Heddeveien barnehage – 6 avdelinger	nybygg	40,5	42,8
Gosen barnehage – 4 avdelinger	ombygging	11,3	16,0
Austre Åmøy barnehage – 3 avdelinger	ombygging	0,0	13,0
Internasjonalt Hus barnehage (inkl.tomt)	nybygg	43,4	43,7
Søra Bråde barnehage – 6 avdelinger	ombygging	24,9	25,3
Hundvåg kirke – kontorer	ombygging	5,8	5,0
Totalt 2009		285,1	314,7

TABELL 9: Ferdigstilte byggeprosjekter i 2009

Hva gjelder Austre Åmøy barnehage, ses denne sammen med rehabiliteringen av skolen, og det avlegges et felles sluttregnskap når skolen er ferdig rehabilitert. Sluttregnskap på de ferdigstilte byggeprosjektene i 2009 foreligger ennå ikke. Disse forutsettes avlagt i løpet av 1 halvår 2010.

Tabellen 10 viser et aggregert investeringsregnskap 2009, sammenholdt med justert budsjett 2009 og regnskap 2008.

INVESTERINGER (hele kr.1000)	Regnskap 2008	Regnskap 2009	Justert budsjett 2009	Avvik
Investeringsinntekter:				
1 Salgsinntekter	-98 764	-111 062	-86 450	24 612
2 Overføringer med krav til motytelse	-3 457	-107 509	-33 512	73 997
3 Statlige overføringer	-26 592	-26 202	-11 000	15 202
4 Andre overføringer	-6 886	-557	0	557
5 Sum investeringsinntekter (D)	-135 699	-245 330	-130 962	114 368
6 Brutto Investeringstilkudd (E)	1 185 047	1 376 588	1 198 158	-178 430
7 Finanstransaksjoner (F)	196 737	343 746	313 400	-30 346
8 Finansieringsbehov (linje 5-6-7)	1 246 085	1 475 004	1 380 596	-94 408
Finansieringsbehovet er dekket slik:				
9 Overført fra driftsregnskapet	297 438	196 657	270 296	73 639
10 Bruk av lån	777 743	985 090	823 400	-161 690
11 Mottatte avdrag på utlån	100 821	108 824	107 000	-1 824
12 Bruk av bundne fond	0	4 533	0	-4 533
13 Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0
14 Bruk av disposisjonsfond	70 082	179 900	179 900	0
15 Bruk av ubundne investeringsfond	0	0	0	0
16 Sum finansiering	1 246 084	1 475 004	1 380 596	-94 408

TABELL 10: Hovedoppsett over bykassens investeringsregnskap

Investeringsinntekter

Samlede investeringsinntekter ble i 2009 kr 245,3 mill. som er kr 114,3 mill. høyere enn justert budsjett. Salgsinntektene ble isolert sett kr 24,6 mill. høyere enn budsjett, mens overføringsinntektene ble kr 89,7 mill. høyere enn budsjett.

Salgsinntektene på til sammen kr 111 mill. fordeler seg med kr 91 mill. på salg av arealer og fast eiendom, og kr 20 mill. på salg av utstyr, maskiner og andre driftsmidler. Av salgsinntektene for fast eiendom på kr 91 mill. kommer ca kr 80 mill. fra salg av arealer fra Tastarustå, og resten i all hovedsak fra salg av arealer på Boganes og Sørå Bråde.

Av de øvrige salgsinntektene på kr 20 mill. er ca kr 8 mill. diverse inntekter i Jåttåvågen – området og ca kr 8 mill. salg av nedgravde containere. De resterende kr 4 mill. fordeler seg mellom en rekke mindre salg av driftsmidler.

Overføringer med krav til motytelser på kr 107,5 mill. fordeler seg med kr 36,7 mill. i anleggsbidrag fra havnen og det nye konserthuset for kostnader ved etablering av kai trinn 1 i Bjergsted. Kr 33,8 mill. er den delen av den samlede statlige tiltakspakken på kr 81 mill. som gikk med til finansiering av investeringer innenfor tiltakspakken. Kr 15,6 mill. er utbygger-/anleggsbidrag på Tastarustå og kr 13,6 mill. er anleggstilskudd Holme Egenes.

De resterende kr 7,8 mill. gjelder refusjon for tidligere forskuttering Rv. 509 og tilskudd til videregående skole i Bjergsted.

Overføringene er ikke i tilstrekkelig grad fanget opp i budsjettet, blant annet på grunn av usikkerhet om både overføringens størrelse og når disse ville bli mottatt.

Av de statlige overføringer på kr 26,2 mill. er ca kr 14,1 mill. tilskudd fra Husbanken til kjøp/rehabilitering av boliger, kr 4,1 mill. er STUI – midler, mens de resterende kr 8 mill. gjelder tilskudd friområde og en rekke mindre tilskudd til anlegg innenfor VPI/VTS.

Herunder nevnes at Stavanger kommune får bompengemidler og andre tilskudd fra Statens Vegvesen til universell utforming, opparbeidelse av tur/sykkelveier og til trafikksikringstiltak.

Overføringer og statstilskudd er i praksis vanskelige å budsjettere korrekt i forhold til framdrift. Statstilskudd mottas normalt senere enn forutsatt i budsjettet. Regnskaps- og budsjett-tall vil jevnes ut over tid.

Investeringsutgifter

Brutto investeringsutgifter på kr 1376 mill. er i regnskapets hovedoversikt splittet mer enn i årsberetningen, og splitting på enkeltprosjekt framgår av det detaljerte investeringsregnskapet. Det vises også til noter i regnskapet for ytterligere forklaringer.

Investeringsutgiftene på kr 1376 mill. er kr 178 mill. høyere enn justert budsjett 2009.

Merforbruket i 2009 skyldes i all hovedsak at forsinkelsene (mindreforbruket) i en rekke byggeprosjekter i 2008 ble innhentet i 2009.

Investeringsprosjektene går i all hovedsak over flere regnskapsår, og det er ikke uvanlig med periodisk avvik med hensyn til budsjett og regnskap. Det enkelte investeringsprosjekt måles i forhold til samlede prosjekt-kostnader.

Investeringene på kr 1376 mill. kan fordeles slik etter hovedformål:	
Investeringer i egne bygg (eks. andelsleiligheter)	744
Kjøp og opparbeidelse av arealer og eiendommer	280
VAR sektor	148
Park/idretts formål	95
VTS (vei/trafiksikkerhet)	51
Sentrum (1000 årsstedet, Blå promenade)	33
Inventar/utstyr/diverse investeringer	25
Sum investeringer	1376

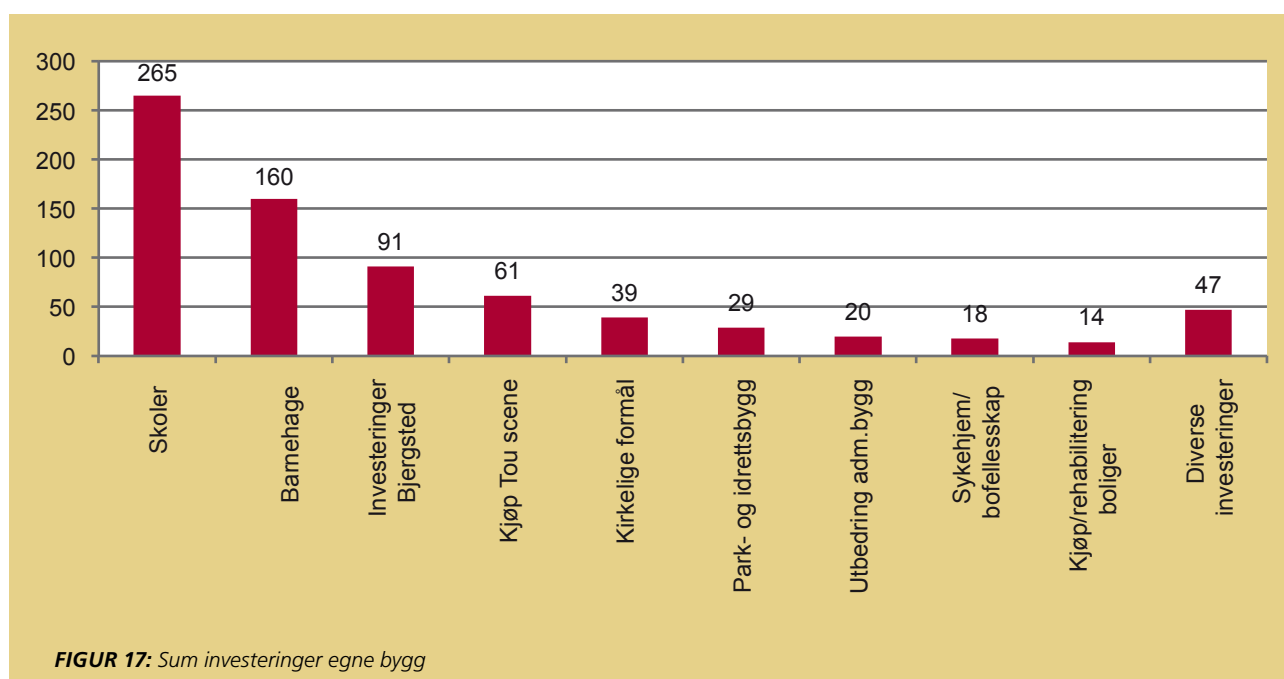
TABELL 11: Sum investeringer fordelt etter hovedformål

De samlede investeringer på kr 744 mill. i egne bygg fordeler seg på følgende hovedområder:

Skoler (nybygg/rehabilitering)	265
Barnehage (nybygg/rehabilitering)	160
Investeringer Bjergsted (kai/infrastruktur mv.)	91
Kjøp Tou scene	61
Kirkelige formål (nybygg/rehabilitering)	39
Park- og idrettsbygg (nybygg/rehabilitering)	29
Utbedring administrasjonsbygg	20
Sykehjem/bofellesskap (nybygg/rehabilitering)	18
Kjøp/rehabilitering boliger	14
Diverse investeringer	47
Sum investeringer egne bygg	744

TABELL 12: Sum investeringer egne bygg

Kjøp av andelsleiligheter for kr 35,6 mill. i 2009 benevnes regnskapsmessig som kjøp av aksjer og andeler, og er av den grunn ikke inkludert i tabellene over. Korrigert for dette ble brutto bruk av investeringsmidler til bolig ca kr 50 mill. i 2009. Fratrullet kr 13,7 mill. i tilskudd fra Husbanken, ble nettokostnaden for kommunen ca kr 35 mill. det vil si i samsvar med budsjetttramme. Videre bemerkes at opparbeidelse av gravlunder (kr 19 mill.) er inkludert i de kr 280 mill. til kjøp og opparbeidelse av arealer, og er derved ikke inkludert i de kr 39 mill. til kirkelige formål i tabellen over.

FIGUR 17: Sum investeringer egne bygg

Nybygg og rehabilitering av skoler og barnehager har hatt prioritet også i 2009. Til sammen ble kr 425 mill. disponert til disse formål i 2009, kfr. tabell 12.

Pr 31.12.09 hadde 7614 barn plass i barnehager i Stavanger kommune. Dette er 404 flere enn i 2008.

Målet ble oppnådd i forhold til regjeringens definisjon av full barnehagedekning, det vil si at alle som søkte om plass i 2009 (innen 01.02.09) fikk tilbud om plass innen utgangen av året.

Investeringene i kirkelige formål i 2009 fordeles slik:

Rehabilitering St. Petri kirke	kr 9 mill.
Rehabilitering St. Johannes kirke	kr 13 mill.
Krematoriet	kr 8 mill.
Hundvåg kirke (kontorer/kapell)	kr 9 mill.

I tillegg kommer opparbeidelse av Jåtten og Eiganes gravlund på ca kr 19 mill.

Investeringene i Bjergsted i 2009 fordeles slik:

Kaianlegg	kr 74 mill.
Infrastruktur	kr 11 mill.
Ombygging utenriksterminalen	kr 6 mill.

Stavanger kommune investerte i 2009 for kr 280 mill. i kjøp og opparbeidelse av arealer og eiendommer, kfr. tabellen nummer 11.

I hovedutbyggingsområdene fant de største investeringene sted innenfor områdene:

Jåtten (ca kr 40 mill.), Husabø (ca kr 20 mill.), Søra Bråde (ca kr 9 mill.) og Tastarustå (ca kr 72 mill.).

Øvrige større enkeltinvesteringer i 2009:

Grunnerverv til dobbeltspor	ca kr 22 mill.
Investeringer Urban Sjøfront	ca kr 19 mill.
Utvikling Stavanger forumområdet	ca kr 30 mill.
Opparbeidelse Jåtten gravlund	ca kr 16 mill.

Sekkeposter/investeringspotter 2009:

I tillegg til de investeringene som i budsjettet er øremerket bestemte bygg og anlegg, budsjetteres årlig med såkalte "sekkeposter/investeringspotter" til investeringer ulike typer bygg (skoler barnehager, sykehjem, bydelshus mv), uten at det på budsjette-

ringstidspunktet er konkret avklart gjennom årsplaner mv hva disse bevilgningene skal brukes/vil bli brukt til.

De årlige, samlede bevilgningene til disse formål (investeringspotter) ligger i størrelsesorden kr 70 mill. i Stavanger kommune.

Denne type bevilgninger benyttes i hovedsak til påkrevde, men uforutsette investeringsformål, som erfaringsmessig oppstår gjennom budsjettåret. Slike bevilgninger forhindrer/begrenser også behovet for en rekke søknader om relativt små tilleggsbevilgninger gjennom budsjettåret.

Nevnte investeringspotter er imidlertid ikke ment å skulle være et tillegg til de ordinære vedlikeholdsbudsjettene, hvor utgiftene skal føres i driftsregnskapet.

Skillet mellom hva som skal defineres som/føres i henholdsvis investerings- og driftsregnskapet er ofte vanskelig å trekke. Dette gjelder ikke bare investeringer i bygg, men også investering til veiformål og andre kommunaltekniske formål.

Ikke minst er det vanskelig å skille klart mellom hva som er investering og hva som er vedlikehold i tilknytning til reasfaltering av veier. Det avhenger av den type arbeid som gjøres i tilknytning til slike arbeider. Mot slutten av regnskapsavleggelsen for 2009 er foretatt en gjennomgang av de regnskapsføringer som er gjort hva gjelder disponeringen av nevnte sekkeposter, herunder bevilgninger til reasfaltering. Gjennomgangen viser at ca kr 15,5 mill. av de samlede bevilgninger til disse formål er ført i investeringsregnskapet, mens de i henhold til gjeldende retningslinjer (GKRS-forskriftene) skulle vært ført i driftsregnskapet. Disse feil er rettet opp i det endelige regnskap for 2009, som forelegges bystyret. Rettelsene medfører ikke noen endring av årsresultatet på kr 0, men fører til at netto driftsresultat ble redusert med nevnte kr 15,5 mill.

I revisjonens forvaltningsrapport av juni 2009 er anført blant annet følgende:

"Reglene for skillet mellom drift og investering følger av kommunelov, forskrift om årsregnskap og årsberetning for kommuner (regnskapsforskriften), og god kommunal regnskapsskikk ved standarden KRS nr 4. Grensen mellom drift og investering kan i mange tilfeller være vanskelig å trekke nøyaktig opp. Det står sentralt at kommunens vurderinger dokumenteres.

Hovedtrekk for skillet mellom drift og investering iht. KRS nr 4

- Ingen anskaffelser (utgifter) skal føres som investering dersom levetiden er under 3 år eller verdien er mindre enn 100.000 kroner
- Først når anskaffelse overskrider begge disse verdiene, kan det reises spørsmål om utgiften gjelder drift eller investering
- I utgangspunktet kan en deretter si at skillet mellom drift- og investering går ved økning i standard og økonomisk levetid. Utgifter som medfører standardheving og/eller betydelig lengre økonomisk levetid, vil ofte være investeringer

Rådmannen vil i tiden fremover ha ytterligere fokus på disse forhold ved å endre/sikre rutiner for mer korrekt regnskapsføring.

Finansiering av investeringer

Etter fradrag for salgs- og overføringsinntekter på kr 245,3 mill. ble samlet finansieringsbehov i investeringsregnskapet i 2009 kr 1475 mill. Det vises til tabell 10.

Overføringene fra driftsregnskap på kr 196,6 mill. er kr 73,6 mill. lavere enn justert budsjett, tilsvarende samlet

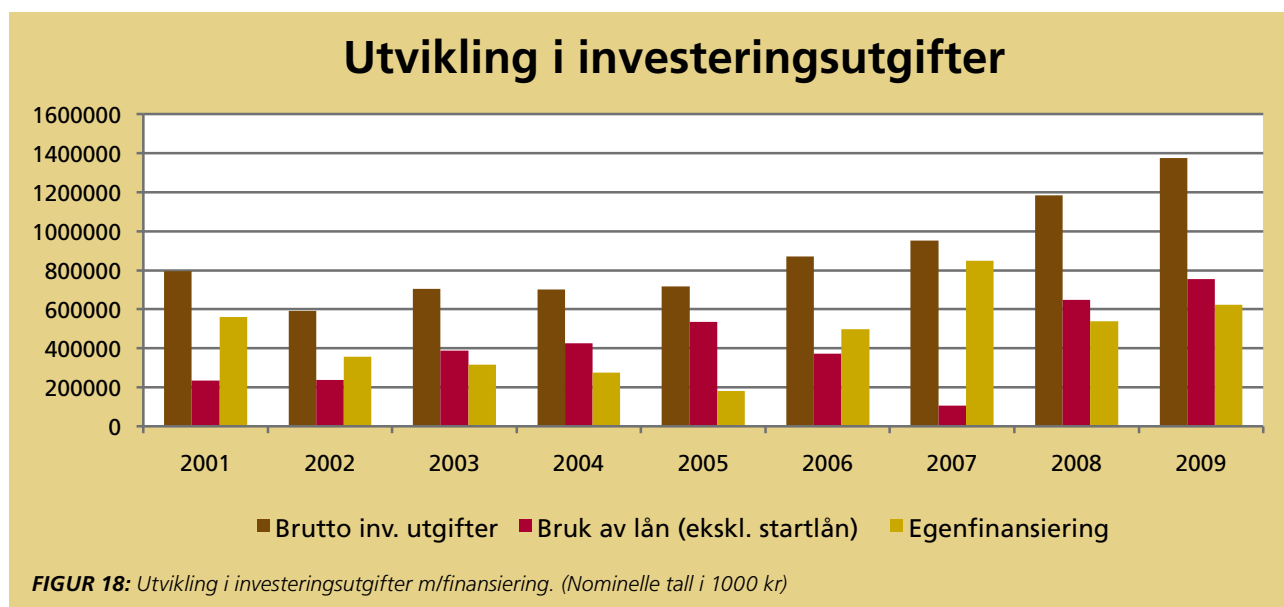
merforbruk i driftsregnskapet. Kr 73,6 mill. av de budsjetterte overføringene fra driftsbudsjettet måtte derfor strykes, i henhold til strykingsbestemmelsene.

Regnskapet viser at bruk av lånemidler i 2009 var kr 162 mill. høyere enn budsjettert. Dette skyldes at den omtalte reduserte overføringen fra drift til investering ble kompensert med økt bruk av lånemidler, samt at finansieringsbehovet ble netto ca kr 88 mill. høyere enn justert budsjett, hovedsakelig på grunn av forsinkelser i diverse investeringsprosjekter i 2008, som ble innhentet i 2009. Hele merforbruket av lånemidler ble dekket ved bruk av udisponerte lånemidler fra tidligere år.

Det er kommunens langsiktige målsetting at investeringene bør være omtrent 50 prosent egenfinansiert.

Denne målsetting ble ikke nådd i 2009, hovedsakelig på grunn av netto merforbruk av investeringsmidler og strykninger av kr 73 mill. i overføringene fra drifts- til investeringsregnskapet, kfr. kommentarene over. Framtidig investeringsnivå bør imidlertid tilpasses ovennevnte målsetting.

Figur 18 viser utviklingen i brutto investeringsutgifter, og finansieringen med henholdsvis lån og egenkapital.

Utvikling i kommunens lånegjeld

De senere års høye investeringsnivå og relativt store låneopptak har medført at brutto langsiktig lånegjeld har økt merkbart, kfr. tabell 13.

For en relativt stor andel av kommunens lånegjeld mottas kompensasjon fra staten i form av tilskudd som

dekker renter og avdrag på lån. Dette gjelder lån i forbindelse med Eldre- og psykiatriplanen og Reform 97. Dessuten mottas tilskudd som kun dekker renter av lånene (skolebygg og kirkebygg).

Utviklingen i langsiktig lånegjeld ekskl. pensjonsforpliktelser, startlån og lån som staten yter kompensasjon for er vist i tabell under.

Utvikling i kommunens lånegjeld	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Langsiktig lånegjeld eksklusiv pensjonsforpliktelser	2 096	2 228	2 488	2 860	2 944	3 057	3 535	4044
- Videre utlån/startlån	267	229	206	217	236	281	377	630
- Ubrukte lånemidler	167	60	54	59	21	297	267	77
- Lån ifm. Eldre – og psykiatriplanen	210	251	285	324	356	342	328	314
- Lån ifm. Reform 97	72	67	62	57	53	49	31	27
- Lån skolebygg (staten betjener rentene)	263	263	263	263	263	245	239	222
- Lån kirkebygg (staten betjener rentene)				9	9	36	46	46
Korrigert sum lånegjeld i mill. kroner	1 117	1 358	1 618	1 931	2 006	1 807	2 247	2 728

TABELL 13: Utvikling i lånegjeld (Nominelle tall)

Fra 2008 til 2009 økte brutto lånegjeld i bykassen med kr 509 mill., mot en økning fra 2007 til 2008 på kr 478 mill. Økningene årlig framkommer som

differansen mellom nye lån og betalte avdrag i drifts- og investeringsregnskapet de respektive år.

Balanseregnskapet

Balansen viser verdien av kommunenes eiendeler per 31.12.09, og hvordan eiendelene (anleggs – og omløpsmidler) er finansiert med henholdsvis egenkapital og gjeld. Oversikt over balanseregnskapet er vist i tabell 14.

Eiendeler

Anleggsmidler

I linje 1 i tabell 14, framkommer at verdien av anleggsmidlene er økt fra kr 14,1 mrd.. i 2008 til kr 15,8 mrd.. i 2009, dvs. med totalt kr 1,7 mrd.. Økningen i aktiverte investeringer i faste eiendommer og anlegg med fradrag for avgang og avskrivninger utgjør herunder kr 1060 mill. I tillegg kommer kjøp av aksjer og andeler med kr 45,1 mill. økning i pensjonsmidler med kr 432 mill. og økning av utlån med kr 125 mill. Se for øvrig henvisninger i noter til årsregnskapet for ytterligere forklaringer.

Det pågår et arbeid med å oppdatere og ajourføre aktivisering av utbyggingsområdene. Det er også mangelfull knytting mellom hovedprosjekt og prosjekt. Det arbeides med å forbedre informasjonsrutinene.

Kommunens utlån i linje 4 består hovedsakelig av ansvarlige lån til Lyse energi A/S og startlån. Ansvarlige lån til Lyse var per 31.12.2009 totalt kr 1,2 mrd.. og startlånene kr 630 mill.

Omløpsmidler

Av linje 7 i tabell 14 framgår at samlede omløpsmidler er redusert med ca kr 317 mill. fra 2008 til 2009.

Premieavvik pensjon framkommer av linje 9, og var pr 31.12.09 på kr 253 mill. Beløpet viser differansen mellom premieinnbetalingene (de likviditetsmessige transaksjonene som utgiftsføres løpende i regnskapet) og den beregnede regnskapsmessige pensjonskostnaden som fordeles over 15 år.

Det vises til noter i regnskapet for ytterligere informasjon.

Dette innebærer at de innbetalte premiene over tid har vært kr 253 mill. høyere enn de beregnede, langsiktige pensjonsforpliktelsene. Beløpet utgiftsføres over 15 år.

Bokført verdi av kommunens obligasjoner i linje 10 er på totalt kr 466 mill., mens linje 11 viser at kommunens kasse og bankinnskudd var på kr 387 mill. pr 31.12.09. Den likvide situasjonen i bykassen var svak ved utløpet av 2009. Dette skyldes ikke minst en betydelig svikt i skatteinngangen mot slutten av året.

Sum eiendeler (anleggs- og omløpsmidler) var kr 17,4 mrd. pr 31.12.2009, dvs. ca kr 1,4 mrd. høyere enn pr 31.12.08.

Egenkapital og gjeld

Egenkapital

Bokført egenkapital i linje 13 var pr 31.12.2009 totalt ca kr 6,47 mrd., som er kr 522 mill. høyere enn per 31.12.2008.

Av den samlede egenkapital pr 31.12.09, utgjorde disposisjonsfond kr 90,4 mill. (linje 14), bundne driftsfond kr 139 mill. (linje 15) samt bundne investeringsfond kr 31,5 mill. (linje 17). Kapitalkonto representerer resten av egenkapitalen.

For nærmere spesifisering av kapitalkonto henvises til note i årsregnskapet. Det bemerkes at kr 64 mill. av disposisjonsfondet er avsatt, urealisert gevinst ved salg av verdipapir i 2009, og nær kr 18 mill. er midler på kulturbyfondet (etterbruksfondet).

Størsteparten av frie fondsmidler er derved disponert i 2008 og 2009.

Gjeld

Langsiktig gjeld inkludert pensjonsforpliktelser (linje 25) har økt med kr 955 mill. fra 2008 til 2009. Pensjonsforpliktelsen (linje 22) utgjør kr 447 mill. av denne økningen, mens andre langsiktige lån (linje 24 og 25) utgjør kr 509 mill. av økningen. Ytterligere informasjon om ordinær lånegjeld er gitt i tabell 13. Det vises også til note i regnskapet hva gjelder økningen i netto pensjonsforpliktelser.

Det bemerkes at pensjonsforpliktelsene pr 31.12.09 var kr 590 mill. høyere enn pensjonsmidlene, kfr. linjene 6 og 23 i tabell 14.

Når de innbetalte premiene over tid har vært høyere enn de langsiktige pensjonsforpliktelsene, kan dette tyde på pensjonskostnadene blir for lavt beregnet.

Når anleggsmidlene øker med ca kr 1,7 mrd.. fra 2008 til 2009, gir dette primært et uttrykk for at investeringsnivået i 2009 var meget betydelig. Økningen skyldes for øvrig at SK-Regnskap i løpet av 2009 har lagt ned et stort arbeid med å aktivere anleggsmidler som tidligere har vært mangelfullt aktivert.

Det gjensto kr 101,9 mill. i ubrukte lånemidler pr 31.12.09. Dette er kr 165 mill. lavere enn pr 31.12.08. Det vises til kommentarer til investeringsregnskapet for ytterligere informasjon.

Hovedoversikt balanse				
		Noter	Regnskap 2009	Regnskap 2008
EIENDELER				
1	Anleggsmidler		15 888 224	14 145 413
	Herav:			
2	Faste eiendommer og anlegg	7	7 856 201	6 795 652
3	Utstyr, maskiner og transportmidler	7	313 939	233 948
4	Utlån	11	1 839 140	1 714 082
5	Aksjer og andeler	12	797 811	752 664
6	Pensjonsmidler	5	5 081 133	4 649 067
7	Omløpsmidler		1 563 605	1 880 309
	Herav:			
8	Kortsiktige fordringer	13	456 566	412 539
9	Premieavvik	5	253 430	219 004
10	Obligasjoner	14	465 912	373 181
11	Kasse,postgiro,bankinnskudd		387 696	875 586
12	SUM EIENDELER		17 451 829	16 025 722
EGENKAPITAL OG GJELD				
13	Egenkapital		6 470 969	5 949 269
	Herav:			
14	Disposisjonsfond	10	90 446	127 354
15	Bundne driftsfond	10	139 096	131 172
16	Ubundne investeringsfond	10	0	0
17	Bundne investeringsfond	10	31 553	27 725
18	Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK Drift	15	-39 841	-39 841
19	Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK Investering	15	0	0
20	Regnskapsmessig mindreforbruk	15	0	77 341
21	Kapitalkonto	22	6 249 714	5 625 519
22	Langsiktig gjeld		9 714 846	8 759 119
	Herav:			
23	Pensjonsforpliktelser	5	5 671 093	5 223 950
24	Sertifikatlån	9	197 398	244 717
25	Andre lån	9	3 846 355	3 290 452
26	Kortsiktig gjeld		1 266 014	1 317 335
	Herav:			
27	Annen kortsiktig gjeld	16	1 266 014	1 317 335
28	Premieavvik			
29	SUM EGENKAPITAL OG GJELD		17 451 829	16 025 722
MEMORIAKONTI				
30	Memoriakonto		121 954	316 163
	Herav:			
31	Ubrukte lånemidler		101 918	267 000
32	Andre memoriakonti		20 036	49 155
33	Motkonto til memoriakontiene		-121 954	-316 163

TABELL 14: Hovedoversikt Balanse

Utvikling i likviditet og soliditet fra 2006–2009

Likviditet

Forholdet mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld benevnes likviditetsgraden.

Nøkkeltallet forteller noe om kommunens evne til å dekke sine kortsiktige forpliktelser.

Det er to nøkkeltall:

Likviditetsgrad 1:

Denne tar utgangspunkt i alle omløpsmidlene. Her bør nøkkeltallet være større enn 2, fordi noen av omløpsmidlene kan være mindre likvide.

Likviditetsgrad 1 viser slik utvikling fra 2006–2009:

	2006	2007	2008	2009
Likviditetsgrad 1	1,38	1,52	1,43	1,23

TABELL 15: Likviditetsgrad 1

Likviditetsgrad 2:

Denne tar utgangspunkt i de mest likvide omløpsmidlene, og her bør nøkkeltallet være større enn 1.

De mest likvide omløpsmidlene er kasse, bank, og markedsbaserte plasseringer som er klassifisert som omløpsmidler, og som kan omgjøres i kontanter fort.

Utvikling de 4 seneste år har det vært slik:

	2006	2007	2008	2009
Likviditetsgrad 2	1,08	1,18	0,95	0,67

TABELL 16: Likviditetsgrad 2

Det framgår av tabellene 15 og 16 at den likvide situasjonen i bykassen er blitt suksessivt svakere fra 2007 til 2009. Merutgifter/mindreinntekter i drifts- og investeringsregnskapet er med å forklare den svake likviditetsutviklingen i 2009.

Verdien av aksjer, obligasjoner og andre verdipapirer endres kontinuerlig. Stavanger kommune er en langsiktig investor i finansmarkedet, og vil derfor ta del i både nedgangstider og oppgangstider i dette markedet. På lang sikt tilsier erfaringer at kommunen vil tjene på å være investor i finansmarkedet.

I 2008 oppsto betydelige urealiserte tap i verdipapirporteføljen, mens det i 2009 ble oppnådd betydelige kursgevinster på kommunens verdipapirer.

Likvider og fordringer som er knyttet til vare- og tjenesteproduksjonen er omløpsmidler. Normalt vil disse fordringer forfalle innen ett år.

Kommunale fordringer er stort sett en konsekvens av anordningsprinsippet, det vil si at fordringene gir uttrykk for tidsforskjellen mellom når en inntekt er kjent, og når den blir innbetalt.

De kortsiktige fordringene i kommunen er i overveiende grad sikre fordringer, eksempelvis utestående kommunale avgifter og – egenbetalinger, fordringer på kommunale foretak og krav på momskompensasjon. Tapsrisikoen er dermed ikke særlig stor. Det er i regnskapet 2009 foretatt en avsetning på kr 5,7 mill. til dekning av mulige tap i de utestående fordringene.

Kortsiktig gjeld oppstår i likhet med kortsiktige fordringer først og fremst som tidsforskjellen mellom når anskaffelse av varer og tjenester er kjent og mottatt, og når den blir betalt.

Foruten leverandørgjeld, vil kortsiktig gjeld også bestå av gjeld til det offentlige og til de ansatte, f. eks påløpte feriepenge, skattetrekk og arbeidsgiveravgift.

Soliditet

Begrepet soliditet kan forklare kommunens evne til å tåle tap. Gjeldsgraden og egenkapitalprosent gir informasjon om soliditeten. Egenkapitalprosenten gir informasjon om hvor stor andel av kommunens samlede eiendeler som er finansiert med egenkapital. Jo høyere egenkapitalprosent, desto bedre er soliditeten.

Egenkapitalprosenten har utviklet seg slik de siste 4 år:

	2006	2007	2008	2009
Egenkapitalprosent	38,2 %	39,6 %	37,1 %	37,1 %

TABELL 17: Egenkapitalprosent

Den resterende andel av kommunens eiendeler er finansiert med fremmedkapital/lån.

Egenkapitalprosenten ble redusert fra 2007 til 2008, men viser en stabil utvikling fra 2008 til 2009.

I de kommunale regnskapsforskriftene er det ikke satt bestemte krav/anbefalinger med hensyn til hvor stor egenkapitalprosenten, likviditetsgraden og gjeldsgraden bør være. Man bør imidlertid være observant

på utviklingen i disse indikatorene over tid. Betydelige låneopptak over tid vil forverre soliditeten og kan føre til svekket nivå på tjenesteproduksjon.

I disse beregningene er de fremtidige pensjonsforpliktelsene som utgjør kr 590 mill. pr 31.12.09, ikke inkludert.

Utvikling brutto lånegjeld pr innbygger 2004–2009

Brutto lånegjeld pr innbygger har utviklet seg slik i siden 2004:

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Brutto lånegjeld per innbygger	21 826	24 836	25 095	25 555	29 080	32 650

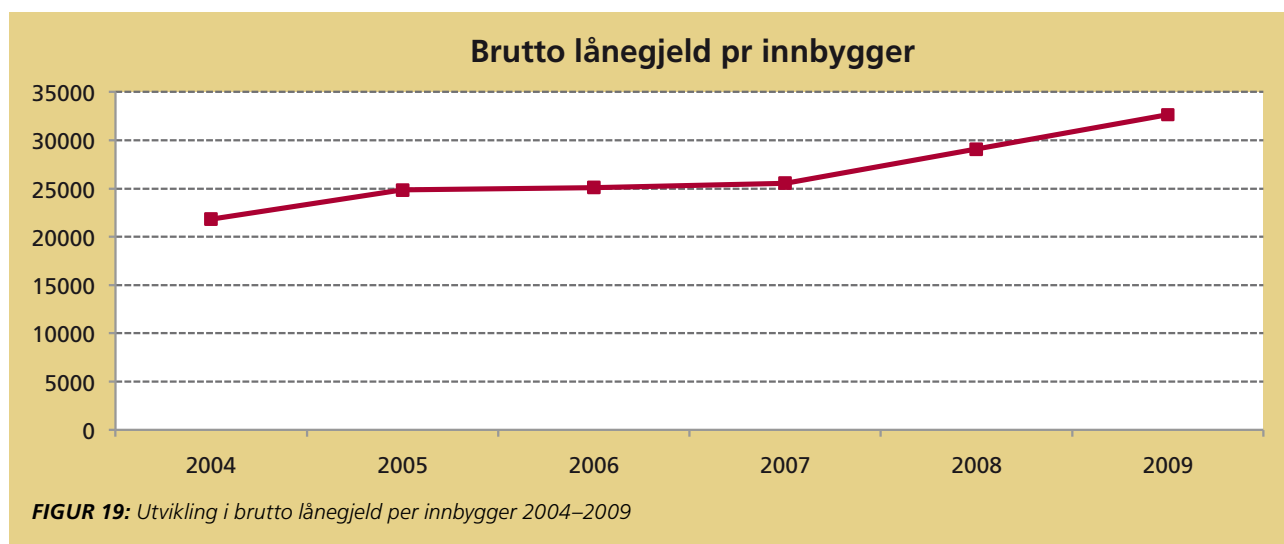
TABELL 18: Brutto lånegjeld per innbygger

Brutto lånegjeld pr innbygger viser en relativt stor økning spesielt fra 2007.

Gjeldsgraden viser forholdet mellom brutto lånegjeld og driftsinntekter eksklusiv finansinntekter, og er et nøkkeltall som gir et bilde av kommunens økonomiske handlefrihet.

Det er en målsetting at gjeldsgrad (ekskl. start/formidlingslån) ikke skal ligge høyere enn 60 prosent. Denne målsetting ble nådd i 2009, idet regnskapet pr 31.12.09 viser en gjeldsgrad på 49,6 %.

Figur 2 i dette dokumentet viser utviklingen i gjeldsgraden de senere år.

FIGUR 19: Utvikling i brutto lånegjeld per innbygger 2004–2009

Likviditeten og arbeidskapital

Kommunen må ha en viss likvid beholdning fordi inn- og utbetalinger ikke kommer på samme tid. Størrelsen på denne beholdningen vil være avhengig av størrelsen på utbetalinger og innbetalinger. Likviditeten til kommunen er til enhver tid preget av store variasjoner gjennom året.

Kommunen benytter likviditetsbudsjettering for å styre likviditeten så optimalt som mulig gjennom året. I perioder med god likviditet kan likvide midler plasseres eksempelvis i verdipapirmarkedet med ulik tids-horisont. Kommunens likviditet er blitt noe svekket de senere år.

Differansen mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld (arbeidskapitalen) i balanseregnskapet gir også et uttrykk for kommunens likvide situasjon. I tabell 19 vises endringen i omløpsmidler fra 01.01.2009 til 31.12.2009 og endringen i kortsiktig gjeld i samme tidsrom. Summen av disse to endringene viser hvor mye arbeidskapitalen har endret seg i løpet av 2009. Dette framkommer av den nederste linjen i tabellen.

Arbeidskapitalen ble svekket med kr 265 mill. i 2009. Dette betyr at reduksjonen i kortsiktig gjeld var mindre enn reduksjonen i omløpsmidlene i 2009, kfr. balanse-regnskapet.

ENDRING I ARBEIDSKAPITAL Alle tall i hele 1000 kr	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Omløpsmidler 01.01.	731 451	412 639	543 318	650 709	1 154 308	1 489 754	1 774 687	1 880 309
Omløpsmidler 31.12	412 639	543 318	650 709	1 154 308	1 489 754	1 774 687	1 880 309	1 563 605
Endring omløpsmidler	-318 812	130 679	107 391	503 599	335 446	284 933	105 622	-316 704
Kortsiktig gjeld 01.01.	762 168	432 527	791 215	818 918	748 078	1 080 586	1 164 833	1 317 334
Kortsiktig gjeld 31.12	432 527	791 215	818 918	748 078	1 080 586	1 164 833	1 317 334	1 266 014
Endring i kortsiktig gjeld	329 641	-358 688	-27 703	70 840	-332 508	-84 248	-152 500	51 320
Endring i arbeidskapital	10829	-228 009	79 688	574 439	2 938	200 654	-46 878	-265 384

TABELL 19: Endring i arbeidskapital

Rapport finansforvaltningen 2009

Med hjemmel i KommuneLOven § 52 og Forskrift om kommuner og fylkeskommuners finansforvaltning av 05.03.01 behandlet Formannskapet den 15. juni 2006 finansreglementet for Stavanger Kommune. Årets rapportering tar utgangspunkt i reglement vedtatt i 2006.

Stavanger bystyre vedtok på sitt møte den 15. februar 2010 nytt finansreglement for Stavanger kommune. Det nye reglementet trer i kraft fra og med rapporteringsåret 2010.

Formål og målsetting

1. Finansforvaltningen skal over tid bidra til at kommunen, innenfor gjeldende rammer for plasseringer og låneopptak, oppnår en lavest mulig netto rentekostnad for lån og plasseringer så lenge lån overstiger ledig likviditet, og en høyest mulig rentenetto dersom kommunen kommer i en situasjon med høyere volum for kapitalplasseringer enn for lån.
2. For plasseringer er målsettingen å oppnå en rente som over tid er høyere enn såkalt risikofri plassering i bank med kort bindingstid, for tiden definert som tilnærmet lik gjennomsnittlig 3 måneders Nibor rente.
3. For låneporteføljen er målsettingen at lånekostnadene over tid skal være lavere enn gjennomsnittlig 3 måneders Nibor rente.

Driftslikviditet

Likviditet beregnet til driftsformål defineres som behovet for likvide midler i budsjettåret. Alle bankinnskudd står på konsernkonto hos kommunens bankforbindelse. Likviditeten har vært god i første og andre tertial, men likviditeten var noe lavere i 3 tertial. I snitt

har likviditeten i 2009 vært på 866 mill. kr., mens snitt for tredje tertial var på 692 mill. kr.

Gjennomsnittlig rente på driftslikviditeten har i 2009 vært på 2,52 %.

	2009	2008	2007
Gjennomsnittlig likviditet på konsernkonto	Kr. 866 mill.	Kr. 1.069 mill.	Kr. 1.151 mill.
Gjennomsnittlig rente på konsernkonto	2,52 %	6,53 %	5,19 %

TABELL 20: Gjennomsnittlig rentenivå

Langsiktige finansiell aktiva

For plasseringer er målsettingen å oppnå en rente som over tid er høyere enn såkalt risikofri plassering i bank med kort bindingstid, for tiden definert som tilnærmet lik gjennomsnittlig 3 måneders Nibor rente.

Selv om 2009 oppsummeres som et meget sterkt børsår, så vi at mange børser utviklet seg svakt i starten på året.

Oslo børs hovedindeks steg 64,8 prosent i løpet av 2009, og nær 90 prosent fra bunnen i mars.

Stavanger kommune har i løpet av 2009 foretatt nye plasseringer i både rente og aksjemarkedet, og har således fått tatt del i den kraftige oppgangen som har funnet sted. Urealiserte kursgevinster på kommunens finansportefølje var ved utgangen av året på 64,4 mill. kroner, og dette beløp er i regnskapet avsatt til et bufferfond/kursreguleringsfond. Avkastning på kommunens finansplasseringer ble på totalt 21,06 prosent.

Oversikt over plasseringer

Mill. kroner

Aktivklasse	Markedsverdi	Resultat i prosent	Resultat i kroner	Prosentvis andel av porteføljen
Pengemarkedsfond/bank	125,4	3,59 %		25,7 %
Obligasjoner/ansvarlige lån og fondsobligasjoner	202,3	20,6 %		41,4 %
AIO/BMA	48,7	4,63 %		10,0 %
Kombinasjonsfond	10,9	22,25 %		2,2 %
Aksjefond	83,9	45,85 %		17,2 %
Egenkapitalbevis/aksjer	16,4	37,11 %		3,3 %
Andre plasseringer ⁵	1,2	0 %		0,2 %
Sum	488,8	21,06 %		100 %
Sum avkastning, realisert og urealisert			84,0	
Urealisert gevinst avsatt til kursreguleringsfond/bufferfond			64,4	

TABELL 21: Oversikt over plasseringer. Tall i mill. kroner

Investeringene i finansielle omløpsmidler ligger innenfor rammer i gjeldende finansreglement av juni 2006.

Låneporteføljen

Pr. 31.12.2009 er låneporteføljen på i alt kr. 4.044 mill. ioner brutto, mot kr. 3.535 mill. ioner pr. 31.12.2008.

Gjennomsnittrenten for lånene i 2009 var på 3,84 prosent mens 3 måneders Nibor renten var på 2,45 prosent.

For låneporteføljen er målsettingen at lånekostnadene over tid skal være lavere enn gjennomsnittlig 3 måneders Nibor rente. Kommunens innlånsrenter har i 2009 ligget over 3 måneders Nibor renten, noe som i første rekke skyldes at kommunen i 2007 og 2008 foretok noen rentesikringer grunnet høy styringsrente. På dette tidspunkt var det avgjørende å få mer forutsigbare finanskostnader, og kommunens andel av flytende rente var for høy. Ut fra dagens historisk lave rentenivå, har en i 2009 ikke klart målsettingen om å ha en gjennomsnittlig lånerente lavere enn Nibor renten.

Låneporteføljen fordelt pr. kreditor:

Tall i mill. kroner.

Kreditor	Gjeld pr. 31.12.09	Rente
Kommunalbanken Norge AS	2.252,1	
Kommunekreditt Norge AS	197,4	
KLP Kapitalforvaltning AS	377,6	
Husbanken	663,9	
Obligasjonslån	550,1	
Andre	0,2	
Finansiell leasing	2,9	
Sum	4.044,1	3,84 %

TABELL 22: Oversikt over låneporteføljen. Tall i mill. kroner

Av brutto lånegjeld på kr. 4.044,1 mill. ioner er fordelingen mellom fastrentebetingelser og flytende rente fordelt med 51 prosent flytende rente og 49 prosent fastrente.

Rentebytteavtaler

Kommunen har en rentebytteavtale fra flytende til fastrente. Avtalen ble inngått i 2009 og utløper 10. februar 2011. Lånevolum pr. 31.12.09 på denne rentebytteavtalen var på kr. 200 mill. ioner. Totalt har denne rentebytteavtale i 2009 ført til en merutgift på kr 1 mill. Dette beløp er i henhold til regnskapsforskriftene ført som ordinære renteutgifter i kommunens driftsregnskap.

ROCKCOMP

Pearl
ROCKCOMP.GR

ROCK

Bærekraft og samfunn

2009 var preget av lav arbeidsløshet, sterk befolkningstilvekst, et historisk lavt antall igangsatte boliger og en bred langsiktig kommuneplanlegging. Nye planer innenfor en rekke områder gir alle retning og rammer framover for en by i vekst og utvikling.

Planprogrammet for revisjon av kommuneplanen gjennomføres i henhold til ny plan- og bygningslov.

Vinteren og våren 2009 ble det utarbeidet tre ulike scenarier for å danne et bilde av hvordan framtiden kan komme til å se ut i Stavanger. Et åpent møte for folkevalgte, interesseorganisasjoner og andre dannet opptakten til et omfattende medvirkningsopplegg i bydelene. Egne samlinger for barn/unge, innvandrersorganisasjoner og psykiatri/ rusomsorg ble også gjennomført. Samtidig ble tematiske utredningsoppgaver innenfor målområdene som var fastlagt i planprogrammet gjennomført.

Det er lagt stor vekt på å få til en grundig og gjennomarbeidet samfunnsdel. Framtidsbildene, resultater fra medvirkningsopplegget og utredningsarbeidene har dannet grunnlag for revisjon av kommuneplanen. Revidert kommuneplan antas å bli lagt fram til førstegangsbehandling juni 2010.

Kvalitetskrav nye boligområder

Det har i rulleringen av kommuneplanens arealdel vært jobbet med retningslinjer og bestemmelser for kvalitet. Disse legger føringer for reguleringsplaner, delesaker og byggesaker.

Forslag til nye bestemmelser /retningslinjer er utarbeidet for saksbehandling i delesaker, generelle bestemmelser/retningslinjer for estetikk og landskapsmessig tilpassing, støy, universell utforming.

Retningslinjene er revidert for å sikre gode uterom for boligbebyggelse, brygge- og naustområder, etterkrigsbebyggelse, nybygg og rehabilitering, miljømål og omformingsområder.

Befolkningsutvikling

Folketilveksten i 2009 er tilbake på nivå med 2006–2007. Fødseloverskuddet var 0,83 prosent og flytteoverskuddet 1,01 prosent. Folketilveksten i 2009 var følgelig hele 1,84 prosent. Bare 2007 hadde høyere vekst. Samtidig hadde vi også i 2009 flyttetap i forhold til resten av landet. Innvandringen ga likevel mange nettoinnflyttinger og stor folketilvekst.

Fra 1965 hadde Stavanger førti års sammenhengende folketilvekst på i underkant av 1 prosent. Deretter har veksten de siste fire år vært 1,7–1,9 prosent, og ligger med dette over forutsetningen i kommuneplanen og boligutbyggingsplanen på 1 prosent.

Befolkningsutvikling

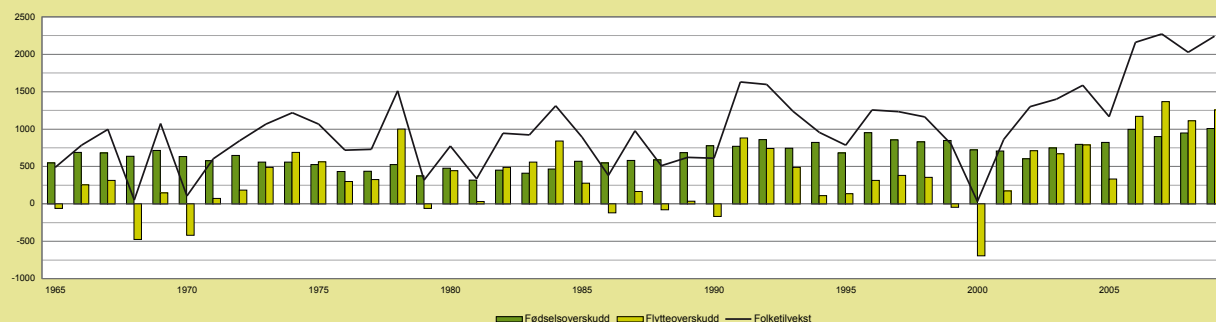

DIAGRAM: Befolkningsutvikling

Boligbygging

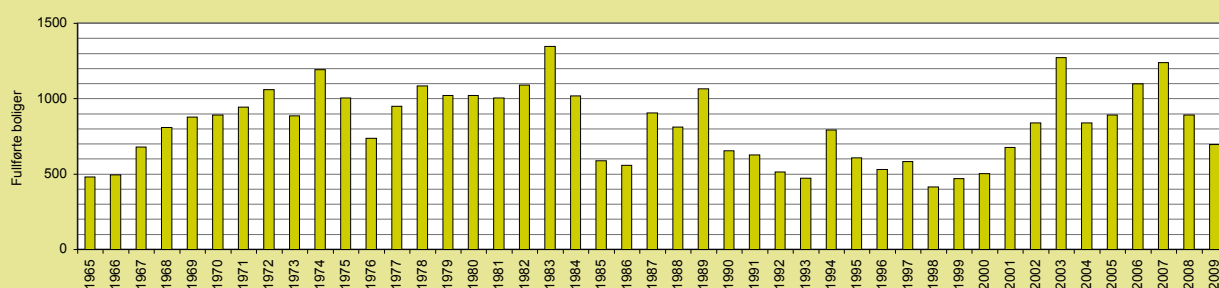

DIAGRAM: Boligbygging

Boligbygging

Ovenstående diagram viser fullførte boliger i perioden 1965–2009. Etter flere år med meget omfattende boligbygging er aktiviteten redusert de siste par årene. Gjennomsnittlig er det fullført 740 boliger i perioden fra 1992, mens tallet for 2009 er på 700.

Året 2009 var samtidig preget av et kraftig fall i boligbyggingen regnet i igangsatte boliger. På toppen av byggeboomen, i 2006, ble det igangsatt 1.333 boliger i Stavanger. I de to neste årene ble det igangsatt henholdsvis 1.135 og 890 boliger. I 2009 ble det igangsatt bare 420 boliger, det laveste antallet vi har registrert etter kommunesammenslutningen i 1965.

Boligstørrelse

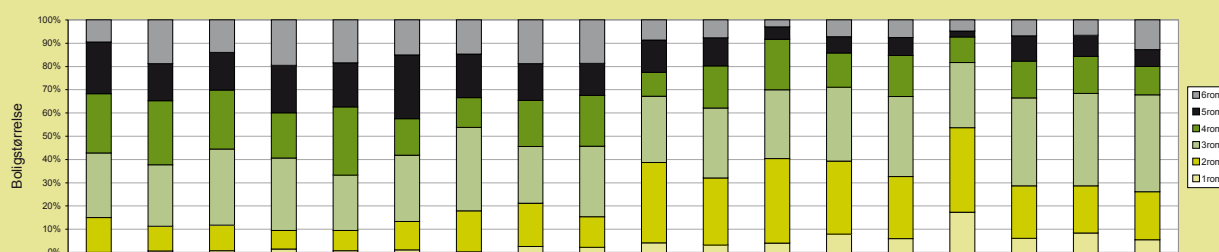

DIAGRAM: Boligstørrelse

Diagrammet over viser fordelingen på boligstørrelser pr år siden 1992. Andelen småboliger (1- og 2-roms) har holdt seg relativt stabil de siste år. Statistikken for 2009 viser ingen økning av andelen mellomstore boliger som bør passe småbarnfamilier. Andelen store boliger har økt, og vi må tilbake til 2002 for å finne en større andel av denne kategorien.

Statistikken viser fortsatt dominans av nye småboliger i Storhaug bydel, dvs. Storhaugs preg av å være en små-

boligbydel blir sterkere for hvert år. Men i forhold til tiårsperioden vi har bak oss er andelen nye småboliger redusert fra drøye 60 prosent til 45 prosent.

Byomformingsområdene som ble planlagt i 2009 har en mer balansert boligsammensetning enn områdene som ble fullført i siste del av 1990-tallet. Boligene som ble igangsatt og fullført i 2009 inngikk i planer som ble utarbeidet for flere år siden.

Arbeidsløse

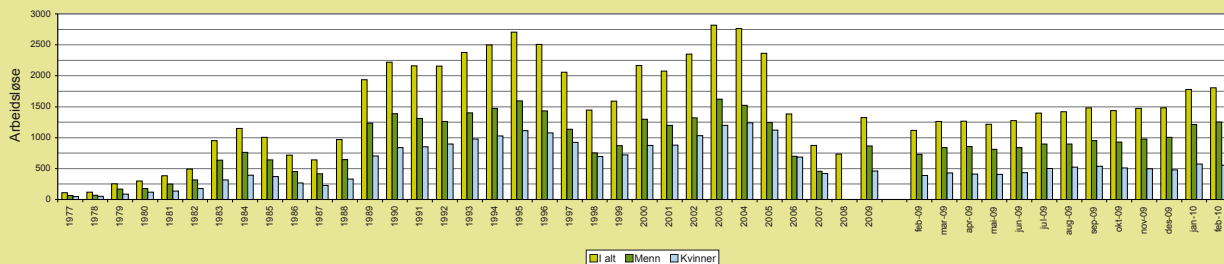

DIAGRAM: Arbeidsløse

Arbeidsliv

Arbeidsløsheten i Stavanger holdt seg på et relativt lavt nivå gjennom 2009. Fra svært lavt nivå ved årsskiftet økte arbeidsløsheten noe de første vintermånedene.

Deretter var det en viss økning fra juni til juli. Arbeidsløsheten for året totalt ligger under nivået fra 2006. Mens arbeidsløsheten blant menn har økt betydelig siden 2006, er kvinners arbeidsløshet blitt redusert.

Arbeidsløse i prosent av bosatte

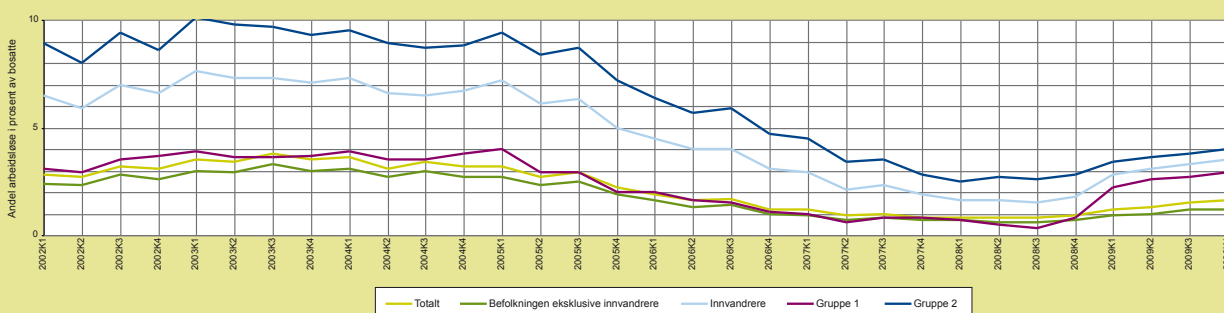

DIAGRAM: Arbeidsløse i prosent av bosatte

Arbeidsløsheten blant innvandrere har økt mer enn for totalbefolkningen. Særlig arbeidskraft fra nye EØS-land har merket økt arbeidsløshet. "Gruppe 1" i grafen over er vestlige innvandrere, og "gruppe 2" er ikke-vestlige innvandrere.

Kommunen som foregangskommune i ressurs- og energibruk, samt klimagassutslipp

Klima- og miljøplan er utarbeidet og legges fram for politisk behandling våren 2010.

I prosjektet Framtidens byer er konkrete prosjekter planlagt og utredet, mens andre er under utførelse og noen vil stå ferdige i 2010. Gjennom tilskudd fra Transnova vil 49 ladepunkter for el-biler opparbeides. Arbeidet med Stavanger som fairtradeby har bestått av deltakelse på arrangementer mv og støtte til virksomheter i byen.

40 virksomheter er ferdig miljøsertifisert i 2009, 56 er igangsatt og øvrige 64 er under forberedelse. I tillegg pågår fyrårnsertifiseringer i bedrifter, borettslag, velforeninger, lag og organisasjoner.

Prosjektet Økologisk mat i kantiner og storkjøkken har i 2009 hatt fokus på kommunens egen kantine og storkjøkkenet ved Stokka sykehjem. Prosjektet er utvidet til også å omfatte noen skoler og barnehager.

Arbeidet med å skifte ut forurenset jord er ferdig i 35 av 106 barnehager. De resterende 71 vil tas i 2010.

Samarbeidsprosjektet om miljø og bærekraftig utvikling (KS) i Antsirabé på Madagaskar har vært vanskelig pga politisk uro, men kommunesamarbeidet har likevel fungert.

Næringsutvikling

Arbeidet med næringsutvikling i Stavanger foregår både på lokalt og regionalt nivå. Det har i 2009 vært et fortsatt godt samarbeid med bl.a. Greater Stavanger AS, Region Stavanger BA, Stavangerregionen Interkommunale Havn IKS og Skape.no om ulike prosjekt og tiltak. Spesielt kan nevnes arbeid med regional strategi- og handlingsplan for kulturnæringene, evaluering og videreføring av Skape.no og deltakelse i arbeidet med Strategisk Havneplan.

En mulighetsanalyse for Expo-søknad konkluderer med at et slikt arrangement ville være for stort for Stavanger. Et annet resultat av analysen er at kommunen vil delta i et prosjekt for økt satsing på konferanser og utstillinger med oppstart i 2010.

I arbeidet med ny kommuneplan har rolle- og ansvarsdelingen mellom det regionale og det lokale blitt vektlagt mht. næringsutviklingen i kommunen.

Kommunen har deltatt aktivt i utforming og gjennomføring av flere prosjekt i regi av Storbyprosjektet til KRD og KS' Program for storbyrettet forskning.

Transport

Transportutfordringene regionen står overfor er store og utfordrende. Konseptvalgutredningen for transport-systemet på Jæren ble ferdigstilt i 2009 og oversendt Samferdselsdepartementet. Konklusjonen er at bybane anbefales som kollektivkonsept i korridorene med mest trafikk. Stavanger-Sandnes og Gausel-Sola lufthavn. Kommunens høringsuttalelse er behandlet i bystyret.

Arbeidet med revisjon av fylkesdelplanen og Transportplan Jæren pakke 2 er blitt stilt i bero i påvente av konseptvalgutredningen.

Forarbeid til planlegging av kollektivfelt langs fylkesvei 44 og riksvei 509 er igangsatt, gang- og sykkeltiltak inkludert. Reguleringsplan for kollektivbru på Forus er vedtatt. Planprogram for sykkelstamveg Stavanger-Forus-Sandnes er fastsatt og Statens vegvesen er i gang med videre planlegging.

Boligsonereguleringen er vedtatt endret og gir større restriksjoner på parkering. Regionalt arbeid med sikte på revidering av parkeringsnormen på Forus er startet opp.

Langtidseffekter av Stavanger2008

Langtidseffektene av 2008 søkes ivarettatt og implementert i ordinære planer og budsjetter, så som Kommuneplan 2010–2025, Kommunedelplan for kunst og kultur i Stavanger 2010–2017, Strategi- og handlingsplan for kulturnæringene i Stavangerregionen og Plan for kulturarenaer 2010–2025.

På tilsvarende måte implementeres relevante resultater fra evalueringsprosessene rundt kulturhovedstadsåret, i særlig grad den forskningsbaserte evalueringen. Et planarbeid for regional videreføring av kulturhovedstadsåret, hvor samtlige kommuner i fylket inngår er igangsatt og koordineres fra Rogaland fylkeskommune.

Det er foretatt en kartlegging av alle prosjektene for å se hvilken betydning disse har i på lang sikt. Resultatene forteller bl.a. at hvert tredje prosjekt fortsatt pågår.

Bystyret vedtok i 2009 prinsipper og retningslinjer for et kulturbyfond. Dette fondet skal bidra til økonomiske muligheter for å videreføre satsingen i kulturhovedstadsåret og styrke kulturell næringsutvikling.

Et viktig innsatsområde har vært videreføring av samarbeidsrelasjoner og nettverk, formelle og uformelle allianser. Stavanger2008 hadde om lag 500 frivillige medarbeidere, og disse utgjør i dag en viktig ressurs for kommunen, turistnæringen, festivaler og arrangementer.

Utbygging av idrettsanlegg

Kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og naturopplevelse 2010–2022 ble ferdigstilt og vedtatt av bystyret 21. sept. 2009.

Byggingen av Sørmarka Flerbrukshall har fulgt framdriftsplanen.

Regulering av Sørmarka idrettspark er igangsatt og samkjøres med kommuneplanarbeidet i forbindelse med sykkelstamveien.

Reguleringsarbeidet er igangsatt for 2 stykk 25 meter svømmebasseng i Kvernevik og på Hundvåg. Romprogrammet er ferdig for begge.

Funksjonsprogrammet for nytt folkebad i Jåttåvågen er vedtatt i kommunalstyret kultur og idrett og i kommunalstyret miljø og utbygging.

Rehabilitering og nybygg i kommunens regi

Stavanger eiendom har i 2009 ferdigstilt nybygg og rehabiliteringer for kr 548 mill. en økning på ca 28 prosent fra året før. Over en periode på mer enn ti år har det spesielt vært satset på rehabilitering av skoler, og i løpet av planperioden 2010–2013 vil alle skolene ha vært gjennom en betydelig oppgradering.

For tiden investeres det mer i rehabiliteringer enn i nybygg, noe som bl.a. har sammenheng med at det fremdeles er vanskelig å framskaffe tomter til nye bygg.

I 2009 ble det startet en opptrapping av rehabilitering av barnehager. Mange av barnehagene som er overtatt fra private er i bygningsteknisk dårlig stand.

Det største presset i byggmarkedet har avtatt. Det er nå dempet prisstigning og større interesse for å gi tilbud blant entreprenørene.

I 2009 kjøpte Stavanger kommune byggene til Stavanger Turnforening og Stavanger kunstforening. Disse, sammen med andre historiske bygg i kommunalt eie, vil bli krevende å følge opp med med hensyn til vedlikehold og oppgradering.

Langsiktige behov knyttet til helse- og omsorgstjenester

Stavanger kommune møter utfordringer mht. finansiering, omstilling og prioritering i sitt helse- og omsorgstilbud, i tillegg til utfordringer med å få tilstrekkelig og kompetent personale. *Omsorg 2025*, som ble vedtatt av bystyret 2008 og rullert i 2009, legger grunnlaget for den videre utvikling og planlegging av omsorgstilbudet i kommunen.

For å møte dagens og morgendagens behov for sykehjems plasser og bofellesskap, er det i løpet av 2009 arbeidet videre med ut- og ombygging. Ombygging/rehabilitering av Bergåstjern sykehjem er startet opp og vil ved ferdigstillelse høsten 2011 gi 23 flere plasser. Planlegging av Lervig sykehjem med 110-120 plasser i 2013 er igangsatt. Bygget vil bli vurdert brukt også til andre helserelaterte funksjoner og tjenester i offentlig og privat regi.

Det er etablert en rekrutteringsgruppe for levekårsområdet. Et prøveprosjekt med kommunal sykepleierpool er evaluert i 2009, og blir nå avsluttet. Det arbeides med å finne andre rekrutteringsmåter.

Stavanger kommune ble i 2009 tildelt 2-årig støtte fra Helsedirektoratet for å utvikle undervisningshjemmetjenester i Rogaland fylke. Tilskuddet skal dekke etablering av en aktiv læringsarena for fagutvikling og forskning, samt kvalitetssikring av samarbeidet mellom bestillerkontor og hjemmetjeneste.

Oppbygging av kompetanse innen demensomsorg er særlig vektlagt bl.a. ved å ha ressurspersoner innen demensutredning og -omsorg ved h/s-kontorene og i hjemmetjenesten.

STOKKA UNDERVISNINGSSYKEHJEM

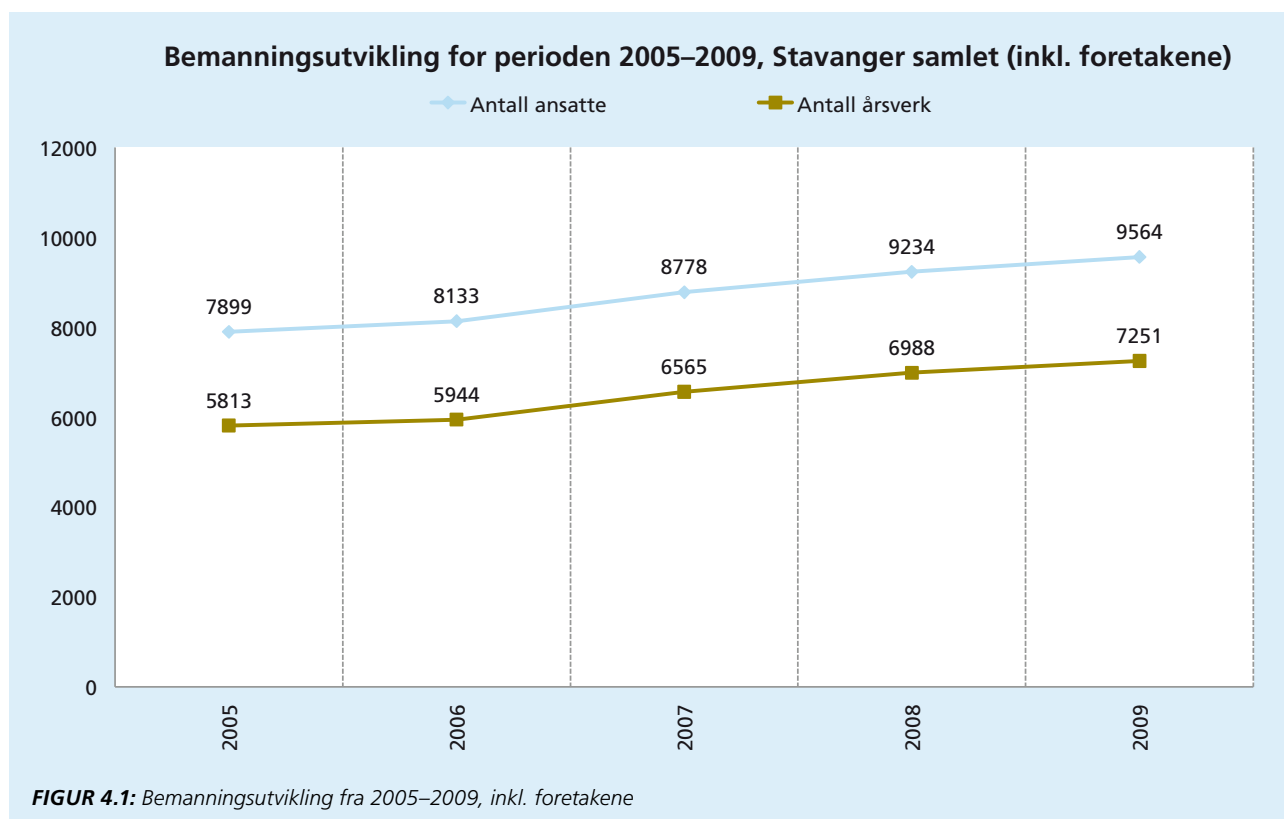

Medarbeiderutvikling og organisasjon

Stavanger kommune skal preges av verdisetten "Er til stede – Vil gå foran – Skaper fremtiden". Verdisetten skal bidra til å utvikle organisasjonen og skape identitet, både internt og utad mot innbyggerne. Resultatene fra medarbeiderundersøkelsen viser at verdisetten er svært godt kjent blant medarbeiderne og, i økende, grad preger organisasjonen.

I 2009 ble det utviklet og igangsatt tiltak for å utvikle, beholde og rekruttere kompetente medarbeidere. Dette sammen med endringene i arbeidsmarkedet generelt har bedret kommunens bemanningssituasjon. Innsatsen og planleggingen av mer langsiktige tiltak har fått økt fokus.

I løpet av året er det satt i gang flere store prosjekter for å utvikle digitale og fullelektroniske løsninger med det formål å øke kvaliteten på tjenester og effektivisere driften. Satsingen har krevd og vil også framover kreve tydelig prioritering og dedikering av personellmessige ressurser i organisasjonen.

Bemanningsutvikling

Fra 2008 til 2009 økte antall ansatte med 330 personer fordelt på 262 årsverk, noe som tilsvarer en økning på 3,6 prosent. Dette er en noe lavere vekst enn i de to foregående år, og indikerer en utflating i veksten i kommunens bemanning. Implementering av full barnehagedekning står for rundt halvparten av veksten i bemanningen i 2009. Ved årsskiftet representerer faste stillinger 86 prosent av de samlede årsverk, noe som tilsvarer nivået i foregående periode.

Utvikling i bemanning må sees i sammenheng med utvikling i kostnader til lønn, overtid samt konsulentbruk og kjøp av eksterne vikartjenester. Utviklingen i 2009 viser et fortsatt høyt nivå i forbruk til overtid, ekstrarhjelp, vikarer og kjøp av eksterne konsulenttjenester.

Utvikling i kommunens rekrutteringssituasjon

2009 har vært preget av større tilgang på arbeidskraft innenfor noen typer stillinger, men framdeles har det vært et stramt marked og konkurranse om visse typer akademikerstillinger. Dette gjelder spesielt sivilingeniører, arkitekter og prosjektledere innenfor bygg- og anleggsvirksomheten. Det har også vært få søkere til rektorstillinger og til virksomhetslederstillinger innen levekår.

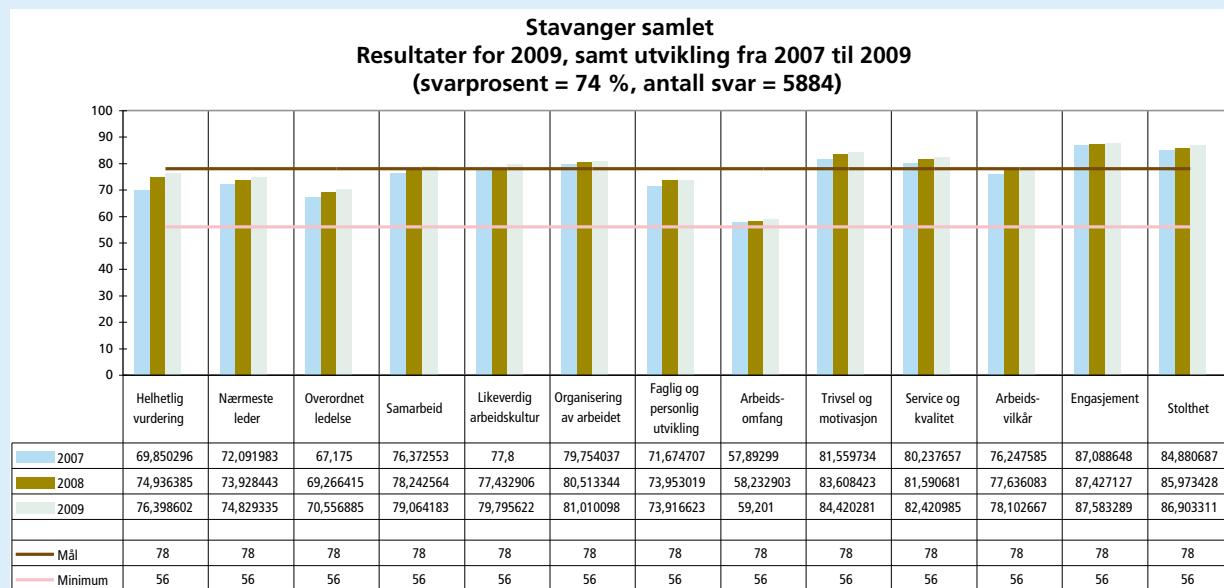
Rekrutteringssituasjonen er framdeles vanskelig mot stillinger som pedagogiske ledere og syke- og

vernepleiere. I løpet av 2009 er det videre avdekket utfordringer med å rekruttere nye helsefagarbeidere fordi det er få 100 prosent stillinger ledige. For unge under utdanning og nyutdannede kan denne situasjonen gi lavere motivasjon for å fortsette innen faget. Rådmannen har tatt tak i problemstillingen og det vil arbeides målrettet med å finne løsninger på denne utfordringen i 2010.

IRIS gjennomførte i 2009 en studie *Knapphet på førskolelærere i Rogaland – en analyse av fremtidsperspektiver og mulig tiltak*. Rapporten viser at mangel på førskolelærere i løpet av de siste fem årene har blitt et betydelig og økende kompetanseproblem. Hovedårsaken til denne mangelen er en omfattende utbygging av barnehager i forbindelse med målsetting om full barnehagedekning. Undersøkelsen viser at ved en befolkningsutvikling tilsvarende den som har vært de senere årene, vil det ikke nærme seg balanse i det regionale førskolelærermarkedet før i 2026. Det er derfor viktig å fortsette arbeidet med å synliggjøre utfordringene og lage gode tiltak for å få flere førskolelærere til barnehagene.

Med dagens mangel på utdannede, utdanningskapasitet og ledige innen ulike helsefag og førskoleområdet i vår region, vil det være utfordrende i årene som kommer å ha tilstrekkelig rett kompetanse på plass til løse kommunens lovpålagte oppgaver.

Resultater fra medarbeiderundersøkelsen

FIGUR 4.2: Resultater fra medarbeiderundersøkelsen 2009, Stavanger samlet (inklusive foretakene)

Høy medarbeidertilfredshet

Resultater fra medarbeiderundersøkelsen i 2009 viser en positiv utvikling og vedvarende høy medarbeidertilfredshet. Mange av de tema som dekkes av undersøkelsen oppnår er resultat over det fastsatte ambisjonsnivået. På bakgrunn av resultatene framstår kommunen som en arbeidsplass med engasjerte, myndiggjorte medarbeidere som opplever å ha meningsfylte arbeidsoppgaver i et likeverdig arbeidsmiljø.

Høy trivsel, stort engasjement, opplevelse av et godt samarbeidsmiljø samt høy oppmerksomhet på service og kvalitet signaliserer at kommunen har et godt grunnlag for å levere gode tjenester til brukere og innbyggere.

Undersøkelsen oppnådde en samlet svarprosent på 74 prosent og nærmere 5900 ansatte valgte å delta i årets undersøkelse. På bakgrunn av en samlet svarprosent på 60 prosent i 2008 iverksatte rådmannen konkrete tiltak for å øke oppslutningen om undersøkelsen. Økning i svarprosent viser at det målrettede arbeidet har hatt en ønsket effekt og tiltakene videreføres ved kommende undersøkelser.

Rådmannen understreker samtidig at aktivt oppfølgingsarbeid på den enkelte arbeidsplass er den viktigste faktor for å sikre vedvarende høy deltakelse. En brukerundersøkelse av interne stabs- og støttefunksjoner som ble gjennomført blant kommunens ledere i juni 2009 viser at 81 prosent vurderer medarbeiderundersøkelsen som et nyttig verktøy for å utvikle arbeidsmiljøet i virksomheten.

For å bedre kommunens felles oppfølging av medarbeiderundersøkelsen igangsatte rådmannen mars 2009 et prosjekt for overordnet oppfølging av resultater fra medarbeiderundersøkelsen i 2008. Prosjektet har identifisert følgende 4 fokusområder for oppfølgingsarbeidet: Opplevd arbeidsomfang, trivsel på jobben, etikk og ivaretagelse av HMS. Innenfor hver av disse er det utarbeidet konkrete forslag til tiltak.

Gjennomføring av arbeidsgiverstrategi for 2008–2010

Kommunens arbeidsgiverstrategi, vedtatt i 2008, har dannet grunnlag for tiltak og satsingsområder i 2009.

Strategiens har fire innsatsområder:

- Verdier og etikk
- Beholde og rekruttere medarbeidere
- Lederutvikling
- Kompetanseutvikling og læring

Flere små og store tiltak har vært satt i gang innenfor alle disse områdene. Med bakgrunn i rekrutteringsmessige utfordringer i 2009 har rådmannen særskilt prioritert implementering av tiltak som gir nødvendig tilgang til kvalifiserte medarbeidere og samtidig øker kommunens attraktivitet som arbeidsgiver. På virksomhetsnivået arbeides det med egne målrettede tiltak innenfor satsingsområdene i arbeidsgiverstrategien.

Verdier og etikk

Forankring av nytt verdsett

Stavanger kommunes nye verdsett ble utarbeidet og gjort kjent i organisasjonen i slutten av 2008. Dette markerte starten på arbeidet med å forankre verdigrunnlaget i virksomheter og enheter, blant annet gjennom å definere hva verdsettet betyr for den enkelte arbeidsplass. Resultater fra medarbeiderundersøkelsen i 2009 viser at hele 86 prosent av de ansatte kjenner Stavanger kommunes verdigrunnlag, noe som representerer en oppgang fra 65 prosent i 2008. Undersøkelsen viser videre en klar framgang i vurdering av hvorvidt arbeidsplassen kjennetegnes av verdiene.

Verdsettet er lagt til grunn i lederutviklingsprogrammer og ellers synliggjort i andre sammenhenger som plan-dokumenter og stillingsannonser.

Kommunens etikkarbeid

Styrking av kommunens etikkarbeid har bl.a. skjedd gjennom fremlegging av ny etisk standard og oppfølging av Rogaland revisjon IKS rapport "Etikk – retningslinjer, prosess og risikostyring". Arbeidet har bestått i å fremme felles forslag til tiltak som kan bidra til å øke kjennskapet til og bevisstheten om verdien av arbeidet med etiske problemstillinger i kommunen.

Stavanger kommune deltar i KS-prosjektet "Samarbeid om etisk kompetansedelning", som har til formål å øke den etiske kompetansen og bevisstheten i de kommunale tjenestene. Som ett ledd i dette arbeidet ble det i 2009 gjennomført et pilotprosjekt innenfor sykehjemsområdet med generell kompetanseheving i etisk refleksjon og særskilt kompetanseheving for utvalgte etikkveiledere.

Etikk og verdier var tema for kommunens årlige kompetansedelingsdagen i mars 2009. Kompetansedelingsdagen er åpen for alle ansatte og representerer en viktig arena for å rette organisasjonens oppmerksomhet mot tema som anses viktige for samtlige enheter.

Resultater fra medarbeiderundersøkelsen i 2009 viser en framgang i ansattes opplevelse av om det arbeides aktivt med etiske problemstillinger på arbeidsplassen (en endring fra 67,5 poeng i 2008 til 69,4 poeng i 2009). Resultatet indikerer en positiv trend men understreker samtidig behovet for jevnlig fokus på etiske problemstillinger i en kompleks organisasjon som Stavanger kommune, og arbeidet vil fortsette i 2010. Etikk er et av fire prioritert fokusområder i den overordnede oppfølgingen av resultater fra medarbeiderundersøkelsen for 2008.

Beholde og rekruttere ansatte

Tilstrekkelig og kompetent personell er en forutsetning for at Stavanger kommune skal kunne levere riktige tjenester på en god måte. Rådmannen har derfor videreført en høy ressursinnsats på flere områder for å beholde og utvikle egne ansatte og for å rekruttere inn nye i 2009. Områder som nærværarbeid, seniorpolitikk, konkurransedyktige betingelser og tiltak som stimulerer til økt kompetanse har vært særlig høyt prioritert.

Aktivt arbeid med å stimulere flere til å jobbe i større stillingsandeler er et viktig tiltak for god disponering av kommunens ansatte, og kan redusere behovet for rekruttering av flere arbeidstakere. Dette arbeidet er ikke blitt prioritert tilstrekkelig i 2009.

Tall pr 31.12.2009 viser at 64 prosent av samtlige årsverk (inklusive foretakene) utgjør 100 prosent stillinger. Nedenfor vises en oversikt over forekomst av deltidsarbeid i kommunen pr 31.12.2009 og pr 31.12.2008.

	0-39 %	40-79 %	80-100 %	100 %
2009	4	19	13	64
2008	4	20	13	63

TABELL 4.1: Andel årsverk fordelt på stillingsstørrelse, Stavanger samlet (inklusive foretak) (Tall er oppgitt i prosent)

Tabell 4.1 indikerer at status for andel deltidsstillinger har vært stabil de siste to årene. 64 prosent av samtlige årsverk er 100 prosent stillinger, og rett i underkant av 80 prosent av årsverkene representerer ansatte i 80 prosent stilling eller mer. I 2009 har det blitt avdekket at det fortsatt er utfordringer med å tilby nye fagarbeidere 100 prosent stillinger. Problemstillinger knyttet til dette vil bli innarbeidet i et heltidsprosjekt i 2010.

Ved nærmere analyse viser det seg å være klare kjønnsforskjeller med hensyn til stillingsstørrelser, hvor 81 prosent av årsverkene som innehas av menn representerer 100 prosent stillinger til motsetning fra kvinner hvor tilsvarende andel årsverk utgjør 60 prosent.

Andel ansatte som tar ut full AFP indikerer et uutnyttet potensial for å beholde ansatte lengre i stillingene. Ved årsskiftet var 452 personer mellom 62 og 67 år ansatt i Stavanger kommune (ekskl. foretakene). Tall fra samme tidsrom viser at 152 personer hadde valgt å ta ut full AFP. Dette utgjør 25,2 prosent av den potensielle arbeidskraften i aldersgruppen 62 til 67 år. Sett i forhold til samme periode i fjor, hvor 34,9 prosent i målgruppen valgte å ta ut full AFP, representerer dette en positiv utvikling.

Rogaland Revisjon IKS gjennomførte i 2009 en forvaltningsrevisjon av kommunens finansiering av AFP-ordningen hvor det framgår at kommunens seniortiltak virker etter forutsetningene. Både behovet for kapasitet og kompetanse på de ulike virksomhetsområdene samt økonomiske vurderinger tilsier at ordningen bør videreføres. Den nye pensjonsreformen som innføres med virkning fra 2011 skal stimulere til yrkesaktivitet. Behovet for og innretningen av seniortiltakene vil bli vurdert etter at pensjonsreformens blir innarbeidet i tariffavtalene for offentlig sektor i tariffoppgjøret våren 2011.

God ivaretagelse av nyansatte er et viktig tiltak for å beholde ansatte. Prøvetid ved fast og midlertidig ansettelse ble innført 1.1.2009. Ordningen har til formål å tilrettelegge for god mottakelse og tett oppfølging av nyansatte, hvor det legges vekt på å avklaring av gjensidige forventninger og eventuelle opplæringsbehov. Målet er at den nyansatte raskt skal tilpasse seg de arbeidsoppgavene som ligger til stillingen og forstå viktigheten av å være lojal og pålitelig. Tilbakemeldingene fra ledere er at tett oppfølging gir trygghet for begge parter og virker oppmuntrende for den nyansatte.

Det ble i 2008 innført en ordning med bonus til syke- og vernepleiere som forpliktet seg til 100 prosent stilling i ett år. Tiltaket rettet seg både mot å beholde ansatte og å rekruttere nye arbeidstakere fra det eksterne markedet. Ordningen ble evaluert i 2. halvår i 2009, hvor det framkom at ordningen kun i

begrenset grad fungerte som eksternt rekrutterende og også hadde vanskelig identifiserbar virkning som internt rekrutteringstiltak. Konklusjonen ble å avvikle ordningen.

I samme tidsrom ble det også innført bonusordning for syke- og vernepleierstudenter mot binding til stilling i 10–12 måneder. Tiltaket har også i 2009 hatt positiv effekt for rekruttering til helgestillinger og gir oss muligheter til å rekruttere studentene til faste stillinger etter endt utdanning. Det foreligger ikke en sentral oversikt over virkningen av tiltaket, men virksomhetene melder om positiv effekt.

Ekstern rekruttering

Arbeidet med rekruttering har i 2009 fortsatt innenfor samme områder som i 2008 med hovedvekt på levekår, barnehage og teknisk sektor. Rekrutteringsarbeidet har i perioden vært enda mer målrettet og spisset i forhold til kommunens behov.

Viktige tiltak i forhold til ekstern rekruttering har vært målrettet annonsering, iverksettelse av utvalgte rekrutteringskampanjer, deltakelse på utvalgte jobb- og utdanningsmesser og samarbeid med utdanningsinstitusjoner, da spesielt innenfor områder der det er ekstra behov for flere medarbeidere.

Rådmannen har i løpet av 2009 styrket innsatsen i forhold til rekruttering av arbeidskraft fra utlandet. Rekruttering av vikarer fra Sverige var et viktig bidrag i avvikling av sommerferien.

Ved årsskiftet 2009/2010 var det tilsatt 136 lærlinger i kommunen. I snitt har det vært 140 lærlinger i 2009. Dette representerer en liten økning fra 2008, men antallet ligger under målsetningen på 185 lærlinger. Kommunen har kapasitet til å ta inn flere, men det har ikke vært nok kvalifiserte søkere til å nå målene i opptrappingsplanen. Dette henger sammen med at færre ungdommer søker helsefag, som igjen har resultert i færre klasser. I tillegg er det mange som velger studieforberedende påbygg i stedet for å bli lærling.

Konkurransedyktige betingelser

Lønnspolitiske tiltak for å rekruttere og beholde ansatte har også i 2009 vært prioritert innen forhandlingsområdet. Kommunen opplevde også i fjoråret store rekrutteringsutfordringer innenfor levekårs- og førskoleområdet, samt til lederstillinger. På denne bakgrunn er det gjennomført særskilte lønsmessige tiltak for å beholde og rekruttere nye medarbeidere til disse tjenestoområder. For å bedre rekrutterings-situasjonen valgte Stavanger kommune å parallellforskyve de lokale lønnsstigningene med 3.1 prosent for høyskolegruppene og for helsefagarbeidere etter det sentrale lønnsoppgjøret pr. 1. mai. Generell mangel på denne type kompetanse i markedet gjør sitt til at en fortsatt har en underdekning av personell. Ytterligere lønsmessige tiltak vurderes fortløpende.

Lederutvikling

Lederutvikling er og har vært høyt prioritert de siste årene. Dyktige ledere på alle nivåer er avgjørende for

å videreutvikle og levere gode tjenester til brukere og innbyggere, sikre gode og utviklende fagmiljøer samt for å beholde og rekruttere ønsket arbeidskraft.

Lederutviklingsprogrammet *Ledelse i bevegelse* gikk inn i sitt andre driftsår i 2009, og i alt 131 ledere ble tatt opp i programmet om høsten. Det er utfordrende å gjennomføre et lederprogram for en så differensiert målgruppe, dvs. alle ledere i kommunen, uavhengig av organisatorisk nivå og fagområde. Det blir derfor kontinuerlig gjennom programperioden sørget for både muntlige tilbakemeldinger, skriftlige evalueringer og nødvendige tilpasninger i den hensikt å forbedre programmet.

Lederutvikling for yngre medarbeidere (LYM) startet høsten 2008 og ble avsluttet våren 2009. Tiltaket har til formål å bidra til rekruttering av nye potensielle ledere og beholde unge dyktige medarbeidere. Programmet hadde totalt 25 deltakere.

Utvikling i resultater fra medarbeiderkartlegging de siste fem årene viser en tydelig framgang i ansattes vurdering og tilfredshet med utøvelse av ledelse på sitt arbeidssted.

Kompetanseutvikling og læring

Med bakgrunn i det sentrale tariffoppgjøret ble det i 2009 gjennomført en kompetansekartlegging blant ansatte i kommunen. Ved årsskiftet hadde om lag 50 prosent av medarbeiderne registrert sin kompetanse i et felles kompetansekartleggingsverktøy.

Det innførte kompetansekartleggingssystemet vil gjøre Stavanger kommune bedre i stand til å være mer strategisk i forhold til kompetansestyring. Så langt har kompetanseverktøyet kun vært benyttet til kartlegging, men rådmannen ønsker å videreutvikle bruken av verktøyet i 2010.

Bemannings situasjonen og utvikling i brukergruppers behov understreker viktigheten av å styrke tilgang på høyskolepersonell innen grunnleggende tjenestemråder som opplæring og omsorg. I den forbindelse har rådmannen videreført ordning med stipend for utvalgte grupper i 2009. Totalt har 39 medarbeidere fått utbetalt stipend i forbindelse med videreutdanning som sykepleier, vernepleiere eller førskolelærer. Rådmannen har videre utarbeidet et opplegg for å utdanne ansatte innen barnehage til fagarbeidere. Tiltaket iverksettes våren 2010.

Som en forberedelse til, og respons på endringer i oppgavesammensetningen er det i året som gikk jobbet målrettet med tjenestespesifikk kompetanseheving. Tjenestemrådenes resultatvurderinger viser høy innsats innenfor tjenestespesifikk kompetanseheving i organisasjonen. I stor grad gjennomføres opplærings tiltakene som et samarbeid med eksterne forsknings-

og utdanningsmiljø. Et eksempel på dette er gjennomføring av rektorskolen i 2009, som har til formål å sikre rekruttering og kompetanse til skoleledere. Ordningen har ført til økt tilgang til kvalifiserte skoleledere, særlig inspektører.

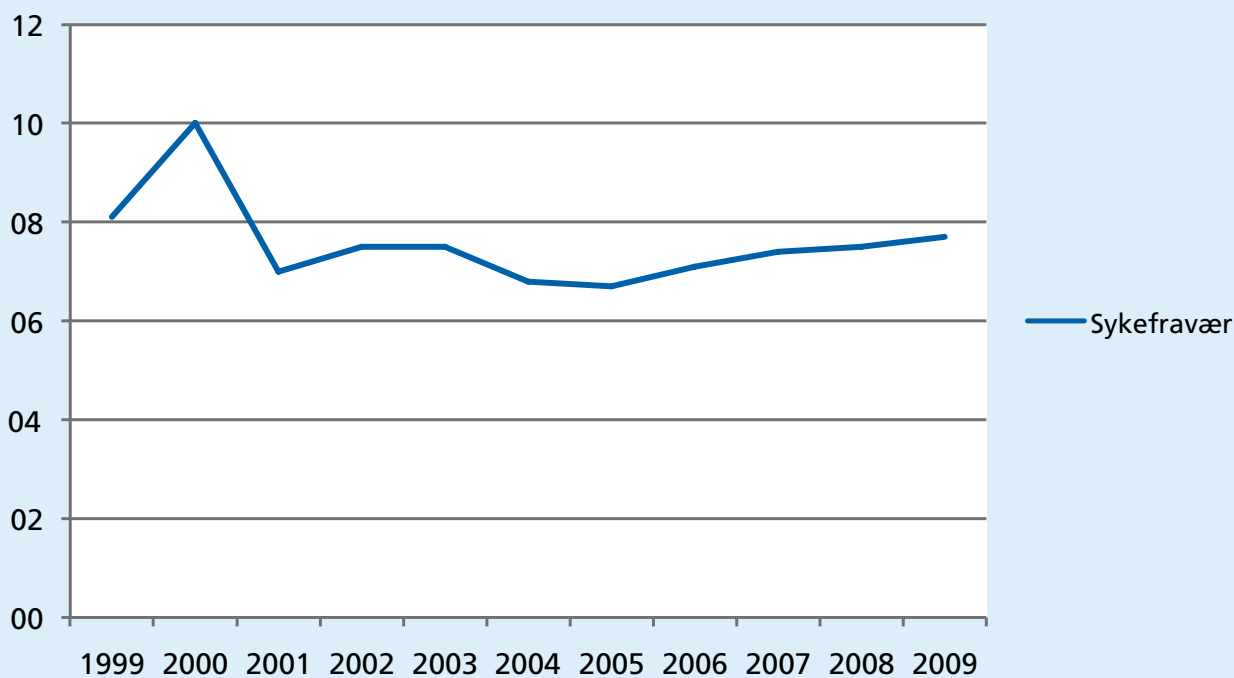
De tjenestespesifikke resultatvurderingene viser videre klare innslag av tiltak for samhandling mellom virksomheter, på tvers av virksomhetsområder og mot forskningsmiljø i tjenesteutøvelsen. Dette representerer viktige arenaer for kompetanseheving og læring i jobben.

Nærvær og oppfølging av sykefravær

Figur 4.3 viser et samlet sykefravær for Stavanger kommune på 7,7 prosent i 2009 mot 7,5 prosent i 2008. Det betyr i praksis at sykefraværet har holdt seg stabilt i denne perioden med en liten økning på 0,2 prosentpoeng. En sammenligning av sykefraværet i 2009 med sykefraværet i 2006, viser at sykefraværet har økt med 0,6 prosent poeng i disse årene.

Statistikken viser at sykefraværet var lavest i august måned med et samlet fravær på 6 prosent. I november var fraværet 9,2 prosent. Pandemien kan være en hovedforklaring på denne økningen i 4 kvartal.

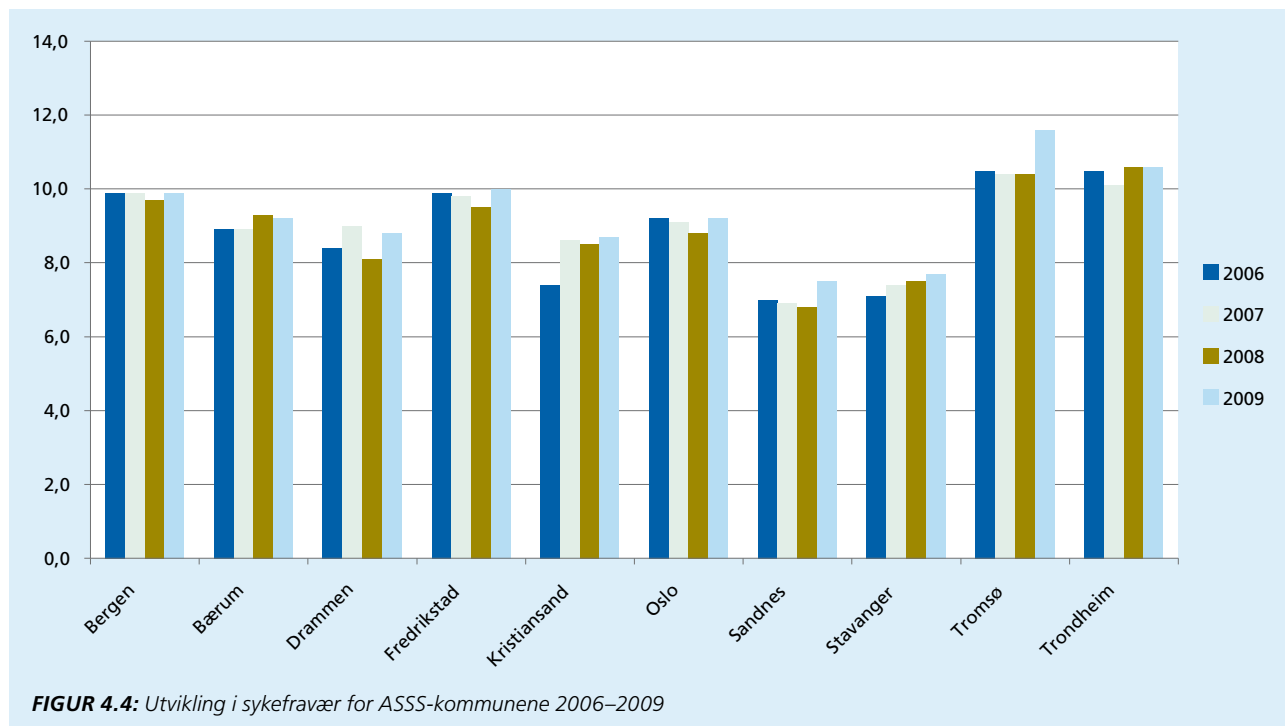
Sykefraværsutvikling 1999–2009

FIGUR 4.3: Utvikling i sykefravær 1999–2009 for Stavanger kommune samlet (ekskl. foretakene)

Mål for sykefravær i Stavanger kommune uttrykt gjennom IA avtalen er 6 prosent. Dette er et ambisiøst mål, og kommunen som helhet har ikke nådd målsettingen. Stavanger kommune ser det som viktig å ha ambisiøse mål, da dette bidrar til å holde

fokus på den systematiske sykefraværsoppfølgingen. Arbeidet med å senke sykefraværet vil fortsatt være et prioritert innsatsområde på samtlige nivå i kommunen, siden det fortsatt er mye å hente økonomisk og arbeidsmiljømessig på å få ned sykefraværet.

I 2009 hadde åtte av ASSS-kommunene økning i sykefraværet. Kun Bærum kommune hadde en liten reduksjon, og Trondheim har samme nivå som i 2008. Det er kun Sandnes og Stavanger kommune som har et sykefravær mellom 7 og 8 prosent.

sammen med NAV opp et prosjekt som har fokus på nærværarbeid innenfor disse to områdene. Prosjektet har en varighet fram til 2011. Det er positivt at sykefraværet går ned for disse virksomhetsområdene, selv om de fortsatt har det høyeste fraværet.

	2006	2007	2008	2009	Målsetting
Skoler	7,3	6,5	6,0	6,6	< 6,0
Barnehager*	8,4	9,8	9,7	9,5	< 6,0
Sykehjem	10,3	9,6	9,4	9,1	< 8,5
Hjemmebaserte tjenester	9,3	8,5	9,0	9,3	< 8,5
Helse og sosialkontor	7,3	7,6	6,6	6,8	< 6,0
Barnevern	6,3	5,8	5,7	7,6	< 6,2
Dagsenter og avlastning	9,1	9,6	8,3	9,2	< 6,2
Stavanger samlet	7,1	7,4	7,5	7,7	< 6,0

TABELL 4.2: Utvikling i sykefravær for 2006–2009, fordelt på utvalgte tjenesteområder. (Tall er oppgitt i prosent)

Tabell 4.2 viser at sykefravær og utvikling i sykefravær varierer mellom tjenesteområder. Samtlige tjenesteområder har et sykefravær som ligger høyere enn det fastsatte ambisjonsnivået. Enkelte områder ligger til dels høyt over ambisjonsnivået, slik som barnehagene og dagsenter og avlastning. Det har vært særlig innsats for å øke nærværet og redusere fraværet i barnehagene og sykehjem i 2009. Høsten 2009 startet kommunen

Langtidsfraværet over 8 uker utgjør om lag 50 prosent av det totale fraværet og innebærer en liten økning sammenlignet med 2008 (49,5 prosent). Kommunen har fokus på dette og gjennom de lovpålagte dialogsamtalene før 12. uke mellom arbeidsgiver, bedriftshelsetjenesten (HMS-seksjonen) og NAV arbeides det med plan for tilbakeføring til arbeid for den enkelt ansatte. HMS-seksjonen deltok på 90 dialogmøter i 2008, i løpet av 2009 økte antallet til 137. Virksomhetenes HMS-rapporter viser at det gjennomføres et betydelig antall dialogsamtaler hvor HMS ikke deltar. Deltakelse fra bedriftshelsetjenesten kan være avgjørende for å lykkes med tiltak som resulterer i tilbakeføring til arbeidslivet. Dette vil bli fulgt opp i 2010.

Forebygging og oppfølging av sykemeldte har høy oppmerksomhet. Kurstilbud relatert til forebyggende helsearbeid er styrket i løpet av perioden. Det er

gjennomført opplæringskurs for helse, livsstilsendring, røykeslutt og trening for gravide. Kursene får veldig gode tilbakemeldinger, og både deltakere og virksomhetsledere ser disse som et viktig tiltak for å holde ansatte i jobb.

Stavanger kommune har deltatt i et forskningsprosjekt i regi av *Storbyforskning*. Prosjektet har vist at fokus på holdningsskapende aktiviteter og arbeidsnærverk gjør at flere anstrenger seg for å komme på jobb selv om de ikke føler seg helt bra. Videre viser rapporten at en tydelig og samlende ledelse er svært viktig for de ansattes nærværsmotivasjon. Stavanger kommune arbeider målrettet med kompetanseheving for ledere innen nærværarbeid.

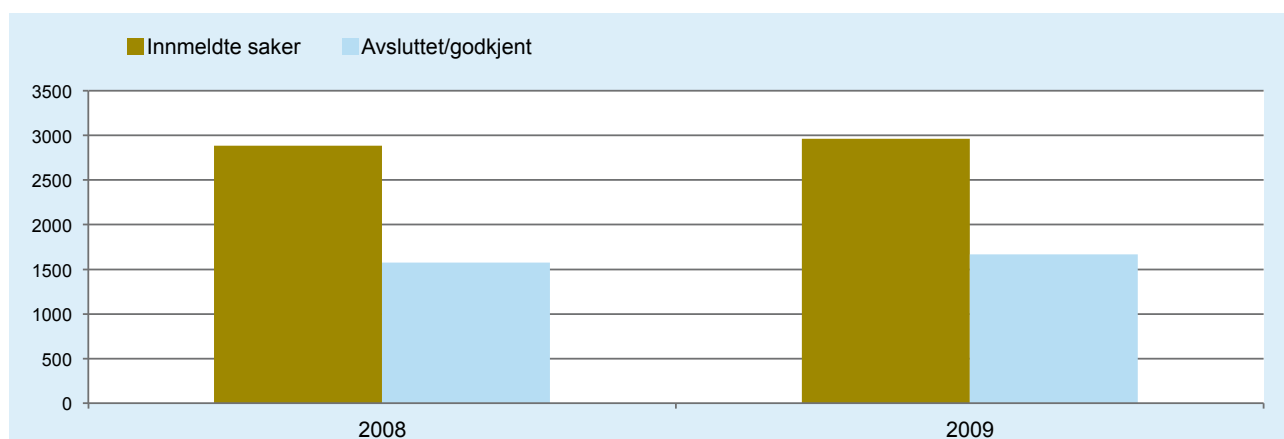
Systematisk arbeid med HMS og internkontroll

Internkontroll og HMS er prioriterte områder i Stavanger kommune. Rådmannen skal i henhold til IK-forskriften foreta en systematisk overvåking og gjennomgang av HMS-arbeidet for å sikre at dette fungerer som forutsatt ute i virksomhetene. Dette

følges opp via den årlige HMS-rapporteringen og ved gjennomføring av systemrevisjoner. I 2009 ble det gjennomført samordnet systemrevisjon på to på skoler og i seks barnehager. Tema for revisjonen var sikkerhet og beredskap, forebygging av uønskede hendelser og hvilke rutiner en har dersom noe går galt. Hovedinntrykket fra revisjonene er at virksomhetene har gode rutiner for å håndtere hendelser, men mangler noe på skriftlig rapportering.

197 av kommunens 209 enheter deltok ved HMS-rapporteringen for 2009. Resultater fra rapporteringen viser at det er stor aktivitet på HMS-området og at det har skjedd en positiv utvikling sammenlignet med 2008. HMS-rapporteringen avdekket også avvik og forbedringsområder. Der hvor det er krav til dokumentasjon i henhold til lovverket vil virksomhetene bli kontaktet slik at avvikene kan lukkes.

Alle avvik innen informasjonssikkerhet og HMS meldes elektronisk i *Synergi*. Hensikten med systemet er å avdekke forbedringsområder og sikre at tiltak blir igangsatt og fulgt opp.

FIGUR 4.5: Antall innmeldte og avsluttede saker i Synergi i 2009 og 2008

I 2009 ble det meldt inn 2964 saker i Synergi, hvorav 56 prosent er godkjent eller avsluttet innen utløpet av året. Dette er omtrent likt med 2008. Virksomhetsledere oppgir via HMS-rapporteringen ulike årsaker til at saker ikke er avsluttet. Flere av tilbakemeldingene relateres til kompetanse og praktisk tilrettelegging for bruk av systemet. Opplæring i bruk av systemet, håndtering av avvik, oppfølging av ansatte og forebygging av nye avvik vil følgelig ha økt fokus i 2010.

I september 2009 ble det gjennomført en oppgradering/forenkling av Synergi. Oppgraderingen gjør det enklere for ledere å behandle mindre alvorlige saker. Det er for tidlig å se den fulle effekten av oppgraderingen.

Stavanger kommune har tilrettelagt for at ansatte kan melde fra om alvorlige kritikkverdige forhold på en trygg måte. Dette kan gjøres i linjen, til personal og organisasjon, til tillitsvalgte, verneombud, varslingssekretariatet direkte eller via anonym varsling. Det er kommet inn 9 saker til den anonyme varslingskanalen i 2009. Alle disse sakene er fulgt opp i henholdt til retningslinjene.

Mangfold

Kommunalutvalget vedtok i 2009 en erklæring om åpenhet og mangfold i Stavanger. I erklæringen står det blant annet at byen skal styres etter prinsipper om åpenhet og mangfold gjennom planer kommunen vedtar. Videre understrekes det at Stavanger kommune har et spesielt ansvar for å jobbe målrettet mot diskriminering og mobbing ved de virksomheter, bedrifter og organisasjoner som kommunen selv eier og driver. Diskrimineringsloven og Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven som ble vedtatt i 2009 står også sentral i arbeidet med mangfold.

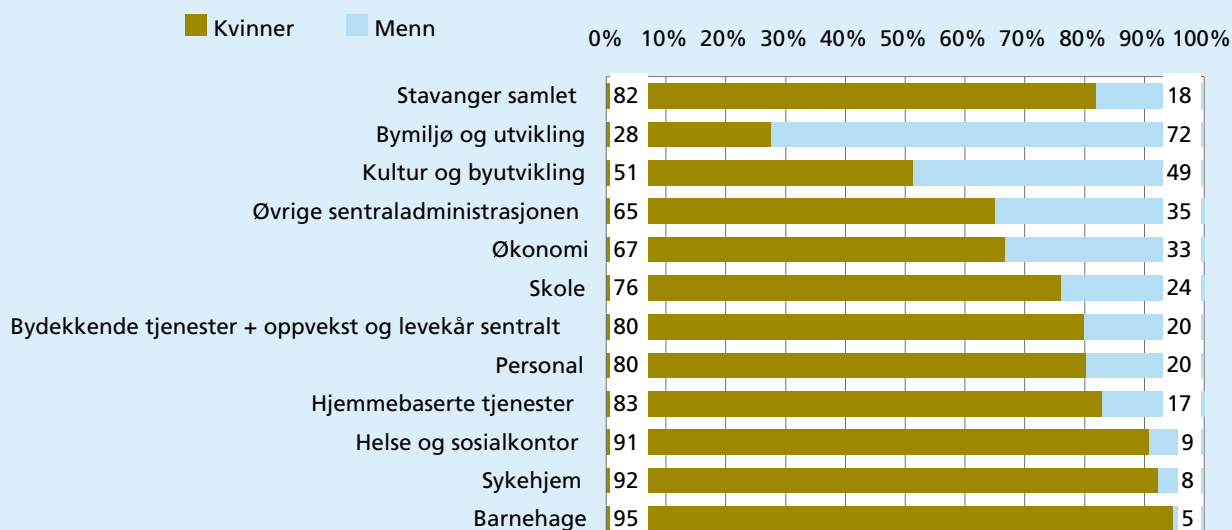
Som ett ledd i kommunens lederutvikling ble kursmodul for mangfoldsledelse gjennomført i april 2009 med 35 deltakere. Evaluering av kursmodulen ga svært god tilbakemelding.

Stavanger kommune i ferd med å utdanne 11 veiledere i flerkulturelt arbeid. Veilederne representerer alle direktørområdene og hadde sin hovedopplæring i november 2009. Veilederne skal støtte virksomhetsledere og fagsjefer som ønsker å sette i gang utviklingsarbeid på dette området.

Likeverdig arbeidskultur ble tatt inn som tema i kommunenes medarbeiderundersøkelse i 2007. Resultatene viser at ansatte i stor grad opplever arbeidskulturen som likeverdig og at utviklingen går i positiv retning. For 2009 oppnår kommunen en samlet skåre på 79,8, et resultat som ligger over målkravet (78 poeng) og som er vesentlig bedre enn i 2008 (77,4 poeng). Medarbeiderundersøkelsen ble sendt ut på 6 språk inkludert norsk.

Diskrimineringsloven og Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven som ble vedtatt og trådte i kraft i 2009 står også sentral i arbeidet med mangfold. Lovene har begge en likelydende paragraf (§ 3a), som omhandler kommunens aktivitets- og rapporteringsplikt. Stavanger kommune har tiltak i forhold til mange av de omtalte områder for rapportering. Imidlertid har kommunen ikke et samlet rapporteringsverktøy som til fulle tilfredsstillende de nye lovkravene til rapportering. Stavanger kommune vil i løpet av 2010 se på hvordan rapporteringen skal ivaretas på en tilfredsstillende måte.

Andel kvinner og menn, Stavanger samlet (ekskl. foretakene) og fordelt på tjenesteområder

FIGUR 4.6: Andel ansatte kvinner og menn, Stavanger samlet og fordelt på tjenesteområder (ekskl. foretakene)

Likestilling

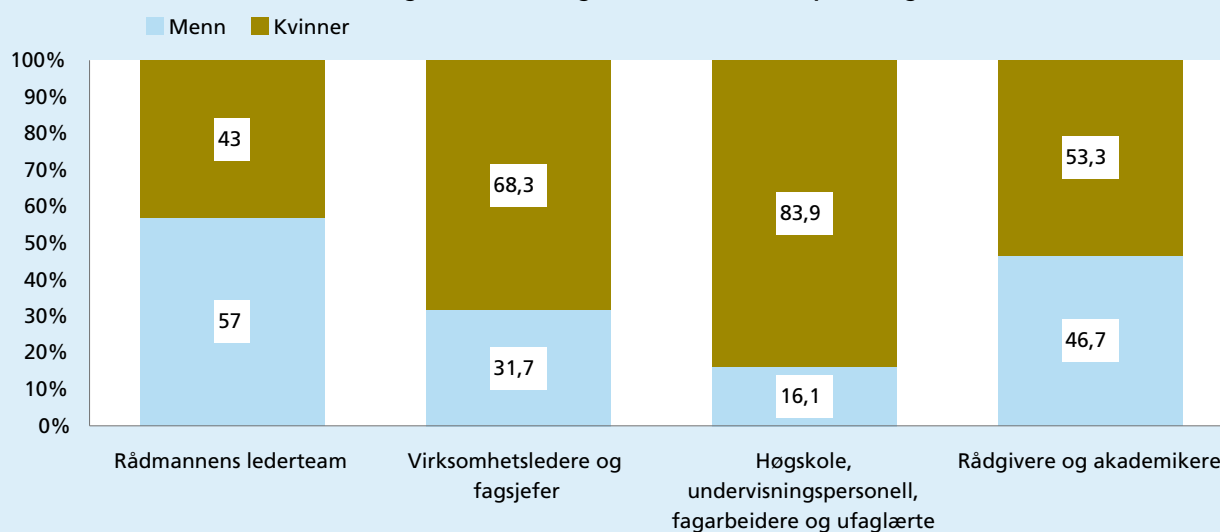
Figur 4.6 viser at utviklingen i fordeling av kvinnelige og mannlige ansatte har vært stabil fra 2008 til 2009 for kommunen sett under ett. Innenfor tjenesteområdene ser vi mindre forskyvninger i balansen mellom kvinner og menn uten at det framstår å være et klart mønster i utviklingen. Også i år finner vi den høyeste andelen kvinner innenfor omsorgssektoren, mens teknisk sektor, representert ved Bymiljø og utvikling, befinner seg i andre enden av skalaen.

Stavanger kommune har hatt fokus på å øke andelen menn i barnehager de siste åra. Blant annet er det er tatt hensyn til kjønnspektivet i annonsering

og annen markedsføring av stillinger. Det har kun periodevis vært aktivitet i dette arbeidet i 2009

Stavanger kommune har deltatt i et prosjekt, finansiert av Fylkesmannen gjennom tildelte prosjektmidler. Prosjektet har vært tungt å drive, blant annet har arrangement blitt avlyst pga manglende interesse. Det har vært forsøkt andre tilnærminger, blant annet gjennom et samarbeid med NAV, men også dette har gitt lite resultater. Prosjektmidlene er overført til 2010, og Stavanger kommune skal i samarbeid med Fylkesmannen ta stilling til prosjektets videre framtid.

Andel ansatte kvinner og menn i Stavanger kommune fordelt på stillingsnivå (ekskl. foretakene)

FIGUR 4.7: Andel ansatte kvinner og menn i Stavanger kommune fordelt på stillingsnivå (ekskl. foretakene)

Dersom vi ser på kjønnsmessige fordelinger i forhold til stillingsnivå finner vi den klart høyeste kvinneandelen innenfor ansatte med høyskole, undervisningspersonell, fagarbeidere og ufaglærte. Sett i forhold til 2008 er andelen kvinnelige virksomhetsledere og fagsjefer redusert fra 74 prosent til 68 prosent og befinner seg nå på samme nivå som i 2007. Utviklingen anses som positiv med tanke på målsetningen om kjønnsmessig balanse, men gjenspeiler samtidig ikke kjønnsfordelingen blant samtlige ansatte.

TABELL 4.8: Oversikt over kvinners andel av menns lønn basert på gjennomsnittlig årslønn innenfor utvalgte arbeidsgrupper (ekskl. foretakene)

	Kvinnens andel av menns lønn
Adjunkt	98,4
Adjunkt med tillegg	97,5
Barnehageassistent	110,7
Assistent	101,9
Rådgiver	95,9
Lege	96,3
Pleiemedarbeider	105,6
Sosialkurator	98,2
Ingeniør	98,2
Vernepleier	101,4
Fagarbeider	97,4

For Stavanger kommune samlet var kvinners andel av menns lønn i 2009 i gjennomsnitt på 90,9 prosent. Dette tilsvarer samme nivå som i 2008. I tabell 4.8 framkommer variasjoner kvinners andel av menns lønn innenfor utvalgte yrkesgrupper. Det er ikke tatt hensyn til ansiennitetsforskjeller eller andre ulikheter som påvirker lønns plasseringen. Som tidligere år er det ikke store lønnsforskjeller mellom kvinner og menn i Stavanger kommune. De største forskjellene finner vi innenfor området barnehageassistenter. Det er rimelig å anta at variasjoner i ansiennitet har stor betydning for de faktiske forskjellene her.

Den digitale kommunen

I løpet av 2009 har det vært startet opp flere prosjekter for å digitalisere arbeidsprosesser og tjenester. Målsetningen for disse prosjektene er bedret effektivitet og kvalitet for kommunens innbyggere og medarbeidere. Prosjektene krever økt ressursinnsats både i utviklings- og implementeringsfasen. Det har vært, og vil fortsatt være, særlig krevende at ordinær drift skal gå som normalt og at det må planlegges for og kjøres parallell drift både av tidligere system/ arbeidsprosess og ny løsning i overgangsfaser.

Integreringen av de ulike IT- systemene har vist seg krevende og har utsatt implementeringen for flere av prosjektene. Det har vært arbeidet aktivt med utvikling av IT-plattform, infrastruktur og leverandørene av eksisterende programvare for å legge til rette for integrasjon av systemene.

Prosesen med styrt overgang til et sentralisert, fullelektronisk og papirløst sak- og personalarkiv (eSak) for hele kommunen ble videreført i 2009. Arbeidet med det lov- og sikkerhetsmessige grunnlaget for overgangen er gjennomført. I barnehagene, det første virksomhetsområdet som tar i bruk systemet, er det gjennomført pilotprosjekt for opplæring, implementering og bruk av elektronisk arkiv. Arbeidet med å ta i bruk webversjon for alle brukere ble intensivert, og test av integrasjonsløsning mot fagsystem iverksatt. Det er arbeidskrevende og IT-teknisk utfordrende å få gjennomført dette. Likevel er det grunnleggende for at Stavanger skal nå målsetningen om å levere fullelektronisk tjenester og kunne ha papirløst arkiv i 2012.

I 2009 er turnusprogrammet Notus tatt i bruk i alle virksomheter innen hjemmebaserte tjenester og innenfor dagsenter og avlastning. Dette effektiviserer arbeidet og administrasjonen av utarbeiding av turnusplaner, timelister, innkalling av vikarer med mer og er et viktig verktøy for å tilrettelegge og gjennomføre prosjektet for å øke stillingsstørrelser.

Rådmannen har i løpet av året valgt leverandør for og gjennomført omfattende testing av system for e-søknad ved ansettelser. Man har foreløpig ikke lyktes i å løse integrasjonsproblematikken mellom valgt system og øvrige systemer. Det må tidlig i 2010 ta stilling til videreføring av prosjektet.

Forprosjekt for nytt lønns- og personalsystem ble etablert våren 2009. Systemet skal gi både kvalitetsforbedringer og effektiviseringsgevinster. I henhold til framdriftsplanen skal valg av leverandør gjennomføres og kontrakt underskrives innen utgangen av mai 2010.

Utarbeidingen av felles IKT-strategi for Stavanger kommune holder planlagt framdrift, med sikte på politisk sluttbehandling i bystyret juni i 2010. Strategien skal både gi klare retninger og være godt forankret i kommunens praktiske hverdag. Prosjektet er forankret i alle avdelinger i kommunen og vil inneholde tema som sentrale rammebetingelser, elektroniske verdikjeder, samhandling, integrering av kommunale og nasjonale løsninger, rapportering og styring, samt effektiv drift og utvikling innen IKT.

Stavanger kommune lanserte nye internettsider like før jul i 2009. Målet er at de nye nettsidene skal gjøre det enklere å finne fram i kommunens tjenester og tilbud. Det er ønskelig å tilby mer brukervennlige søknadsskjema og utvikle flere fullelektroniske tjenester. Stavanger kommune mottok 500 000kr i ITK-tiltaksmidler fra Difi, til nettvikling.

eHandel

Stavanger kommune har videreført revitaliseringsprosjektet for å øke bruken av kommunens e-handelsløsning. Prosjektets mandat ble betydelig endret i 2009, og har i oppdrag å etablere en hensiktsmessig og funksjonell drift av de teknologiske verktøyene. Disse er en forutsetning for å effektivisere kommunens anskaffelsesprosesser.

Organisatorisk utvikling

Det er ikke gjennomført større endringer i organisasjonsstrukturen i 2009. Av mindre justeringer kan følgende nevnes:

- Opprettelse av en kommunal frivillighetssentral.
- Opprettelse av egen seksjon *Rekruttering og kompetanse* i Personal og organisasjon.
- Opprettelse av ny stabsfunksjon *Barn og unge* innen Oppvekst og levekår og stabsfunksjon *Fellestjenester* i Bymiljø og utbygging.
- Overføring av fysio- og ergoterapitjenester fra sentral enhet til Haugåstunet sykehjem.
- Etablering av nytt fastlegekontor ved Stavanger legevakt. Tilbudet vurderes som viktig for å rekruttere og beholde nødvendig kompetanse ved Legevakten.
- Overtakelse av 4 private barnehager og oppstart av 5 nye kommunale barnehager.

Arbeidet med avklaring av roller, ansvar og myndighet i organisasjonen startet opp i 2008 og er videreført i 2009 (prosjekt styring og ledelse). Sentrale aktiviteter i dette arbeidet har vært vedtak av alminnelig delegeringsreglement og delegering til rådmannen, samt oppstart av arbeidet med delegeringsreglement innen administrasjonen. Høsten 2009 ble ny økonomiweb ferdigstilt. Økonomiweben har til formål å avklare roller og ansvar, beskrive sentrale rutiner og prosedyrer for økonomistyring og innkjøp samt gi tilgang til verktøy for praktisk økonomistyring. Dette inngår som viktige områder i arbeidet med betryggende internkontroll.

Etablering av felles målsettinger og strategier for ivaretagelse av tverrfaglige oppgaver bidrar til å samordne kommunens aktiviteter og sikre handlekraft i implementeringen. Følgende felles strategidokumenter er vedtatt i 2009:

- Planprogram for kommuneplan 2010–2025 og Miljø- og klimaplan 2010–2025
- Miljø- og klimaplan (høringsdokument)
- Kommunikasjonsstrategi

Utarbeidelsen av nevnte strategidokumenter har ivaretatt forankring og medvirkning på tvers av kommunens organisasjon. Arbeidsprosessen er i seg selv kompetansebyggende og bidrar til å skape nettverksrelasjoner og felles bedriftskultur på tvers av tjenestemråder.

Delutredning om økonomiske muligheter og virkninger ved en eventuell kommunesammenslåing på Nordjæren ble sluttført sommeren 2009. Delutredning om regional slagkraft skal gjennomføres i 2010.

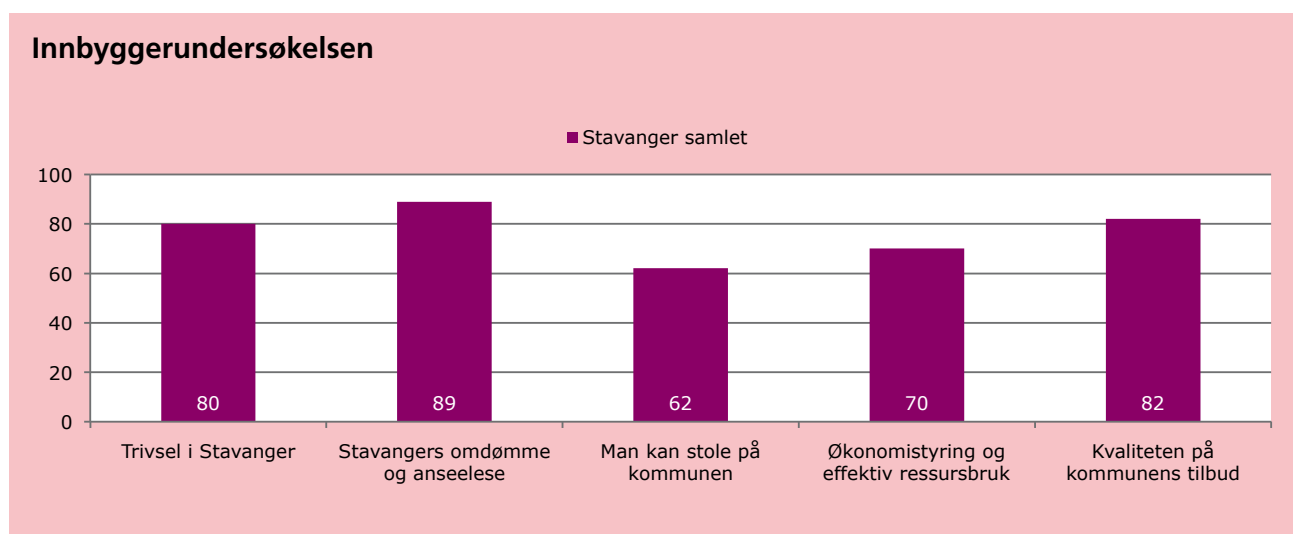
Innbyggerservice og brukernes opplevelse av tjenestene

Som grunnlag for forbedring av innbyggerservice og kommunens tjenestekvalitet, er innbyggerundersøkelser og brukerundersøkelser sentrale styringsverktøy. Hensikten er å bedre dialogen mellom innbyggerne og kommunen. Innbyggerundersøkelsen reflekterer innbyggernes holdninger til og tilfredshet med kommunen. Brukerundersøkelsene retter seg direkte mot brukere av bestemte kommunale tjenester.

Innbyggerundersøkelsen

Kommunen gjennomførte en omfattende innbyggerundersøkelse i februar/mars. Til sammen ble spørreskjema sendt til 4000 etnisk norske innbyggere og 1000 ikke-vestlige innbyggere. Målet var å få tilbakemelding på hva innbyggerne mener om byen vår og tjenestetilbudet som kommunen leverer. Undersøkelsen er et ledd i arbeidet for å bli bedre på alle tjenesteområder, og er også en viktig del av medvirkningsopplegget i forbindelse med revisjon av kommuneplan 2010–2025. Undersøkelsen viser at innbyggerne trives i byen sin og er godt fornøyd

med kvaliteten på kommunens tilbud. Brukerne av kommunens tjenester er imidlertid gjennomgående mer fornøyd enn ikke-brukerne. En stor andel opplever det som utrygt å ferdes ute på kveldstid i sentrum, og innbyggerne ønsker generelt mer deltakelse og medvirkning. Resultatene legges til grunn i det videre utviklingsarbeidet innenfor de ulike sektorene i kommunen, og undersøkelsen skal gjentas hvert tredje år. Tilbakemeldinger viser at undersøkelsen var for omfattende, og en revidering til neste gjennomføring vil forhåpentligvis også øke svarprosenten som ble på 29 prosent i 2009.

Innbyggerservice

Stadig færre innbyggere besøker kommunens service-torg. Antall telefonhenvendelser har gått ned, mens kontakt via e-post og internett øker. Telefonstatistikken viser totalt 165.885 henvendelser via kommunens hovednummer 04005. 85 prosent av anropene ble besvart. Dette er en nedgang fra året før på 3 prosent. Gjennomsnittlig responstid var 42 sekunder som er en negativ økning, sammenlignet med 36 i 2008. Sentralbordet har av tekniske grunner hatt mye nedetid i 2009. Arbeidet med å vurdere nytt sentralbord er satt i gang.

Stavanger kommune etablerte i februar 2008 gratis trådløst internett i sentrum. Antall unike besøkende i 2009 var 4 745 og antall besøk var 21 098. Tilbudet er under evaluering. Gratis juridisk bistand ble gitt også i 2009, og man hadde 174 henvendelser. De fleste sakene gjaldt fast eiendom og familiære forhold.

Servicetorget fikk i mai 2009 ansvar for håndtering av henvendelser om innsyn i dokumenter etter Offentleglova, og har i løpet av første halvåret hatt 493 henvendelser. Denne måten å registrere tjenestene våre på har ført til at publikum har et sted å henvende seg, og vil avlaste både arkiv og saksbehandler når det er ferdig innarbeidet.

Servicetorget tok fra oktober 2009 i bruk den elektroniske registreringstjenesten Geminimelding, og var enebroker frem til årsskiftet med 750 registrerte saker. Systemet består i å loggføre og viderebringe beskjeder om feil ved tømning av søppel, hull i veien, manglende snømåking og lignende på vegne av de ansvarlige og utførende avdelingene. Innsender/bruker kan be om rapport for status i saken. Systemet letter koordineringen av arbeid og planlegging i avdelingene, og er en kvalitetssikring av informasjonsflyten mellom de ulike enhetene.

Stavanger kommune lanserte nye nettsider like før jul i 2009. Målet er at de nye nettsidene skal gjøre det enklere å finne fram i kommunens tjenester og tilbud. Det er ønskelig å tilby mer brukervennlige søknadsskjema og utvikle flere fullelektroniske tjenester, noe som vil avlaste henvendelser via andre kanaler.

Kommunikasjonsstrategi

Bystyret vedtok ny kommunikasjonsstrategi for Stavanger kommune i 2009. I strategien defineres utfordringer, mål, prinsipper og strategier med tilhørende tiltak for kommunikasjonsarbeidet. I tråd med den nye strategien skal Stavanger kommunes

kommunikasjonsarbeid være målgruppeorientert, aktivt og planlagt, enhetlig og tydelig. Strategien skal være overordnet for kommunikasjonsarbeidet i hele organisasjonen og følges opp med tiltak i den enkelte avdeling/virksomhet.

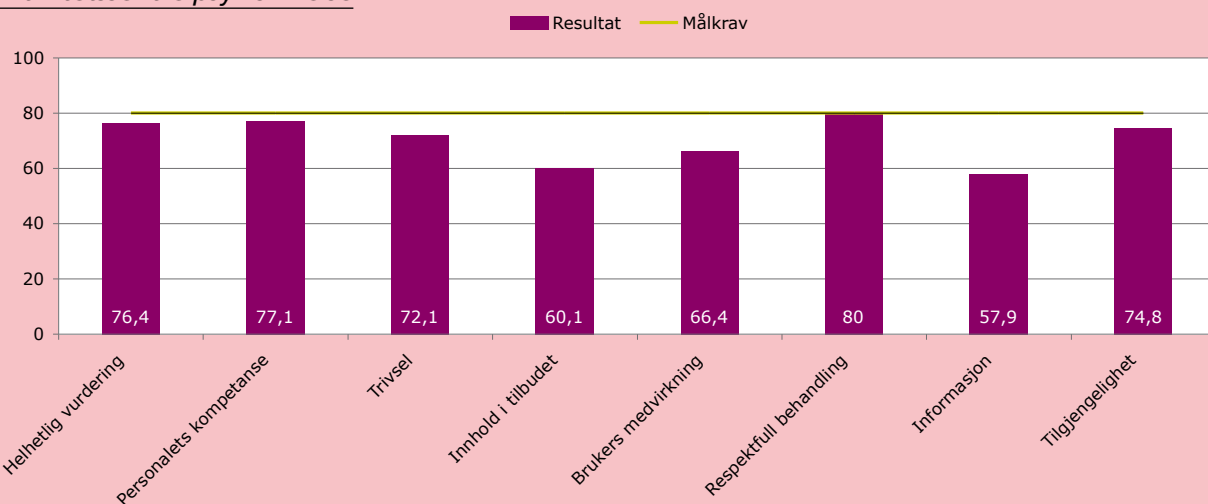
Brukerundersøkelser

Undersøkelsene innen psykisk helse var helt nye i 2009. Innen aktivitetssentrene psykisk helse varierte scorene, mens for bofellesskap psykisk helse oppnådde man jevnt over gode resultater. Som tidligere har både helsestasjon og jordmortjenesten meget fornøyde brukere, og man har også fått gode resultater på foreldreundersøkelsene innen barnehage, SFO og skole. Høy oppslutning oppnås på nesten alle av undersøkelsene.

Resultatene av de fleste brukerundersøkelsene forelå ved inngangen til 2010, og oppfølging av tiltak vil derfor i hovedsak fremkomme i løpet av dette året via politiske saker og ved formidling til ansatte og brukere. Minimum svarprosent for bruk av undersøkelsene er 30 prosent.

Følgende 9 brukerundersøkelser ble gjennomført i 2009:

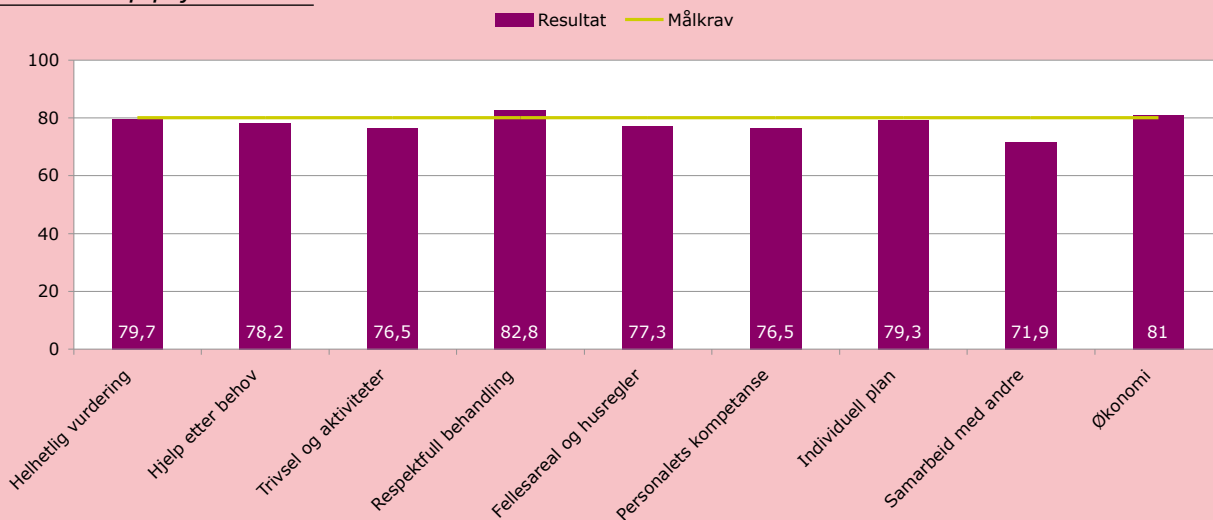
Aktivitetssentre psykisk helse

90 brukere besvarte undersøkelsen, av totalt 221 brukere som fikk tilbud om å bli med. Dette utgjør en svarprosent på 40,7 prosent. Respektfull behandling er den eneste indikatoren som oppfyller målkravet. Ellers er man mest fornøyd med personalets kompetanse, helhetlig vurdering av tilbudet og tilgjengelighet. Lavest score får informasjon og brukernes opplevelse av

innhold i tjenestetilbudet. Når det gjelder indikatoren *innhold i tilbudet*, kan det nevnes at spørsmål om man deltar i matlaging på senteret trekker snittet særlig ned (35,5 basispoeng), mens mulighet for deltakelse i meningsfulle aktiviteter er en del nærmere målkravet (73,2 basispoeng).

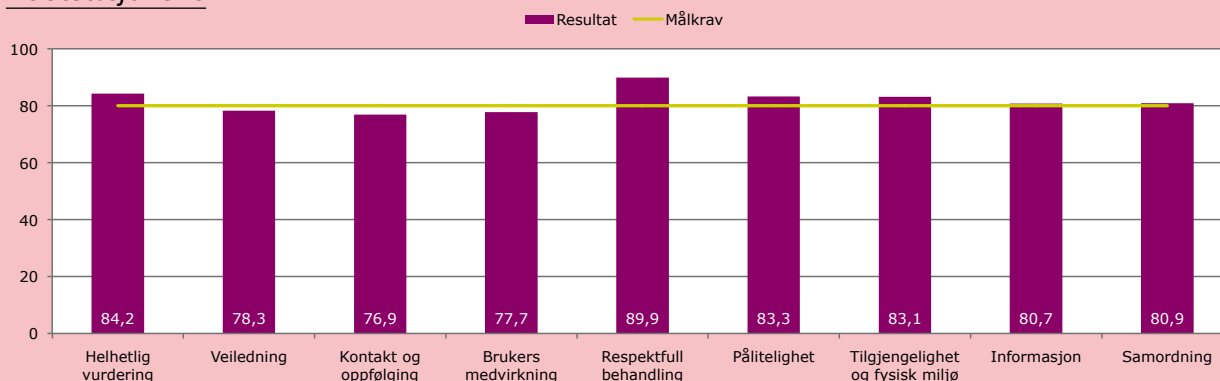
Bofellesskap psykisk helse

76 brukere besvarte undersøkelsen av totalt 127 brukere som fikk tilbud om å bli med. Dette utgjør en svarprosent på 59,8 prosent. Beboerne fylte ut skjemaene selv eller har fått hjelp til dette via intervju. Alle indikatorene får gode scorere, og ingen ligger under uakseptabelt nivå (70 basispoeng). Indikatorene Respektfull behandling

og Økonomi (hjelp fra personalet til å ordne egen økonomi) ligger over målkravet. Ellers er man mest fornøyd med den helhetlige vurderingen av tilbudet, individuell plan og hjelp etter behov. Lavest score får Samarbeid med andre (71,9 basispoeng).

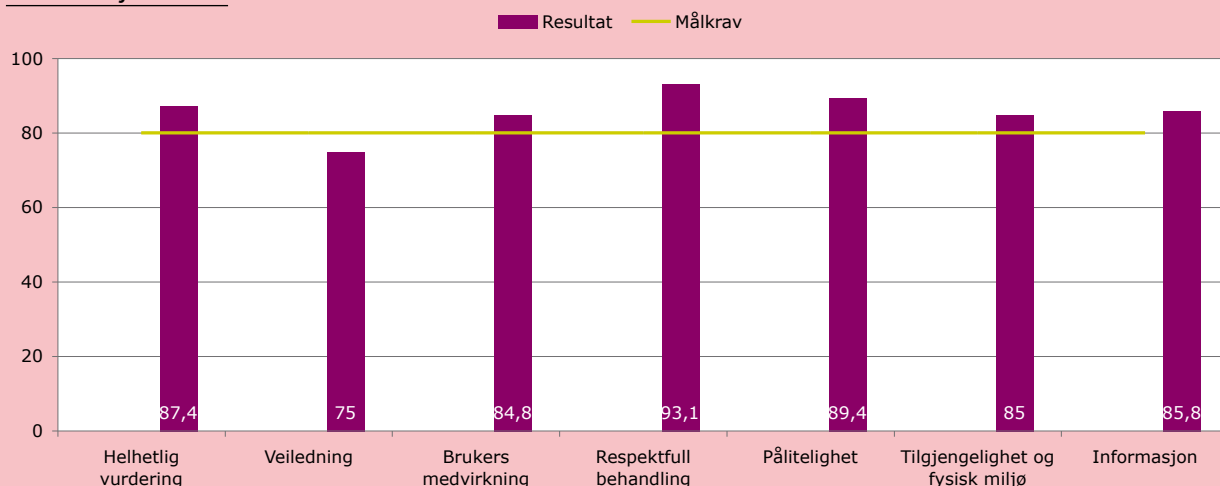
Helsestasjonene

687 brukere besvarte undersøkelsen av totalt 808 brukere som fikk tilbud om å bli med. Dette utgjør en svarprosent på hele 85 prosent. Undersøkelsen ble gjennomført høsten 2009, og er endret noe i forhold til tidligere undersøkelser. Disse kan derfor ikke sammenlignes, men som tidligere har helsestasjonene

jevnt over fornøyde brukere. De fleste indikatorene er over ønsket nivå (80 basispoeng), og samtlige er over nedre grense for akseptabelt nivå (75 basispoeng). Respektfull behandling er den indikatoren som har høyest score (89,9 basispoeng), mens Kontakt og oppfølging scorer lavest med 76,9 basispoeng.

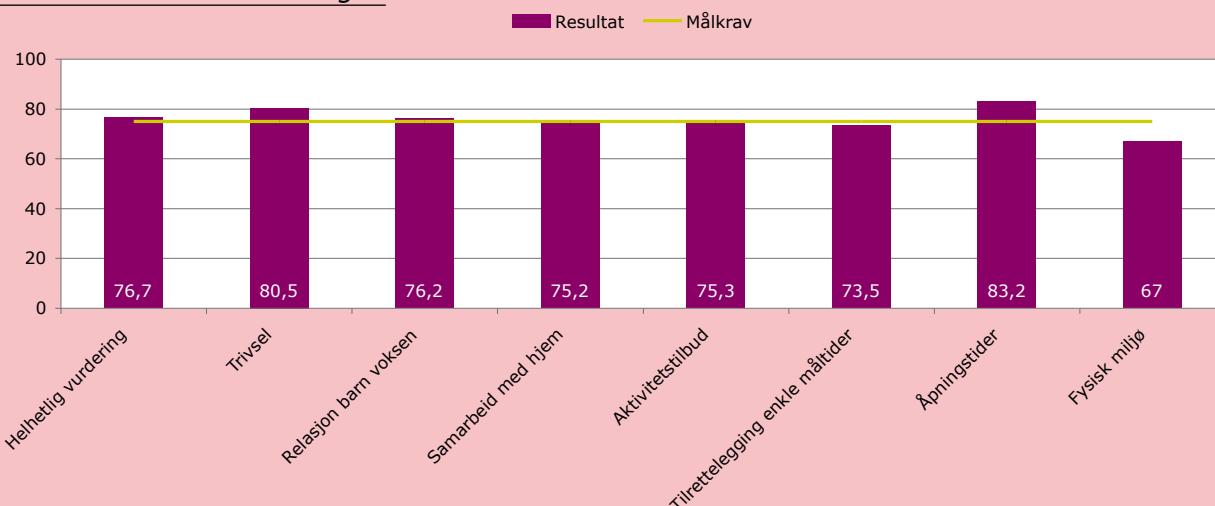
Jordmortjenesten

Totalt fikk 69 brukere tilbud om å bli med på undersøkelsen, og alle disse besvarte spørreskjemaene. Undersøkelsen ble gjennomført høsten 2009, og er endret noe i forhold til tidligere undersøkelser. Som tidligere har jordmortjenesten på samme måte som helsestasjonene jevnt over fornøyde brukere. Alle indikatorene utenom Veiledning er over ønsket nivå

(80 basispoeng), og samtlige er over nedre grense for akseptabelt nivå (75 basispoeng). Respektfull behandling er den indikatoren som har høyest score (93,1 basispoeng), mens Veiledning scorer lavest med 75 basispoeng. For indikatoren Veiledning er det særlig spørsmål om veiledning og informasjon om barseltiden, foreldrerollen og prevensjon som trekker ned snittet.

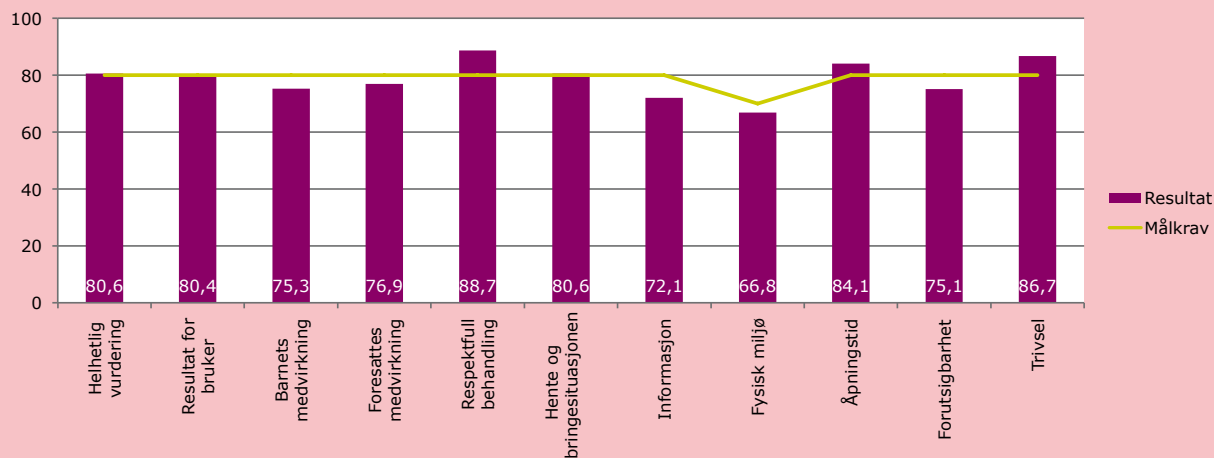
Foresatte skolefritidsordningen

Totalt fikk 1299 brukere tilbud om å bli med på undersøkelsen. Av disse besvarte 1062 personer undersøkelsen, noe som utgjør en svarprosent på hele 81,8 %. Alle indikatorene utenom Fysisk miljø og

Tilrettelegging for enkle måltider er over målkravet på 75 basispoeng. Indikatorene Åpningstider og Trivsel har høyeste scorer på henholdsvis 83,2 og 80,5 basispoeng. Indikatorene har ellers jevne scorer.

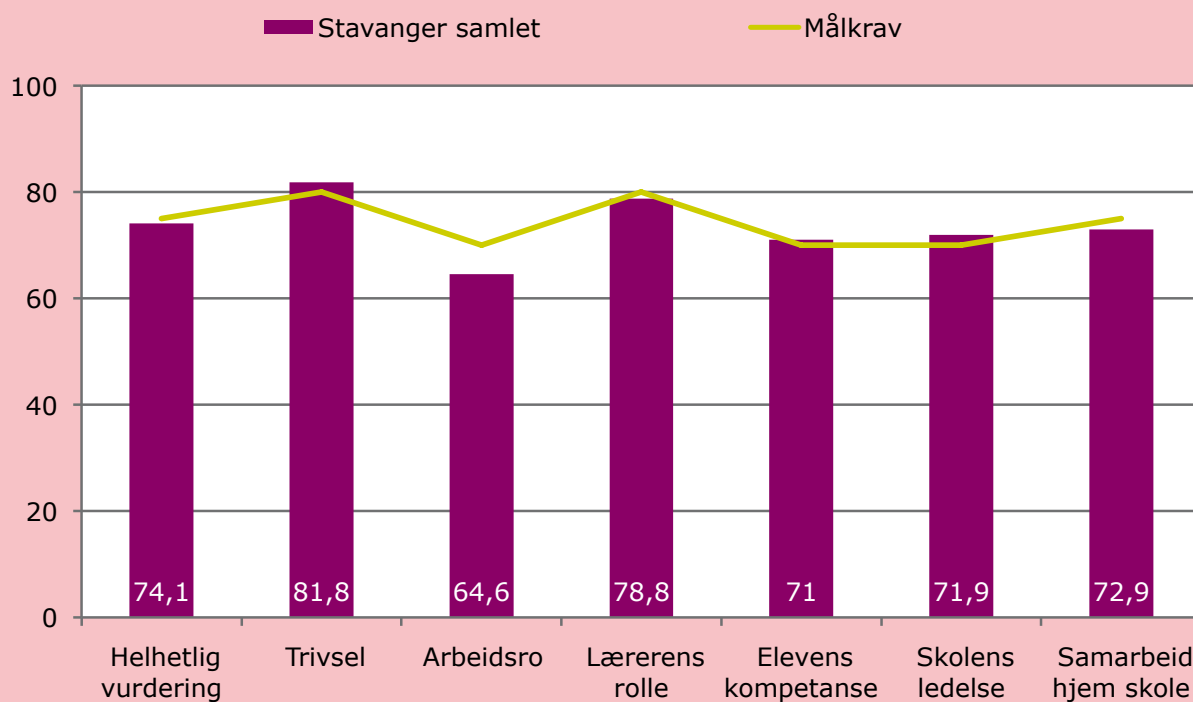
Foresatte barnehage

7482 brukere mottok spørreskjema, og av disse var det 5350 som besvarte undersøkelsen. Dette er en svarprosent på hele 71,5 %. Indikatoren Respektfull behandling har høyest score (88,7 basispoeng), og deretter følger Trivsel (86,7). Helhetlig vurdering av

tilbudet, hente- og bringesituasjonen og resultat for bruker ligger også over krav for målsetning oppnådd (som er 80 basispoeng). Lavest scorer får indikatorene Informasjon (72,1) og Fysisk miljø (66,8).

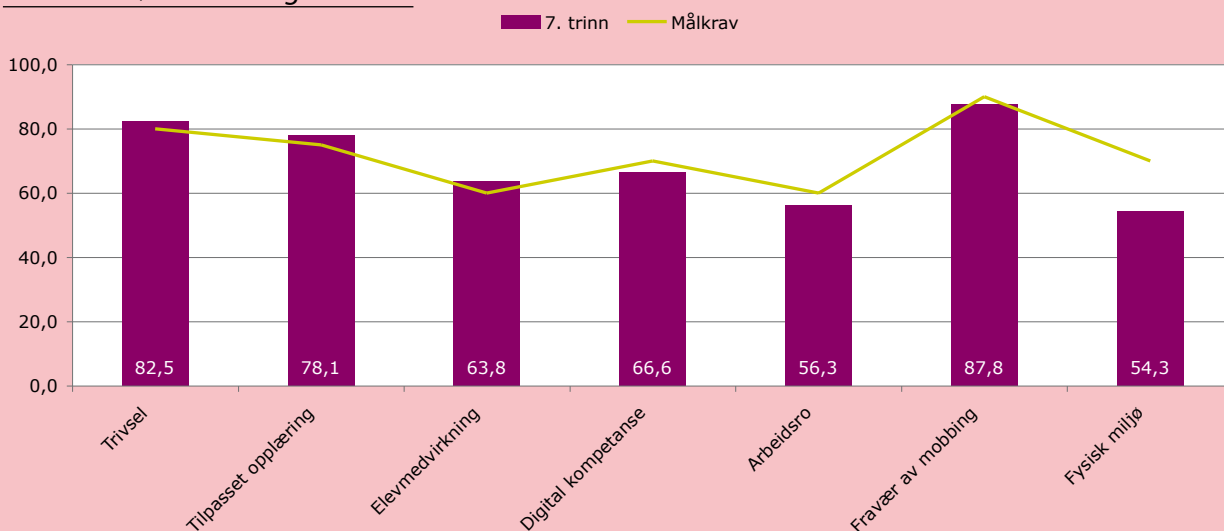
Foresatte skole 3., 6. og 9. trinn

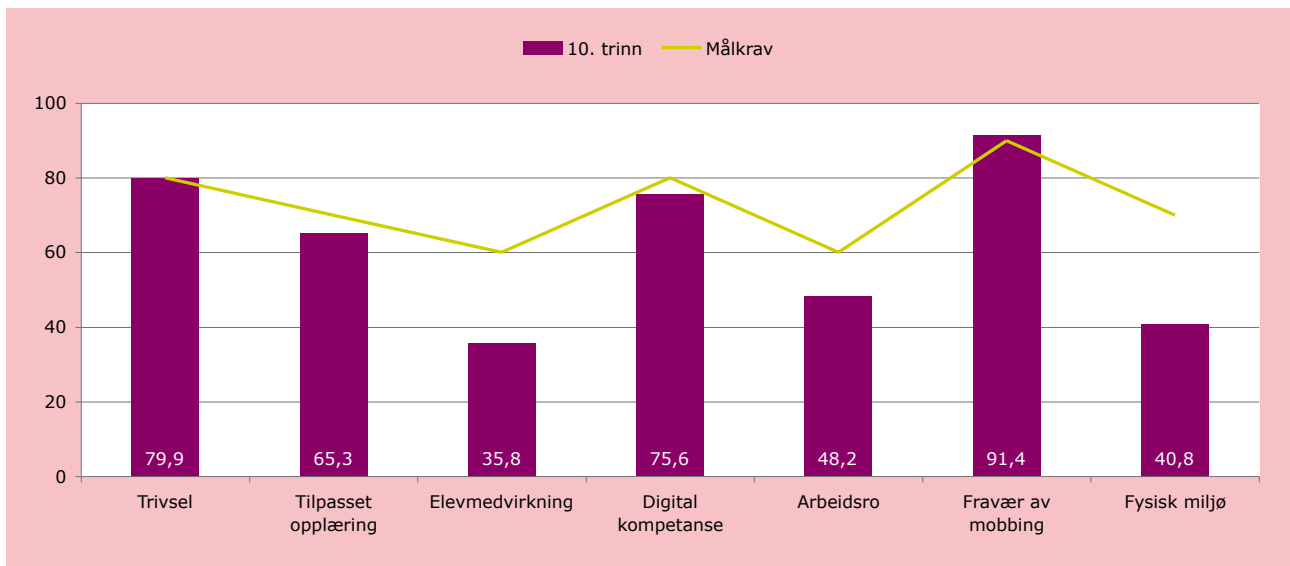

Totalt fikk 4374 brukere tilbud om å bli med på undersøkelsen. Av disse besvarte 3397 personer undersøkelsen, noe som utgjør en svarprosent på hele 77,7. Indikatorene Trivsel, Elevens kompetanse og Skolens

ledelse har alle resultater innen målsetning oppnådd. Trivsel har høyest score med 81,8 basispoeng. De resterende indikatorene er under målsetting, og Arbeidsro har lavest resultat med 64,6 basispoeng.

Elevundersøkelsen 7. og 10. trinn

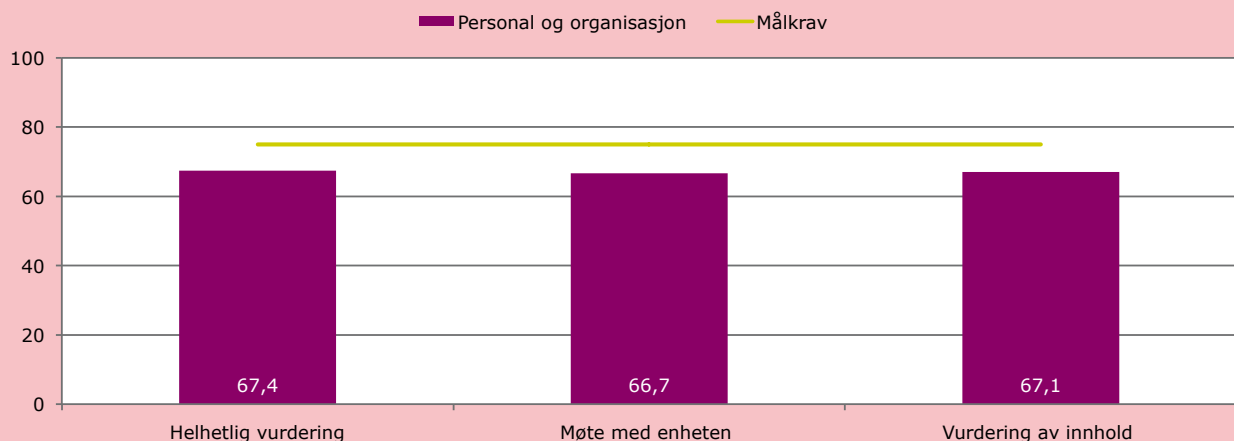
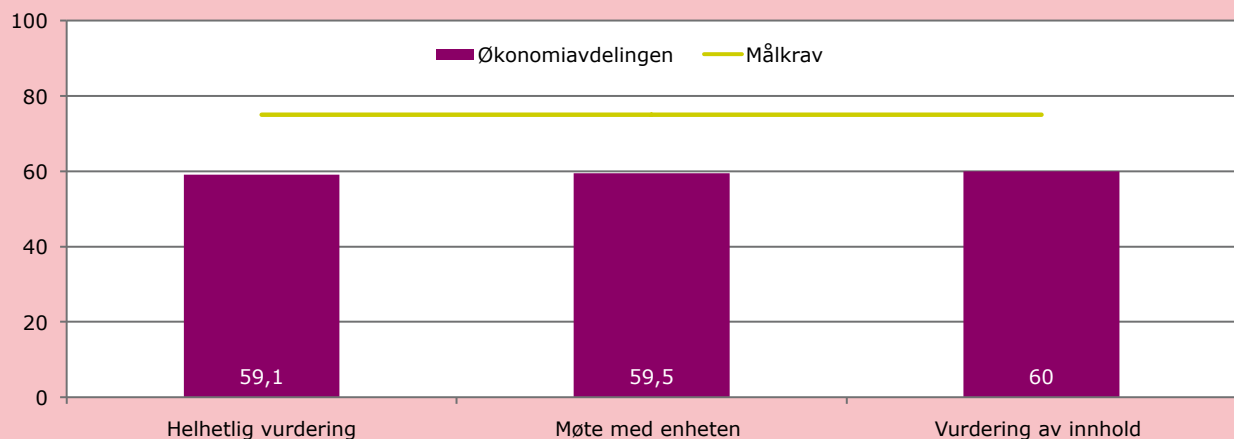

Utdanningsdirektoratets nettbaserte *Elevundersøkelse* er obligatorisk for alle skoler med elever på 7. og 10. Trinn. I Stavanger gjennomførte henholdsvis 1500 7. klassinger og 1250 elever på 10. årstrinn undersøkelsen. Elevene på 7. trinn gir uttrykk for høy trivsel og at opplæringen er tilpasset deres

evner og forutsetninger. Elevene er minst tilfredse med *Fysisk miljø* og *Arbeidsro*. Også elevene på 10. årstrinn tilkjenner høy grad av trivsel og et godt psykososialt skolemiljø. Blant 10. klassingene skårer indikatorområdene *Elevmedvirkning*, *Arbeidsro* og *Fysisk miljø* lavt.

Internbrukerundersøkelsen

Internbrukerundersøkelsen

Kartleggingen av interne tjenesteenheter i kommunen ble sendt til alle virksomhetsledere, fagsjefer, direktører og daglige ledere i kommunale foretak, og halvparten svarte. Samlet sett har de fleste interne støttetjenestene et forbedringspotensial. Personal og organisasjon har jevnt over en høyere score enn økonomiavdelingen. Målsettingen på 75 basispoeng nås ikke. Særlig informasjon om tjenestetilbudet fra enhetene vurderes som svak. Man har en utfordring med å imøtekomme og avklare forventninger og oppgave- og ansvarsfordeling. Den faglige kompetansen i enhetene er gjennomgående det elementet som vurderes høyest. Tilbakemeldingene blir brukt til å forbedre tilbudet fra støttetjenestene med fokus på informasjon, forventningsavklaring og oppgave-/ansvarsfordeling. Implementering av ny kommunikasjonsstrategi inklusiv internkommunikasjon er en del av oppfølgingen. Andre tiltak er lansering av økonomihåndbok på intranett, som skal gi klarere ansvars- og rollefordeling mellom støttetjenester, stab og virksomhetsområdene. I Personal og organisasjon er det utarbeidet tiltaksplan i seksjonene og felles for arbeidsgiverdelen.

Andre former for brukermedvirkning

Brukersamtaler

Brukersamtaler ble tatt i bruk som systematisk verktøy i kommunens sykehjem i 2008. 2009 var første år med brukersamtaler gjennom hele året ved alle sykehjem, og utviklingen dette året viste en stadig økning i antall gjennomførte samtaler. I løpet av 2009 ble det gjennomført 977 brukersamtaler, mot 351 i 2008 (2.–4. kvartal). Hensikten er å involvere bruker og pårørende i en systematisk vurdering av tjenestetilbudet. Målgruppen får dermed aktivt delta i utformingen av eget tjenestetilbud. I tillegg blir brukers/pårørendes forventninger til sykehjemsoppholdet avklart, og målgruppen får informasjon om tilbudet. Videre er det et mål at det utvikles samarbeid og god kommunikasjon mellom bruker, pårørende og ansatte. Våren 2010 skal vi evaluere brukersamtalen, som kan gi oss noe svar i forhold til faktisk resultat. I tillegg håper vi å kunne se endringer i resultater på indikatorer undersøkelse av beboere og pårørende på sykehjemmene i 2010.

I løpet av 2009 ble det også utarbeidet opplegg for brukersamtale for beboere i bofellesskap for psykisk utviklingshemmede.

Brukerråd

Brukerrådet som ble opprettet i forbindelse med opptrappingsplanen for psykisk helse, fortsatte i 2009. Aktuelle bruker-/pårørendeorganisasjoner med lokallag i Stavanger deltar på møtene som avholdes fire ganger

årlig. Brukerrådet kommer med innspill og forslag til forbedringsområder i tjenestetilbudet både for barn og unge og for voksne, og deltar i planprosesser og andre prosjekter. I tillegg er brukere representert i ulike prosjekter.

Fremtidsverksted for kommuneplanen

Medvirkning i kommuneplanarbeidet startet med et framtidseminar 1. april med åpen påmelding. Kommunens folkevalgte var spesielt invitert. Etter påske ble det gjennomført bydelsverksteder i alle bydelene. Egne samlinger ble organisert for deltakere fra innvandrersorganisasjonene og for organiserte innen rus og psykiatri. I samarbeid med Metropolis ble det gjennomført et eget verksted for ungdommer. September 2009 ble det gjennomført opplegg for 7. klassinger ved to skoler. Resultatene fra medvirkningsopplegget er dokumentert i rapport som finnes på www.kommunenmin.no.

Elektronisk medvirkning

Det har blitt gjort et bevisst arbeid i forhold til å ta i bruk elektroniske kanaler til medvirkning og høringer. Høringsutkastet til Klima- og miljøplanen ble ikke trykket på papir, men var kun tilgjengelig som et elektronisk dokument på www.klimastavanger.no. Her var det mulighet til å gi direkte innspill til de forskjellige kapitlene via denne nettsiden. Dette var første gangen Stavanger kommune har hatt en heldigital høring.

Under revisjonen av kommuneplanen ble det også opprettet en egen portal på nettet, www.kommunenmin.no. Denne fungerte som et digitalt supplement til de verkstedene som ble holdt i bydelene.

I forbindelse med høringen for kommunedelplanen for kunst og kultur i Stavanger ble det opprettet en facebook-gruppe. Gruppen fikk raskt mange medlemmer ble brukt som en kanal for å invitere til arrangementer formidle nyheter og minne om tidsfrister knyttet til kommunedelplanen.

Oppsummering

Innbyggermedvirkning gir signaler til de folkevalgte om innbyggernes holdninger og behov. Brukermedvirkning er med på å påvirke tjenestetilbudet ved at brukerne selv er med på å definere tjenestekvaliteten. Resultatene fra brukerundersøkelsene følges opp via ledersamtaler i kommunen, og blant annet ses resultatene i sammenheng med funn fra medarbeiderundersøkelsen og andre resultater i kommunens system for balansert målstyring. Formidling av oppfølging både politisk, administrativt og i møte med bruker reflekterer betydningen innbygger- og brukerdiallog har hatt for utviklingen av tjenestetilbudet i Stavanger i 2009.

Kommunale foretak og IUA

- Interkommunalt utvalg mot akutt forurensing
- Stavanger byggdrift
- Stavanger Natur- og idrettsservice
- Stavanger Parkering
- Sølvberget

ÅRSBERETNING 2009

STYRETS ÅRSBERETNING 2009

Virkeområdet

Det interkommunale samarbeidet om beredskap mot akutt forurensning (IUA) omfatter 18 kommuner i Sør-Rogaland: Bjerkreim, Eigersund, Finnøy, Forsand, Gjesdal, Hjelmeland, Hå, Klepp, Kvitsøy, Lund, Randaberg, Rennesøy, Sandnes, Sokndal, Sola, Stavanger, Strand og Time.

Kommunenes myndighet etter § 47 i forurensningsloven er delegert til IUA (Styret), som har hatt følgende sammensetning i 2009:

Brannsjefen i Brannvesenet Sør-Rogaland IKS, Egil Øverland, leder
Varabrannsjefen i Brannvesenet Sør-Rogaland IKS, Eivind Rake, nestleder
Havnekaptein i Stavanger interkommunale havn, Helge Haaland
Havnefogd i Eigersund, Knut Seglem
Brannsjef i Strand, Arild Skappel, representant for kommunene i Ryfylke
Teknisk sjef i Lund, Rolf Lende, representant for kommunene i Sør-Rogaland

I tillegg deltar representanter fra:

Rogaland politidistrikt
Fylkesmannens miljøvernavdeling
Fiskeridirektoratet Region Sør
Rogaland Sivilforsvarsdistrikt
Norske Shell
Maritim GMC

IUA har avholdt et møte i 2009, men oppgavene har blitt ivaretatt av arbeidsutvalget (AU-IUA), som har bestått av følgende fire medlemmer:

Brannsjefen i Stavanger, Egil Øverland, leder
Brannsjefen i Sandnes, Eivind Rake, nesteleder
Havnedirektør i Stavanger Interkommunale Havn, Helge Haaland
Havnefogd i Eigersund havnevesen, Knut Seglem
I tillegg har de to sekretærene (Lars Ståle Fjellberg og Rolf B. Eide) og Terje Håland møtt i AU-IUA

AU-IUA har avholdt ett møte i løpet av året, hvor bl.a følgende saker har blitt diskutert:

- *Orientering om stabsøvelse med NOFO – Conoco Philips*
- *Orientering om status for Nober loggsystem og behov for opplæring*
- *Beredskapsplan med ressursoversikt må oppdateres*
- *Nytt beredskaps rom på Stavanger brannstasjon (i tillegg til det opprinnelige)*
- *Innkjøpt nytt utstyr, rammeavtaler må utarbeides*
- *Øvelsesplaner 2010*
- *Avtale med sivilforsvaret må sjekkes ut.*
- *Nytt lager i Risavika havn. Avtale må inngås for driften.*
- *Orientering om innsatser og aktiviteter*

Interkommunalt Utvalg mot Akutt forurensning (IUA) i Sør-Rogaland avholdt årsmøte 2. september 2009. Den politiske styringen utøves gjennom årsmøte hvor en representant fra hver av kommunene deltar.

Årsmøte behandlet følgende saker:

- *Årsmelding 2008*
- *Regnskap 2008*
- *Forslag til budsjett 2010*
- *Orientering om status for Kompetanse utviklingsplan 2008 – 2011*
- *Oppnevning av 2 IUA-representanter fra Ryfylke og Sørfylke*
- Orientering om sekretærfunksjon - fordeling av oppgaver

Fortsatt drift

Styret mener regnskapet gir et rettviseende bilde av drift og den finansielle stilling og legger fortsatt drift til grunn. IUA har positiv egenkapital pr 31.12.2009.

Regnskapsinformasjon

Etter IUA's (styrets) oppfatning gir fremlagt resultatregnskap og balanse utfyllende informasjon om driften og stillingen.

Det har heller ikke inntrådt forhold etter regnskapsåret som har betydning ved vurdering av det interkommunale samarbeidet.

Årsresultatet for 2009 er kr 36 709.

Arbeidsmiljø

Det interkommunale samarbeidet (IUA) har ingen fast ansatte. Utvalget disponerer mannskaper fra medlemskommunene ved innsatser. Det har ikke vært skader eller ulykker under innsatser i 2009.

Ytre miljø

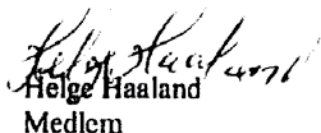
Utvalget driver ikke virksomhet som forurensrer det ytre miljø. Utvalget administrerer på vegne av medlemskommunene beredskap mot akutt forurensning i Sør-Rogaland.

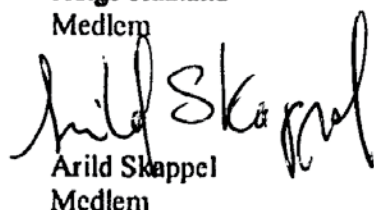
Likestilling

Utvalget har ingen fast ansatte. Utvalget er sammensatt av fagpersonell valgt av medlemskommunene. Utvalget er også aksjonsledelse ved innsatser.

Sandnes 16. mars 2010

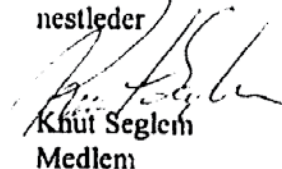

Egil Overland
Leder

Helge Haaland
Medlem

Arild Skappel
Medlem

Eivind L. Rake
nestleder

Knut Seglem
Medlem

Rolf Lende
Medlem

Aktiviteter

I løpet av 2009 har det vært gjennomført en rekke aktiviteter, men ikke i en slik utstrekning at det kan kalles et unormalt år i forhold til de løpende driftsoppgaver. Vi kan altså karakterisere 2009 som et gjennomsnitt år. I tillegg til vanlige drifts- og vedlikeholdsmessige arbeider, samt akutte aksjoner vil vi nevne følgende:

- Utlån av 200 meter NOFI 350 lenser til aksjon ved Sognefjorden. Dette er erstattet med nye lenser nå.
- I samarbeid med Norges brannskole og NOFO er det avholdt laglederkurs for personell fra kommunene, havnevesen og brannvesen. Totalt 40 deltagere gjennomførte kurset, som ble avholdt i uke 17 og uke 39. Begge kurs ble avsluttet med en større øvelse i Risavika havn, hvor også industrien var representert.

- Den 17 – 18 mars hadde vi en seminar-øvelse med Kystverket, først teori og gjennomgang på hotell Park Inn, deretter øvelse (tabletop) på brannstasjonen.

- I samarbeid med NOFO ble det avholdt en table top øvelse 28. april med tilhørende praktisk øvelse i Sirevåg havn 29. april.
- Vi har mottatt vederlagsfritt en 21 fots båt fra oljeselskapene i Tananger. Denne er tatt inn for service og lagt ut i Tananger havn for vår egen beredskap.
- Vi har solgt 2 containere og kjøpt 1 ny som er plassert i Mekjarvik. Her skal det plasseres Nofi 350 lenser, samt en foptail.
- Etter vedtak på årsmøte er det anskaffet en ny båt (Polarsirkel) som blir plassert i Stavanger på Jorenholmen. Den gamle båten, som denne erstatter, blir plassert i Egersund.
- IUA sendte 3 representanter på befaring og Kystverkets samling i Langesund 26 – 28 oktober. Her ble erfaringer fra Full City havariet gjennomgått, med mange nyttige erfaringer.

Foto: Anders Brenna, Teknisk Ukeblad

Kurs 2008

- På aksjonslederkurs hos Kystverket i Horten i uke 43 deltok 5 representanter fra IUA Sør-Rogaland.

Akutt forurensing 2009

2009 var aksjonsmessig et relativt rolig år. Av aksjoner i 2009 vil vi trekke frem:

- *1 februar* *Verdalen Klepp* *Dieseltøyveri ukjent mengde sølt.*
- *6 mars* *Orstad* *Dieseltøyveri åpen tank ukjent mengde sølt.*
- *23 mars* *Riksvei 509* *Dieselsøl fra lastebil ca 150 liter*
- *24 mars* *Madlakrossen* *Dieselsøl fra lastebil ca 100 liter*
- *30 april* *Prestholmen Finnøy* *Overfylling av diesel*
- *12 mai* *Tjensvoll krysset* *Hull i dieseltank lastebil ca 200 liter*
- *28 mai* *Kviemarkå Hå* *Lekkasje fra dieseltank ca 1500 liter*
- *19 juni* *Sokndal* *Overfylling av dieseltank ca 200 liter*

- 28 juli *Hellvik Eigersund* *3 paller Ensil (75 % maursyre)*
- 10 august *Skretting Hillevåg* *Rapsolje på sjøen ca 15 tonn*
- 12 august *Forus* *Søl av diesel ut i Hafrsfjord ca 200 liter*

- 21 september *Sola sjø* *Sunket skøyte med diesel om bord*
- 20 oktober *Kvål* *Dieselsøl åpen tank hærværk*
- 23 oktober *Pinå Stavanger* *Oljesøl etter lensing ballastvann*
- 12 november *Nortura Hå* *50-60 liter maursyre*
- 9. desember *Vitenfabrikken Sandnes* *Kvikksølvutslipp fra tannlegekontor*

Foto: Jon Ingemundsen - Aftenbladet

Videre så hadde vi 45 mindre aksjoner i IUA området, her representert med et bilde av dieselsøl ("blueshine"):

Økonomi

IUA's regnskap for 2009 viser et forbruk på kr 2 441 739 og en inntekt på kr 2 450 698. Brutto driftsresultat ble et overskudd på kr 8 959. Inklusive finansinntekter viser regnskapet et årsoverskudd på kr 36 709.

Regnskapet for Interkommunalt Utvalg mot Akutt forurensning (IUA) vil alltid på grunn av sin driftsform med aksjoner og tilskudd avvike fra oppsatt budsjett. Budsjettet skal sikre forsvarlig drift av beredskapen i distriktet.

Interkommunalt utvalg mot akutt forurensing i Sør-Rogaland, IUA

Resultatregnskap 2009

	2009'	2008'
Driftsinntekter		
Overføring fra kommunen	1 072 554	2 685 560
Overføring fra andre	300 000	189 385
Avgiftsfritt salg	698 097	61 350
Avgiftspliktig salg	116 126	47 154
MVA-kompensasjon	263 921	427 672
Sum driftsinntekter	2 450 698	3 411 121
Driftsutgifter		
Timelønn	487 422	342 951
Sosiale utgifter	68 727	48 356
Anordnet lønn	-107 131	107 131
Ekstern leie eiendom	136 941	71 025
Kommunikasjonsutstyr	2 166	20 204
Vedlikehold utstyr	-	69 650
Driftsutgifter bygg/utstyr	379 986	837 965
Driftsmateriale, verneutstyr mv.	718 904	1 286 800
Telefon, porto og bank	6 394	10 700
Godtgjørelse, velferd, kurs	93 712	60 768
Innleide transporttjenester	109 704	37 746
Kjøpte tjenester	17 072	29 429
Overføring mva-komp til kommunen	263 921	427 672
Mva-kompensasjon	263 921	427 672
Avskrivninger	-	32 933
Sum driftsutgifter	2 441 739	3 811 001
Brutto driftsresultat	8 959	-399 879
Finansposter		
Renteinntekter	27 750	49 204
Renteutgifter		-102
Sum finansposter	27 750	49 102
Motpost avskrivninger	-	32 933
Netto driftsresultat	36 709	-317 845
Årsresultat	36 709	-317 845

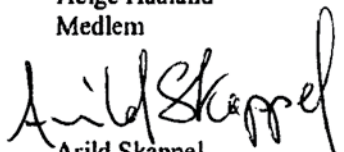
Interkommunalt utvalg mot akutt forurensing i Sør-Rogaland IUA Balanse 2009

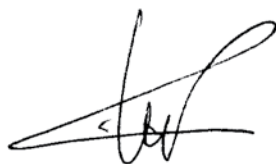
	2009'	2008'
Eiendeler		
Andre fordringer	27 750	49 204
Kundefordringer	549 837	208 686
Mellomregning Stavanger Kommune	1 030 244	1 313 232
Sum eiendeler	1 607 831	1 571 122
Egenkapital og gjeld		
Fond	891 650	891 650
Akkumulert overskudd	716 181	679 472
Sum egenkapital og gjeld	1 607 831	1 571 122

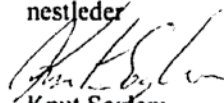
Sandnes 16. mars 2010

Egil Overland
Leder

Helge Haaland
Medlem

Arild Skappel
Medlem

Eivind L. Rake
nestleder

Knut Segtem
Medlem

Rolf Lende
Medlem

ÅRSBERETNING 2009

STAVANGER BYGGDRIFT KF

Stavanger byggdrift KF (Foretaket) er et kommunalt foretak opprettet i medhold av kommuneloven §11, som forestår drifts-, vedlikeholds- og renholdstjenester for bygninger tilhørende Stavanger kommune. Foretaket leverer også mat til sykehjem fra eget produksjonskjøkken.

Foretaket står ellers fritt til å drive samme type relaterte tjenester overfor andre offentlige eller private institusjoner også i andre kommuner.

HENDELSER OG UTFORDRINGER I LØPET AV ÅRET

- Arbeid med langsiktig kontrakt med Stavanger eiendom ble brakt til en foreløpig ende med vedtak i Kommunalutvalget for miljø og utbygging i januar. Her ble overordnede rammer for det videre kontraktsarbeidet endelig lagt. Utarbeidelse av oppdragsavtalene gjenstår fortsatt. Ventelig vil arbeidet være slutført innen sommeren.
- Det er et vedvarende fokus på arbeid med sykefravær. For hele virksomheten har det gått ned med 0,5 % poeng i løpet av det siste året. Håndtering av sykefraværet har stort fokus og opptar stor arbeidskapasitet hos nærmeste ledere.
- Forholdet til utvikling og justering av vårt databaserte ordresystem FacilityStation (FS) har vært krevende. FS er en forutsetning for vår samhandling med Stavanger eiendom (SE). Systemet lider fortsatt av en manglende overordnet plan for videreutvikling av systemmessige funksjoner. Utbedringer blir utført på bakgrunn av opplevde praktiske problemer uten at endringene kvalitetsikres mot følgeproblemer av leverandøren. Dette er en krevende arbeidsform som opptar betydelige ressurser i Foretaket.
- Ny regnskapssjef ble ansatt fra 11. mai.
- Det ble gjennomført en reorganisering av teknisk avdeling med ny teknisk sjef, som har ansvar for både Drift- og Miljøavdelingene. Stillingen inngår i Foretakets ledergruppe.
- Det er fra 2010 opprettet to nye stillinger innen HMS-/kvalitets arbeid. Dette for å styrke og sikre arbeidet med forebygging mot skader på mennesker og eiendom, og for å sikre at myndighetspålagte krav er kjent og overholdes.

SYKEFRAVÆR

Det er registrert følgende sykefravær i 2009 sammenliknet med tidligere år:

	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001
Driftservice	4,5	4,9	8,2	8	7	7,7	11,6		
Miljøservice	12,4	12,4	12,2	14,1	11	15,6	13		
Kjøkken	8,4	9,0	5,4	3,5	3,6	11,8			
Administrasjon	1,3	11,1	7,3	7,9	6,6	3,6	3,5		
Samlet	9,3	9,8	10,5	11,9	9	12,9	12,3	12,9	9,5

Det har vært arbeidet aktivt med tiltak for å redusere sykefraværet gjennom hele året. Styret er opptatt av kontinuerlig arbeid for å redusere sykefraværet og vil fortsatt ha fokus på dette. Arbeidet innbefatter

- rutiner for oppfølging av sykemeldte
- tilrettelegging av arbeidsplasser
- tiltak for å bedre egen helse
- avtale med fysioterapeut for behandling og oppfølging

Sykefravær fordelt etter sykefraværperioder

Årsverk	Mulige dagsv. netto	Egenm. fravær	Sum sykm. dagsverk	1-3 dager	4-16 dager	Sum 1- 16 dager	17-56 dager	> 56 dager	Sum 17- > dager	Sum fravær dager
257	62 137,62	529,5	5 256,89	45,3	716,6	761,9	906,21	3 588,74	4 494,95	5 786,36
		0,85 %	8,46 %	0,07 %	1,15 %	1,23 %	1,46 %	5,78 %	7,23 %	9,31 %

STYRET

Foretaket har hatt et styre der 4 av medlemmene er oppnevnt av bystyret, og et medlem er valgt av og blant Foretakets fast ansatte. Styreperioden følger kommunevalperioden.

Det har i hele 2009 vært avholdt 6 styremøter. Styret har behandlet til sammen 29 saker.

Av viktige saker nevnes:

- Eierstrategier
- Sykefravær og arbeid for å redusere dette
- Facility Station – FS (vårt økonomi- og avtalesystem) og manglende fremdrift i videreutviklingen av dette.

Det er utbetalt styrehonorar på tilsammen kr. 164.160,-.

DAGLIG LEDER

Årslønn til daglig leder har vært kr. 655 000,-, og en pensjonspremie på kr. 55.016.

ARBEIDSMILJØ

Antall ansatte tilsvarer 257 årsverk. Innen renhold er de fleste kvinner, og innen drift og vedlikehold flest menn. Det har vist seg vanskelig å rekruttere det underrepresenterte kjønn til avdelingene, selv om dette er et ønske for Foretaket. Foretaket har en bevisst holdning til dette ved ansettelse.

Det har vært avholdt 6 møter i Foretakets arbeidsmiljøutvalg, med behandling av 39 saker. Blant disse nevnes

- Jevnlig oppfølging av saker meldt i Synergi, systemet for avviksregistrering
- Oppfølging etter helse undersøkelser
- Registrering av alle kjemikalier i eget stoffkartotek
- Sosiale tiltak
- Pandemi med risikovurderinger

Obligatoriske kurs for verneombud er gjennomført.

Foretaket har en ytelsesbasert pensjonsordning gjennom KLP.

Foretaket har et multikulturelt miljø med ansatte fra over 30 forskjellige nasjonaliteter. Skulle det bli rapportert inn hendelser om diskriminering av ansatte vil dette umiddelbart bli fulgt opp.

YTRE MILJØ

Ut fra hensynet til miljøet prioriterer Foretaket bruk av miljøvennlige produkter. For renhold betyr dette bruk av tørrmopping der dette er mulig. I størst mulig grad benyttes mikrofiber eller annen spesialfiber som krever minimal bruk av såpe eller kjemikalier.

Innen vedlikehold benyttes for det meste vannbasert maling. Oljebasert maling brukes kun i begrenset omfang. Bygningsmateriale sorteres i forskjellige containere for gjenvinning.

Foretaket anskaffet 4 nye gassdrevne biler i 2009, og har da totalt 6 slike. Funksjonsmessig egner bilene seg godt. Det vurderes om el-biler kan benyttes tilsvarende.

FORETAKETS AVDELINGER

Driftservice

Avdelingen forestår drift og vedlikehold av bygg som forvaltes av Stavanger eiendom. I tillegg utføres "brukertjenester" der den enkelte virksomhet er kunde.

Driftservice har vært ledet av 2 driftsledere som sorterer under teknisk sjef. En av driftslederne har hatt lederansvar for Foretakets istandsetting og straksvedlikehold av kommunens ca 2.500 boliger, i tillegg kommer mindre enkeltoppdrag. Den andre driftslederen har hatt ansvaret for Foretakets drift og vedlikehold av byens skoler, barnehager, sykehjem og kontor-/administrasjonsbygg. Det er utviklet drifts- og vedlikeholdsinstruks for kommunens formålsbygg.

Hver av lederne har ca 38 medarbeidere som skal følges opp.

Antall årsverk	2009	2008	2007	2006	2005
Driftservice	80,3	77,4	70,2	67	70,4

Miljøservice

Avdelingen forestår renhold av bygg som forvaltes av Stavanger eiendom. Disse omfatter skoler, barnehager, kontor-/administrasjonsbygg, legevakt og bydelshus.

Avdelingen har vært ledet av 4 driftsledere som sorterer under teknisk sjef. To av driftslederne har ansvaret for organisering av renholdet ved skoler, en er ansvarlig for barnehager og en for øvrige bygg. En av dem har i tillegg ansvaret vår egen vikartjeneste, Patruljen. Hver leder har i snitt ca 60 personer som skal følges opp.

Antall årsverk	2009	2008	2007	2006	2005
Miljøservice	162,7	151,4	142,9	148	156,5

Kjøkken

Foretaket har fra januar 2004 hatt ansvaret for et produksjonskjøkken lokalisert til Stokka sykehjem. Kjøkkenet ledes av kjøkkensjefen, som sorterer direkte under daglig leder.

Antall årsverk	2009	2008	2007	2006	2005
Kjøkken	8,3	8,2	8,6	7,25	6,4

Administrasjon

Administrasjonen har bestått av daglig leder, personalleder, økonomisjef, regnskapssjef og 2 merkantile stillinger.

Antall årsverk	2009	2008	2007	2006	2005
Administrasjon	5,7	5	5	6,3	6,0

MEDARBEIDERTILFREDSHET

Det ble høsten 2009 gjennomført en undersøkelse om medarbeidertilfredshet. Det ble mottatt 125 svar på spørreskjemaene fra Foretakets ansatte. Dette er en svarrespons på 40,8%, mot 22,2% i 2008. Samlet sett ligger Foretaket i sin medarbeidertilfredshet over kommunens minimumsforventning på stort sett alle punkter, bortsett fra på forholdet om lønn som ligger noe under.

Svarprosenten totalt sett er fortsatt lav og det vil arbeides for å øke denne.

FREMTIDSUTSIKTER

Foretakets største kunde er Stavanger eiendom. Styret ser store utfordringer på markedssiden. Først og fremst må Foretaket bestrebe seg på å beholde og utvide sine markedsandeler i Stavanger kommune. Fra eiers side signaliseres det tydelig at det vil komme på plass en langsiktig kontrakt for å gi stabilitet og forutsigbarhet for oppdragsmengden. Dette arbeidet vil pågå også godt inn i 2010.

Matleveranser til større deler av kommunen kan være et mulig nytt markedsområde. Det må foretas økonomiske nytteberegninger ved vurderingen av i hvilken grad dette skal satses på.

Styret mener det også vil være riktig å søke å oppnå langsiktige kontrakter i andre kommuner eller offentlige etater innenfor renhold, drift og vedlikehold. Dette vil kunne gi Foretaket et bredere og mer forutsigbart og stabilt driftsgrunnlag.

ÅRSRESULTAT OG STILLING

	2009	2008	Endring	%-vis endring
Sum dr. innt.	242 529 084	263 454 246	-20 925 162	-7,94 %
Resultat	15 979 239	13 735 116	2 244 123	16,34 %

Reduksjonen i omsetning har årsak i at Stavanger eiendom i større grad bestiller direkte fra underleverandør og ikke via foetaket. Resultatet er likevel bedret grunnet høyere andel av egen aktivitet og redusert kjøp av tjenester fra underleverandører.

Styret har ikke foretatt budsjettendringer gjennom året.

Styret er tilfreds med driften i 2009 og registrerer fornøyd positive resultater i alle avdelinger. Styret retter en stor takk til alle ansatte for flott innsats.

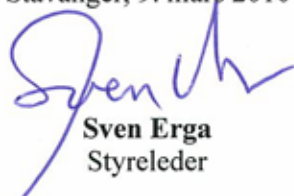
Videre er styret tilfreds med at det også for 2009 kan vises til positiv resultat med påfølgende styrking av egenkapitalen.

Foretaket har de siste årene utvidet virksomheten og vil av den grunn ha behov for større lokaler. Styret finner det derfor nødvendig å avsette kr. 2 mill til fremtidige investeringer

Styret foreslår at årets overskudd på kr 15 979 239 disponeres som følger:

- Til utbytte *kr 6 579 239*
- Til "pensjonsfond" *kr 7 400 000*
- Investeringer *kr 2 000 000*

Stavanger, 9. mars 2010

Sven Erga
Styreleder

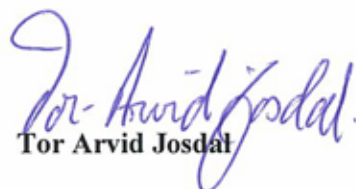
Marit Amundsen

Bjørg Hermansen

Kåre Mæland

Tor Arvid Josdal

Erik T. Hirth
Daglig leder

STAVANGER NATUR- OG IDRETTSSERVICE KF
ÅRSMELDING TIL STAVANGER BYSTYRE BASERT PÅ
REGNSKAP ETTER KOMMUNELOVEN

Stavanger natur- og idrettsservice KF ble opprettet 1. januar 2006. Foretakets formål er presisert i vedtektene slik:

Foretakets formål er å være kommunens produsent av tjenester for drift og vedlikehold av idrettsanlegg, idrettshaller, turstier, badeplasser, lekeplasser, nærmiljøanlegg og skjøtsel av naturområder, kulturlandskap og parker. Veivedlikehold innebærer drift og vedlikehold av kommunens veinett og torgplasser med et spesielt fokus på sentrum.

Foretaket skal sikre Stavanger kommune tilgang på tjenester med høy kvalitet og lav risiko. En rendyrking av driftsmiljøet vil kunne legge et godt grunnlag for å møte fremtidige kompetanse- og markedsmessige utfordringer, herunder kommunens krav til tjenestekvalitet og effektivitet. Foretaket skal fritt kunne konkurrere om oppdrag i markedet innen foretakets formål, dersom dette ikke får negative konsekvenser for foretakets primærtjenester overfor kommunen. Tjenesteproduksjonen skal ha en klar miljøprofil og være kostnadseffektiv, nyskapende, fleksibel og tilpassningsdyktig.

Hendelser og utfordringer i løpet av året

Stavanger natur- og idrettsservice KF har i 2009 hatt fokus på utvikling av lederrollen. I tillegg til ledergruppen har arbeidslederne deltatt på samlinger /workshops. Alle har bl.a. identifisert foretakets og de ulike avdelingers styrker, svakheter, muligheter og trusler. Kartleggingen har bidratt til at foretaket har et samlet fokus på områder som skal forbedres og videreutvikles fremover. Samlingene har også tatt opp tema knyttet til kommunikasjon og kunderelasjoner.

Foretaket ble i høst tildelt prisen "Årets Grønne Park 2009" av Norske anleggsgartnere-NMAL.

I desember fikk regionen mer snø enn normalt, og forholdene ble karakterisert som "ekstreme". Foretaket fikk betydelige utfordringer med hensyn til snø-og isrydding samt håndtering av publikum- og mediahenvendelser i en lengre periode. Bestiller/oppdragsgiver har gitt tilbakemelding på at de var fornøyd med måten foretaket organiserte og utførte arbeidet.

Det er også i 2009 investert et betydelig beløp i maskiner og transportmidler. Investeringene har vært nødvendige for å effektivisere og rasjonalisere driften.

Organisasjon

Daglig leder rapporterer til styret. Driften har vært organisert med en stab og 4 avdelinger som ledes av driftsledere. Antall faste årsverk er 144.

Foretakets driftsområder er;

Parkvedlikehold har ansvar for grøntmiljø rundt offentlige og private uteområder, parker, beplantning av kommunale bed, badestrender og friområder. Avdelingen er organisert i 4 byområder. Antall faste årsverk var 42, og driftsinntektene var ca. 33 mill.kr.

Anlegg- og kontrolltjenester leverer tjenester innen etablering av grøntanlegg og lekeplasskontroll. Ny driftsleder for avdelingen tiltrådte stillingen i 2009. Antall faste årsverk var 18, og driftsinntektene var ca. 25 mill.kr.

Idrett og Bad har ansvar for drift, vedlikehold og tilsyn av kommunens svømmehaller, idrettshaller samt utendørs idrettsanlegg. Antall faste årsverk var 55, og driftsinntektene var ca. 42 mill.kr.

Veivedlikehold har ansvar for drift og vedlikehold av trafikkarealer dvs. veibevaring, trafikk sikkerhet, god fremkommelighet, miljø og service. I tillegg er verkstedet som utfører interne oppdrag organisert under denne avdelingen fra oktober 2009. Antall faste årsverk var 22, og driftsinntektene var ca. 28 mill.kr.

Foretakets visjon er:

”Vi jobber for livet”

Visjonen henspiller til foretakets formål å bidra til å gi Stavanger kommunes befolkning gode livsopplevelser ved:

- drifting av svømme- og idrettsanlegg
- drifting av turstier, parker og veiareal
- drifting og sikkerhet knyttet til lekeplasser og badeanlegg

Foretakets forretningsstrategi tar også utgangspunkt i formålet:

”Stavanger natur – og idrettservice KF skal være Stavanger kommunes foretrukne leverandør hvor våre tjenester har høy kvalitet og konkurransedyktige priser.”

Eierstyring kommunale foretak

Foretaket er en del av kommunen som rettssubjekt, og dermed underlagt bystyret som øverste myndighet. Bystyret fastsetter rammen for styrets myndighet gjennom foretakets formål, vedtektene og generelle instruksjoner.

Stavanger kommune ivaretar rollene som både bestiller og eier av foretakene. Det er fra 2010 vedtatt en endring i avtalestrukturen mellom Stavanger kommune med avdeling Vei, Park og Idrett og foretaket. Det skal inngås en langsiktig hovedavtale og årlige oppdragsavtaler.

Foretaket er i all hovedsak egenregileverandør, men har deltatt i konkurranser initiert av Stavanger kommune. Foretaket henter også oppdrag i det private markedet.

Etikk

Foretaket har fortsatt arbeidet med etikk fra 2008. Det er delt ut brosjyre og hefte, samt handlenett til alle ansatte i forbindelse med nytt verdisett for Stavanger kommune.

Arbeidsmiljøutvalget sak 08/09 ble behandlet i februar 2009- *Etikk på dagsorden, revisjon av handlingsplan*. Temaene i planen var kommunens verdisett, handlinger og dilemma, hustavler og vurdering av behov for flere kjøreregler og instruksjer.

I løpet av 2009 er noen av temaene tatt opp på ledermøter og samlinger med de ansatte.

Likestilling

Styret består av 2 kvinner og 3 menn, styreleder er mann og nestleder kvinne. Ansattes representant er mann.

Daglig leder av foretaket er mann. Det er 3 kvinner i ledergruppen, hvorav 1 begynte i 2009. Blant foretakets arbeidsledere er det 6 kvinner og 24 menn.

I løpet av 2009 er 3 kvinner rekruttert av totalt 15 stillinger. Foretaket har en kjønnsfordeling blant ansatte med 30 % kvinner og 70 % menn. Det er en større overvekt av menn enn i 2008. Selv om vi har hatt fokus på kvinnelige søkere, har det vært få kvinnelige søkere til ledige stillinger.

En kvinne og fire menn er verneombud, herav mannlig hovedverneombud.

Inkludering

Foretaket er opptatt av sitt samfunnsansvar når det gjelder ivaretagelse av mennesker som lett kan falle utenfor arbeidslivet. Vi har i 2009 hatt gjennomsnittlig 10 personer i arbeidstrening i samarbeid med NAV og andre instanser.

Helse-, miljø og sikkerhet

Foretaket har eget Arbeidsmiljøutvalg som er sammensatt av tre representanter fra arbeidsgiver og tre representanter fra arbeidstakerne. For 2008 og 2009 hadde arbeidstakersiden ledervervet. Fra kommunens Helse-, miljø og sikkerhetsseksjon møter faglig rådgiver som observatør.

I løpet av året har det vært rapportert 28 registrerte avvik meldt inn av ansatte internt, herav 9 personskader (ingen alvorlige), og ingen dødsfall. Det var imidlertid 2 hendelser som kunne fått alvorlig utfall. Det er 0 hendelser som er meldt til Arbeidstilsynet

Sykefravær

Foretaket hadde i 2009 et sykefravær på 7 %. Det er tett oppfølging av de langtidssykmeldte og fokus på en nærværprosent på 93. Vi har hatt nært samarbeid med NAV i 2009. Tabellen under viser utviklingen i foretaket:

Pr. 31.12.06	Pr 31.12.07	Pr. 31.12.08	Pr. 31.12.09
6,7 %	6,9 %	6,5 %	7,0 %

Medarbeidertilfredshet

Foretaket var med i medarbeiderundersøkelsen i Stavanger kommune også i 2009. Svarprosenten er gått opp fra 66,4 til 68,8 poeng siden 2008. Medarbeidertilfredsheten er gått ned fra 75 % til 73,8%. Avdelingsvise samlinger ble gjennomført vår og høst 2009.

Dette vil bli videreført for oppfølging av resultatene for 2009. Foretaket scorer spesielt bra på engasjement, stolthet, trivsel og motivasjon. Service/kvalitet og arbeidsvilkår scorer også høyt. Ut i fra resultatene vil det i 2010 bli jobbet særskilt med ledelse, arbeidsomfang, medarbeidersamtale og verdier.

Miljø-profil

Foretaket har i hele 2009 fortsatt sitt fokus på å minske bruken av skadelige kjemikalier. Det har også vært satt fokus på gjenvinning, kildesortering og å minske avfallet.

Det arbeides med å ferdigstille miljøsertifiseringen "Miljøfyrtårn" som har vært påbegynt, noe som er viktig for et foretak som arbeider med grøntvedlikehold og trivsel i nærmiljø for Stavangers innbyggere.

Oppdragssituasjonen

Foretaket har i 2009 hatt en hovedkontrakt mot Stavanger kommune med avdeling Vei, Park og Idrett.

Foretaket har også hatt oppdrag fra en rekke andre kommunale instanser i Stavanger kommune. Deler av disse kundene var en overtakelse av kontrakter som Park og idrett og Vei og trafikk hadde før opprettelsen av foretak. I tillegg har foretaket utført tjenester for private og offentlige kunder utover Stavanger kommune.

Marked

Foretaket har som hovedmål å oppfylle de faste kontraktene mot Stavanger kommune. I tillegg ser foretaket muligheter til å ekspandere i markedet mot offentlige kunder på områder innenfor idrettsanlegg, grøntanlegg, veivedlikehold og lekeutstyrkontroll.

Avdelingen for anlegg og kontrolltjenester har hatt en større vekst i løpet av året, og doblet bemanningen. Det er, tiltross for innskjerper en rekke steder, store muligheter for ekspansjon i denne avdelingen. NIS har ansatt tømmermenn og rørlegger for å kunne være en totalleverandør inn mot avdelinger i Stavanger kommune, som for eksempel Stavanger Eiendom og Byggedrift.

Brukerundersøkelser

Det har i 2009 ikke vært gjennomført brukerundersøkelse, men det arbeides fra administrasjonen med en undersøkelse som vil bli gjennomført i 2010.

Fremtidsutsikter

Foretaket har eksistert i fire år og ser positivt på fremtiden. Det er stor oppdragsmengde både i forhold til Stavanger kommune og i markedet for øvrig. For å kunne holde våre kunder i Stavanger kommune, og samtidig kunne etablere nye kundeforhold arbeides det kontinuerlig med å kurse våre medarbeidere, få nytt og bedre utstyr og øke kvaliteten.

Styret/daglig leder

Foretaket har et styre der 4 medlemmer er oppnevnt av bystyret , og 1 medlem er de ansattes representant.

Styreperioden følger kommunevalgperioden. Styret har behandlet 53 saker i gjennom 9 møter .

Styrehonorar har utgjort:

Styreleder	45 480
Øvrige 3 medlemmer oppnevnt av bystyret	106 128
Ansattes representant	25 752
Daglig leder	16 000
Markesrådgiver	16 000
Personalleder	16 000
Økonomileder	16 000
Sum styrehonorar 2009	241 360

Daglig leder

Det er utbetalt kr. 728 248 i lønn til daglig leder(e). I tillegg kommer styrehonorar a kr. 16 000.

Årsregnskap 2009

Foretaket har hatt driftsinntekter på kr. 133 348 168. Overskuddet er kr. 6 946 584. Det var budsjettert med kr. 3 005 525 i overskudd.

Foretaket har også i år fått refundert utgifter til reguleringspremie KLP, AFP og lønnsoppgjøret 2009 på til sammen kr. 5 241 556 av Stavanger kommune.

Overskuddet er kr. 3 941 058 høyere enn budsjettert. Dette skyldes hovedsaklig mindreforbruk knyttet til lønn, økte inntekter, reduserte renteutgifter samt reduserte utgifter knyttet til premieavvik/premiefond.

Netto overskuddet på finansposter er kr. 502 463 i forhold til budsjett. Dette skyldes at foretaket ikke har tatt opp lån i 2009.

Det er et avvik mellom regnskap og budsjett på investeringer på kr. 648 229. Styret vedtok i 2009 å øke investeringsrammen med 2 mill. kr. for å kjøpe en større maskin (slamsuger) til 2,8 mill.kr. til driftsområdet veivedlikehold. Maskinen ble bestilt og satt i produksjon, men blir ikke ferdigstilt før i mars 2010.

Nye regler for momsrefusjon

Stavanger natur- og idrettsservice KF fikk fra 1 mai momskompensasjon for alle utgifter, og bestillere blir derfor fakturert for nettokostnader for materialkjøp. Rammene fra bestiller ble endret tilsvarende.

Egenkapital

Foretaket har styrket sin egenkapitalsituasjon. Tabellen under viser foretakets utvikling i egenkapital for perioden 2006-2009.

Egenkapital 31.12.06	Egenkapital 31.12.07	Egenkapital 31.12.08	Egenkapital 31.12.09
- 10 157 502	1 072 530	11 721 003	15 997 445

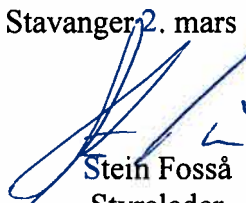
Styrets oppsummering

Styret vurderer det slik at foretaket har tilpasset seg rammebetingelsene ytterligere og ser positivt på fremtidig utvikling. Det rettes en stor takk til ansatte for utmerket arbeidsinnsats og evnen til å synliggjøre foretaket i regionen.

Forslag til disponering av overskudd

Styret foreslår at av overskuddet på kr. 6 946 584 etter kommunal regnskapssikk avsettes kr. 4 946 583 til disposisjonsfond og kr.2 000 000 til pensjon/premieavviksfond for å møte svingninger i premieavviket/pensjonsforhold.

Stavanger 2. mars 2010

Stein Fosså
Styreleder

Christine Sagen Helge

Bjørn K. Birkeland

Anette Bull

Arild Jørpeland

Rolf Atle Seloter
Daglig leder

STAVANGER PARKERING

Styrets beretning 2009

Sikkerhet, trygghet og nærhet til den levende byen

STAVANGER PARKERING

STYRETS ÅRSBERETNING OG ÅRSREGNSKAP FOR 2009

Stavanger Parkeringselskap KF (heretter kalt selskapet) er et kommunalt foretak, opprettet i medhold av KommuneLovens § 11.

Selskapet har følgende oppgaver:

- Håndheving av statlig regelverk innen parkeringshåndheving og forvaltning, etter delegasjon fra Samferdselsdepartementet.
- Utøvelse av kommunens parkeringspolitikk gjennom drift av kommunens infrastruktur for offentlig parkering
- Stå for bygging, drift og eierskap av kommunale parkeringsanlegg utenfor offentlig vei
- Forretningsmessig utvikling ved deltakelse i konkurranse om oppgaver i det private markedet

Vår visjon er: **Vi gir sikkerhet, trygghet og nærhet til den levende byen.**

Vi arbeider ut fra våre to forretningsideer:

Vi skal på forretningsmessig grunnlag levere parkering og parkeringsrelaterte tjenester
Vi skal ivareta delegerte håndhevingsoppgaver i samsvar med departementets og vår eiers krav og forventning

Selskapets fokus er i samsvar med ovenstående: Trafikksikkerhet, framkommelighet, miljø og næringsutvikling.

Selskapet har ved utgangen av 2009, 32 stillingshjemler.

HMS

Arbeidsmiljøet i selskapet er generelt godt. Det er en åpen tone mellom ansatte, tillitsvalgte og ledelsen. AMU og ledelsen har som mål at det skal tilrettelegges for gode arbeidsforhold med fokus på HMS.

Av en total sykefraværsprosent på 15,1 %, er 11,1% langtidssykemeldinger (>16 dager). Korttids sykemeldinger utgjør 2,25% (1 – 16 dager), og egenmeldinger utgjør 1,75%. Ingen av sykemeldingene skyldes arbeidsrelaterte forhold. AMU vil gjennomgå HMS-rapporten for 2009.

I 2009 er det ikke registrert alvorlige uønskede hendelser, og det er ikke foretatt anmeldelser til politiet i år. Trafikkbetjentene registrerer alle uønskede hendelser. Rapportering og påfølgende oppfølging av ansatte skjer etter oppsatte prosedyrer.

Selskapet forurensrer ikke det ytre miljø i større grad enn det som må anses som normalt for et parkeringsselskap.

Likestilling- og diskrimineringsarbeid:

Selskapet har i dag slik fordeling mellom kjønn: 19 kvinner og 13 menn. Vi er bevisst viktigheten av dette, og tilstreber en jevn fordeling. Det har ved de siste utlyste stillinger vært en overvekt av kvalifiserte kvinnelige søkere. Vi arbeider for om mulig å få økt andel menn i selskapet, særlig innenfor kontroll- og håndhevingsavdelingen.

Vi har ved utlysning av stillinger også en del ikke etnisk norske søkere. Vi har hatt noen av disse til intervju, men da vi er avhengig av god muntlig norsk framstillingsevne, har vi foreløpig bare 1 ansatt av utenlandsk opprinnelse. Det er ønskelig å tilsette flere, da dette vil kunne være gunstig i kommunikasjon overfor publikum. Det er en bevisst holdning i selskapet om å arbeide for en noe større variasjon blant våre ansatte.

Medarbeidertilfredshet:

Medarbeiderundersøkelsen 2009 viser at trivsel, motivasjon og engasjement er måleparametre hvor scoren er høy. Omdømmebygging er og vil være et satsningsområde, både internt og eksternt. Deltakelsen fra ansatte i Stavanger Parkering er lav i kommunens medarbeiderundersøkelse, 27,6%. Dette gjør resultatene for usikre til å kunne brukes.

Det vil bli gjennomført en egen medarbeiderundersøkelse i 2010. Erfaringsmessig er interessen for, og viljen til deltakelse i den mye større.

Større prosjekter i løpet av året

Rogaland Parkering AS

Foretaket opprettet Rogaland Parkering AS, med virkning fra 1.januar 2009. Alle kontrakter ble transportert fra Stavanger Parkeringsselskap KF til Rogaland Parkering AS, ved skriftlig henvendelse til grunneierne. Det ble iverksatt system for registrering av tidsbruk, som sammen med egen avtale mellom selskapene danner grunnlaget for Stavanger Parkerings fakturering til Rogaland Parkering AS. Erfaringer i 2009 tilsier at utleie av personell til kontroll og håndheving må både økes og systemiseres annerledes. Dette vil reguleres gjennom revisjon av selskapenes avtale.

Omdømmeprojekt

Tidlig i 2009 ble det gjennomført en kundeundersøkelse, med 410 respondenter, hvor alle har benyttet seg av parkeringstilbudet i Stavanger sentrum de siste 12 måneder. Også selskapets ansatte besvarte samme undersøkelse.

Undersøkelse blant kundene viste:

- Best dyktighetsscore på de to viktigste kriteriene for kunden.
- Kundene forventer at Stavanger Parkering har en sentral rolle i forhold til å tilby tilstrekkelig med parkeringsplasser i byen.
- Trygghet og beliggenhet (tilgjengelighet) av våre parkeringsanlegg er viktigst for kundene.
- Selskapets ”personlighetstrekk”, streng, byråkratisk/firkantet, selvsikker og seriøs fikk høyest score.

Undersøkelsen blant de ansatt viste:

- Til dels mye høyere score hva angår selskapets kvaliteter.

Prosjektet er videreført i 2009 internt, for å forankre selskapets verdier, visjon og hvordan forbedre vårt omdømme. Dette dreier seg om holdninger, kontroll- og håndhevingspraksis og service, kombinert med informasjon. Det er avholdt 2 egne halvdagsseminar om temaet. Dette er et prioritert arbeid som videreføres. I løpet av våren 2010 vil mulige tiltak også overfor brukerne/publikum bli gjennomgått og iverksatt.

Omorganisering

Høsten 2009 ble det iverksatt tiltak for en omorganisering av selskapet. Denne innebærer at arbeidet innenfor forvaltning og kontroll/håndheving blir organisert i 2 avdelinger, i stedet for 1 avdeling som tidligere.

Avdelingsleder for den samlede avdeling blir i ny organisasjonsmodell ansvarlig for vårt arbeid innen forvaltning, herunder brukertorget, samt har ansvar for vårt HMS/internkontrollarbeid og overordnet personalansvar.

”NY” avdeling for parkering/håndheving skal ledes av 1 avdelingsleder, og 1 arbeidsleder. Berørte medarbeidere er informert i henhold til personalreglementet. Stillingene ble utlyst i januar 2010. Arbeidslederstilling utlyses internt, avdelingslederstilling utlyses eksternt. Omorganiseringen innebærer en oppgradering av avdeling for parkering/håndheving og vil gi forbedrede ansvarsforhold. Omorganiseringen vil også medføre et økt fokus på HMS/internkontrollarbeidet. Omorganiseringen skal også gi bedre ressursutnyttelse, forbedret kvalitet på kontroll- og håndhevingstjenestene.

Stavanger kommunes Eiermelding

Kommunen har under utarbeidelse en eierskapsmelding som skal legges til grunn for det videre arbeid med eierstrategier for kommunale foretak og selskap. I dette arbeidet legges det til grunn mer åpenhet og mer offentlighet også for kommunale foretak. Vi tilpasser oss dette, og vil på ny nettside også kunne legge inn både postjournal og styredokumenter. I Stavanger Parkering søker vi også å innrette oss etter kommunens overordnede planer, i særdeleshet hva angår ansatte og deres forhold.

Bygging nye parkeringsanlegg

P-Kyrre:

P-anlegget vil bli åpnet våren 2010. Forsinkelsen skyldes i all hovedsak utfordringer for utbygger av hotellet. Forventet sluttsum for prosjektet er økt til ca kr. 106 mill.. Dette er en økning på ca 11,6%. En del av økningen skyldes uventet høy prisøkning i byggeperioden, samt påløpte ekstrakostnader ved anlegg av tunell til Straensenteret og enkelte endringer i avslutningsarbeidene.

P-arketten:

Arbeidet med dette p-anlegget har gått i henhold til framdriftsplan. Anlegget er planlagt ferdigstilt sommeren 2010, med unntak av noen tekniske installasjoner. Med bakgrunn i at p-anlegget ikke kan tas i bruk p g a stor byggeaktivitet på Nytt Konserthus, blir ikke visnings-systemer og parkeringsteknisk utstyr montert før sommer 2011. Det forventes å få brukstillatelse for P-arketten høsten 2011. Byggeprosjektet er budsjettert til kr.117.500.000. Det vurderes slik at prosjektet kan gjennomføres innenfor kostnadsrammen.

P-Siddis:

Bystyret vedtok at nytt p-anlegg under ny ishall på Tjensvoll skulle bygges, og at Stavanger Parkering skal finansiere og drive anlegget. Planlagt ferdigstillelse av P-Siddis er samtidig

med ferdigstillelse av ny ishall, d v s ved årsskiftet 2011/2012. På grunn av parkeringssituasjonen i området, vurderes tiltak for om mulig å kunne ta hele eller deler av p-anlegget i bruk, også i byggeperioden for byggetrinn 2 – ishallen. Kostnadsrammen for prosjektet P-Siddis er kr. 109 mill. Det antas at prosjektet kan gjennomføres innenfor den fastsatte kostnadsramme.

Oppdragssituasjonen:

Oppdragssituasjonen har vært stabil gjennom året. Det er fortsatt stor interesse for å leie helårsparkering i våre P-hus, samtidig med godt belegg av ordinære parkerende. Leiesatser og fordeling mellom langtids- og korttidsparkering drøftes i bystyresak om Parkering i sentrum, som blir behandlet våren 2010.

Antallet klager har økt i 2009 sammenlignet med 2008. Imidlertid kan vi være stolte av en lav klageprosent sammenlignet med tilsvarende organisasjoner.

Antall behandlede klager har vært 908.

Utvikling i antall klager de siste tre år:

Antall klager i prosent av antall ileggelser	2009 = 4,58 %
	2008 = 3,9 %
	2007 = 4,14 %

Øvrig statistikk ses i forbindelse med årsregnskapet.

Marked:

Fokus i 2009 har i forhold til strategi vært:

Sikkerhet, trygghet og nærhet til den levende byen.

Vi har også i 2009 bidratt med tilrettelegging for parkering og trafikkavvikling under de fleste arrangementer i byen.

Drift teknisk:

Vi har hatt og har fremdeles store utfordringer i vedlikehold av bygg og tekniske utstyr. Alder på både utstyr og bygg krever reparasjoner til stadighet. P-Posten inngår i planer for utbygging av Ankerkvartelet, hvor det blir iverksatt et planarbeid våren 2010.

Parkeringsteknisk utstyr på Jorenholmen ble skiftet ut i juni 2009. Oppgradering av tilsvarende utstyr på P-Jernbanelokket, P-St. Olav og P-Posten blir foretatt i 2010.

Vi har hyppige kontroller og ettersyn på både P-Posten og P-Jernbanelokket. I begge anlegg er det bygningstekniske problemstillinger som må overvåkes. Det er i budsjettet lagt inn midler for evt å kunne utføre nødvendig vedlikeholdsarbeid på Jernbanelokket, samt på de andre av våre anlegg, med unntak av P-Posten. Levetid for P-Posten antas å komme fram i planarbeidet som forventes framlagt høsten 2010.

Drift marked/økonomi:

Programvare:

Ny parkeringsfaglig programvare ble tatt i bruk primo 2009. Det har vært noen utfordringer for denne programvare og kommunikasjon med innfordringsleverandørens programvare. Det vil i første halvår 2010 bli foretatt en grundig gjennomgang og revisjon av alle våre økonomirutiner.

Økonomisk resultat:

Kostnader ved de nye p-anlegg som er under bygging (og som sannsynligvis ikke kan tas i bruk før tidligst høsten 2011), samt forventet finansiering av ny fjellhall for parkering under Bergeland, vil føre til utfordringer for selskapets økonomi i årene som kommer.

Regnskap for 2009 gjøres opp med et ordinært resultat i pluss på kr.17.575.295,- Følgende disposisjoner av overskudd foreslås:

Overskudd kr. 17.525.295,-foreslås overført til Disposisjonsfond.

Regnskapet for 2009 gir et rettviseende bilde av årets drift, og vi legger fortsatt drift av selskapet til grunn.

Utfordringer:

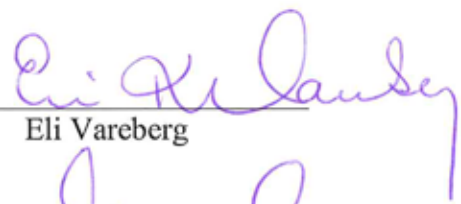
Av utfordringer i 2010 er det grunn til å fremheve bla a disse:

- Videre arbeid med ferdigstillelse og åpning avP-Kyrre.
- Ferdigstillelse eventuelt oppstart av P-arketten og P-Siddis
- Fortsatt arbeide for å styrke vår posisjon i markedet, inkludert omdømmeprojektet
- Være aktiv medspiller for gjennomføring av arrangement i Stavanger
- Styrke foretakets økonomiske handlingsrom med tanke på framtidige utbygginger.

Stavanger: 14/3 2010

Hanne Berentsen

Åsleik Rannestad

Eli Vareberg

Jens Brynie

Trond Birkedal

Arnljot Bjelland
Daglig leder

Årsberetning 2009

Sølvberget KF, Stavanger kulturhus

1. Virksomheten

Formål: "Sølvberget, Stavanger kulturhus skal formidle kunnskap, kunst og kultur på en aktuell, variert og inspirerende måte. Som et levende kulturhus skal Sølvberget tilby populære og tilgjengelige møteplasser for alle. Sølvbergets medarbeidere skal bidra til gode opplevelser og ny innsikt".

Dette gjøres gjennom drift av bibliotek, programvirksomhet, utstillinger, nettsider og kapitelfestivalen. Bibliotekvirksomheten på Sølvberget består av Musikk- og filmbiblioteket, Kultur- og faktabiblioteket, Barne- og ungdomsbiblioteket og Digitalt bibliotek. I tillegg drives flere bydelsrettede tjenester, bl.a. skolebiblioteksentralen, fengselsbibliotek og Madla bibliotek. Det nasjonale Nord-sør kompetansebiblioteket ligger også på Sølvberget.

Sølvberget er involvert i eller driver flere prosjekt. De viktigste i 2009 var: Shahrazad, stories for life, et 5 årig EU-prosjekt i samarbeid med 4 andre europeiske byer og forprosjektet til Kielland-senter. Prosjektene Jakten på ikke-brukeren og Stavanger-wiki (omdøpt til Rogalyd) ble avsluttet i 2009.

Sølvberget koordinerer fribyordningen for forfulgte forfattere som har opphold i Stavanger, og er sekretariatet for ICORN (The International Cities of Refuge Network).

2. Økonomisk resultat

Mål:

- God økonomistyring og rapportering

Regnskapet for 2009 er gjort opp i balanse. Et merforbruk på rundt kr 200.000 på driftsbudsjettet er stort sett dekket av foretakets disposisjonsfond. Driftsresultatet for 2009 ble dermed et merforbruk på kr 36.506. Det lå lenge an til et overskudd på driftsbudsjettet, men utgifter knyttet til aktuarberegningen på pensjon medførte i stedet et lite merforbruk (0,28 % av totale driftsutgifter). Dette indikerer at det har vært god budsjett disiplin og økonomistyring i løpet av 2009. Styret disponerte i 2009 kr 200.000 fra disposisjonsfondet til oppgradering av kantine og kjøkken.

3. Medarbeiderutvikling og ledelse

Mål:

- En attraktiv og inkluderende arbeidsplass
- Øke kompetansen i alle deler av organisasjonen
- Skape oppslutning om felles mål og verdier

Medarbeiderundersøkelsen 2009 viste en liten økning når det gjelder medarbeidernes helhetlige vurdering av arbeidssituasjonen. Det var fortsatt høy skår når det gjelder trivsel, engasjement og stolthet over arbeidsplassen. Men undersøkelsen avdekket også klare utfordringer. Når det gjelder medarbeidernes oppfatning av arbeidsomfang og lønn, lå vi under grenseverdien hvor umiddelbare tiltak anbefales, og på flere andre indikatorer var det også en nedgang sammenlignet med 2008.

Sølvberget hadde sykefravær på 3,1 % i 2009. Det er en gledelig utvikling fra 2008 da totalt sykefravær var 5,3 %. Hovedårsaken er nedgangen i langtidsfravær (dvs. 8 uker eller mer). Samlet sykefraværet i Stavanger kommune var 7,7 % i 2009.

Sølvberget hadde ved årsslutt 70 fast ansatte, fordelt på 60,2 årsverk og 5,2 årsverk prosjektstillinger. 28 % av arbeidstakerne var menn og 72 % kvinner. I ledende stillinger var det 28 % menn. Det er et mål å rekruttere flere mannlige arbeidstakere. Det ble i 2009 ansatt 9 nye medarbeidere, mens 4 sluttet. "Likeverdig arbeidskultur" var et av fokusområdene ved oppfølging av medarbeiderundersøkelsen fra 2008, noe som førte til at skåren på denne indikatoren økte fra 62,6 til 76,6 i 2009.

Det ble i 2009 gjort et systematisk HMS-arbeid med en omfattende tiltaksplan, og jevnlig vernerunder. Publikumsarealene har manglet takplater hele året, og kvaliteten på renholdet har vært svært varierende. Disse to forholdene har krevd mye oppfølging og stor fleksibilitet fra alle ansatte. Ansatte var ikke utsatt for ulykker eller skader, men tre episoder med trusler mot ansatte er registrert. Disse er fulgt opp i samarbeid med vaktsselskap og politi.

Det er gjennomført kompetansekarlegging av ansatte, i samarbeid med Stavanger kommune. Alle ansatte har vært på kurs i servicemarkedsføring, som var et samarbeid med BI. Kurset blir fulgt opp med etablering av kvalitetsgrupper. Flere ansatte har tatt videreutdanning innen litteraturformidling og informasjonsteknologi.

Vedtatt etisk standard for Stavanger kommune gjelder også for Sølvberget. Det er ikke satt i verk spesielle tiltak på dette området i 2009. Kommunalutvalget i Stavanger kommune vedtok 23.03.2009 å utarbeide eierstrategier for de kommunale foretakene. Ledelse og tillitsvalgte på Sølvberget har gitt innspill i dette arbeidet, som ventes slutført i 2010.

4. Brukeropplevd tjenestekvalitet

Mål:

- Øke bruken av tjenestene, både på Sølvberget, i bydelene og digitalt
- Systematisk brukerdiallog og tilbakemeldinger
- Servicebevisste ansatte og brukervennlige systemer

Sølvberget er regionens best besøkte kulturinstitusjon, med over 4.000 besøkende pr dag. Biblioteket hadde i 2009 55 % av husets totale besøk, og en økning på 10 %. Både SF Kino (+4,5 %) og Barnemuseet (+23,9 %) hadde også stor økning i 2009. Besøket økte på alle bibliotekavdelingene, men mest på Kultur- og faktabiblioteket. Besøket på Madla bibliotek økte også sammenlignet med 2008, selv om biblioteket var stengt fra 01.01 – 27.09.09. Besøket på Sølvberget Galleri hadde en nedgang på 27 %. En viktig årsak til dette er at det ikke var noen opplevelsesutstilling for barn i 2009. I tillegg var galleriet stengt en periode på grunn av oppussing.

Besøkstallene viser at Sølvberget i 2009 har befestet posisjonen som en sentral møteplass i sentrum, og at tilbudene slår an i brede lag av befolkningen.

Sølvberget gjennomførte 514 arrangement og 204 brukerorienteringer i 2009, med et samlet antall deltakere på 36.830 (et gjennomsnitt på 51 pr arrangement). Nesten halvparten av arrangementene og mesteparten av brukerorienteringene var for barn og ungdom. Både antall arrangement (+ 34 %) og antall brukerorienteringer (+ 33 %) hadde stor økning fra 2008. Litteraturfestivalen Kapittel var et høydepunkt på arrangementssida med rundt 100 arrangement og 7800 deltakere. Dette var en økning på 40 % i besøkstall, og et gjennombrudd for Kapittel i forhold til å nå et bredt publikum. Tema for Kapittel 09 var "Risiko"

Satsing på arrangement er viktig for å utvikle Sølvsberget som møteplass, Sølvsberget bruker mye ressurser på å utvikle arrangement og arenaer rundt litteratur, film og musikk, fordi vi tror denne formidlingen blir en viktig del av framtidens bibliotek i en digital verden. Blant tilbudene er en ukentlig bokprat i Kulturbiblioteket med eksterne og interne foredragsholdere som har vist seg å være veldig populær.

I tillegg til ordinær drift, var det mange enkelthendelser i 2009. Her er noen av dem:

- Nytt bibliotek åpnet i Amfi Madla 28.09.09
- "Hele byen leser 2009" ble gjennomført i samarbeid med LO Rogaland og Næringsforeningen i Stavanger-regionen. Boka som ble valgt var Alexander L Kiellands Fortuna. Prosjektet ble støttet av SR-banks gavefond.
- 2008 prosjektene "Digitale fortellinger" og "Gjesteforfatteren" er tatt videre i Shahrazad-prosjektet.
- 2008-prosjektet Bokgaven basert på Johan Harstads roman *Darlah* ble videreført i samarbeid med Den kulturelle skolesekken.
- Det er gjennomført generalforsamling i ICORN, med bl.a. nye vedtekter som klargjør ICORN som selvstendig internasjonal organisasjon fra 2010.
- ABM-utvikling har sagt opp avtalen med Sølvsberget om utvikling og drift av Litteratursiden.no. Prosjektet er avsluttet fra Sølvsbergets side, og blir trolig videreført som en del av Nasjonalbibliotekets tjeneste Bokhylla.no.
- Det er gjort avtale med Nasjonalbiblioteket om digitalisering av vinylsamlingen av rogalandsmusikk. De vil også bistå med å utarbeide en diskografi for Rogaland. Dermed er arbeidet med oppbygging av et regionalt senter for pop og rock i Rogaland startet. Rogaland fylkeskommune har gitt støtte til prosjektet.
- Ny fribyforfatter, Manal el-Sheik, kom til Stavanger i april 2009
- Det er lagt et godt grunnlag for det videre arbeid med et Kielland-senter og litteraturhus

Det er ikke blitt arbeidet med systematisk brukerdiallog og oppfølging av tilbakemelding fra brukerne, slik målsettingen var.

5. Arbeidsprosesser

Mål:

- Forbedre rutiner og arbeidsprosesser knyttet til ansattes hverdag
- Arbeidsomfang som er tilpasset faktiske ressurser
- Være i front når det gjelder bruk av ny teknologi

Bibliotekdriften på Sølvsberget har en stor grad av selvbetjening med over 80 % av alt utlån og innlevering. Mål for selvbetjening er dermed nådd. For reserveringer er resultatet 63 % og fornyinger 47 %. Her er det ønskelig å øke selvbetjeningsgraden.

Bibliotek tjenester på mobil hadde et samlet besøk på 6164 i 2009. Det er 655 unike brukere, og hovedsaklig er det fornying av lånt materiale og søk i katalogen som er de tjenestene brukerne har benyttet seg av. Tjenesten er blitt videreutviklet i 2009. Nå kan brukerne i tillegg velge om de vil ha påminnelse om forfallsdato og når reservert materiale er klar for henting på SMS.

Det er valgt nye leverandører både for vektertjenester og innkjøp av medier etter anbudsrunder.

Medarbeiderundersøkelsene både i 2008 og 2009 avdekket dårlig samsvar mellom de krav som stilles og den tid medarbeiderne har til rådighet. Det var et mål å gjøre noe med dette i 2009, men dette er ikke innfridd.

6. utfordringer framover

- Utvikle Sølvberget som regionens litteraturhus med vekt på yringsfrihet, friby og kulturelt mangfold
- Et framtidsrettet bibliotektilbud, i tråd med satsingsområdene i St.meld nr 23 (2008-2009) om bibliotek, endringer i brukermønster og tilpasset den digitale utvikling
- Videreutvikle tilbudet av arrangement og debatter med fokus på litteratur, film, nye medier og internasjonale spørsmål
- Tilpasse Sølvbergets tilbud til planer for utvidelse av SF-kino
- Videreutvikle Sølvberget Galleri som arena for kunst- og kulturformidling.
- Videreutvikle Stavanger som friby for forfulgte forfattere og støtte opp om det internasjonale nettverket ICORN
- Arbeide for at Kapittel blir knutepunktfestival med økning i statsstøtten, og en positiv drivkraft for hele organisasjonen
- Starte arbeidet med etablering av litteraturhus/Kielland-senter, i første fase som et treårig prosjekt
- Etablere et regionalt senter for pop- og rock på Sølvberget, i samarbeid med Nasjonalbiblioteket, Rogaland fylkeskommune og de lokale folkebibliotekene i Rogaland.
- Utvikle et fremtidsrettet og brukervennlig bibliotektilbud på Madla
- Et bedre bibliotektilbud til barn i bydelene gjennom opptrapping av samarbeidet mellom bibliotek og barnehager.
- Utvikle organisasjonen og sette fokus på arbeidsomfang i forhold til tid til rådighet

Stavanger 09.03.2009

Ole Aga, styreleder

Merete Eik

Per A. Thorbjørnsen

Anne Tove Austbø

Gro F. Haugastuen
Gro F Haugastuen

Marit Egaas, daglig leder

	2008	2009	% utv. 08-09
Besøk Sølvsberget			
Stavanger bibliotek, hovedbibliotek	716 192	790 003	10,31
Galleri Sølvsberget	69 906	50 983	-27,07
Møterom	4 430	3 000	-32,28
Arr. i foajeen og på Arneageren	67 000	68 000	1,49
Kino 1 Stavanger	453 118	473 008	4,39
Norsk Barnemuseum	29 444	36 480	23,90
Deadline (flyttet ut i 2009)	2 500	0	-100,00
Informasjonsskranken	15 876	16 200	2,04
Samlet besøk kulturhuset	1 358 466	1 437 674	5,83

Besøk kulturhuset pr. innb.	11,3	11,8	4,42
Besøk kulturhuset pr. dag*	3 826	4 049	5,83

Besøk Stavanger bibliotek

Kulturbiblioteket	195 615	225 918	15,49
Faktabiblioteket	127 819	145 854	14,11
Barne- og ungdomsbiblioteket.	168 800	185 009	9,60
Musikk- og filmbiblioteket	223 958	233 222	4,14
Sum hovedbibliotek	716 192	790 003	10,31
Stavanger fengsel	1 372	1 711	24,71
Madla bibliotek (stengt 8 mnd. i 2009)	29 454	33 261	12,93
Samlet besøk Stavanger bibliotek	747 018	824 975	10,44

Utlån Stavanger bibliotek

	2008	2009	
Samlet utlån	718 556	780 631	8,64
Utlån pr. innb.	6,0	6,4	6,67
Utlån pr. dag**	2 138	2 323	8,65

Besøk Valbergårnet

	9 341	7 582	-18,83
Bruk av nett-tjenester***	2008	2009	0,05
Besøk på Sølvsbergets nettsider	330 575	326 742	-1,16
Besøk på Digitalt bibliotek	434 725	493 298	13,47
Besøk på Nord-Sør biblioteket	10 969	13 828	26,06
Fornyng av lån på nett	56 %	63 %	12,50
Reservering av bøker på nett	52 %	47 %	-9,62

Utnyttelse av internettPC-ene av publ.	52 %	38 %	-26,92
--	------	------	--------

Arrangement

Antall deltakere:	Voksne	Ungdom	Barn	Totalt
Brukarorienteringer	753	1436	4538	6727
Arrangement	21652	1494	6957	30103
Totalt antall deltakere	22405	2930	11495	36830
Antall arrangement:	292	21	179	492
Antall brukerorienteringer	44	40	120	204
Kulturtorget	22			22
Totalt arr. og brukeror.	358	61	299	718

